

BIDRAG TIL BELYSNING AV DET NORSKE FOLKS
ANTHROPOLOGI I BEGYNDELSEN AV
DET 20DE AARHUNDREDE

AV
DR. HALFDAN BRYN

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKABS SKRIFTER 1917. NR. 2

AKTIETRYKKERIET I TRONDHJEM
1918

De første meddelelser om den nulevende trønderske befolknings antropologi skriver sig fra brigadelæge Arbo.

I Revue d'anthropologie for 1887 meddeler han resultatet av sine første antropologiske undersøkelser. Han er ved disse foreløbige undersøkelser kommet til det resultat at kystbefolkningen i Trondhjems stift i det store og hele er brachycephaler med index over 80. Indover fjordene synker indexcephalicus til 78 og 79 omkring bunden av fjordene og opover dalførene synker indexcephalicus videre til 77 og 76.

Paa den internationale lægekongres i Moskva i 1897 holdt han et foredrag betitlet: Sur l'indice cephalique en Norvège sa repartition topographique et ses rapports avec la taille.

Han gaar her mere i detaljer, fremhæver saaledes at han har fundet de typereneste individer længst ut mot kysten paa øer og halvøer. Fremdeles meddeler han at ha fundet et dolichocephalt centrum i Nordmøre. Haarets og øinenes farve staar ikke i noget bestemt forhold til hodets form. Derimot mener han at der er et bestemt forhold mellem legemshøiden og hodeformen idet den største legemshøide findes hos den dolichacephale type. Han fremhæver her at de 2 typer ogsaa er aandelig forskjellige: dolichocephalerne repræsenterer en høiere civilisation, brachycephalerne har en mindre aristokratisk karakter. Brochycephalerne er likesaa intelligente som dolichocephalerne, men de har ikke den aandelige og legemlige energi og utholdenhet som disse.

I en artikel i 1ste hefte av Ymer 1897 karakteriserer han nærmere de 2 typer han har fundet overalt i Norge ogsaa i Trøndelagen. For høidens vedkommende har han fundet 2 eller muligens 3 hyppighetsmaxima, 1 ved høide 168, 1 ved høide 170 og 1 ved 174. Ogsaa for hodemaalenes vedkommende finder han 2 muligens 3 hyppighetsmaxima, for hodets længde ved 19,5, 19,0 og 18,4 cm., hodets bredde ved 15,5 og 15,0 cm. Han fremhæver her at den dolichocephale type udmerker sig ved større høide, større militærdygtighet, bedre legemsbygning, mindre sykelighet og større blondhet.

I Christiania Videnskapsselskaps forhandlinger for 1906 har Arbo en avhandling om den blonde brachycephal og dens sandsynlige utbredningsfelt. Denne type findes utbredt over hele landet skriver han. Typens kranieform betegner han som finnoid eller

kvænoid. Typen findes meget udbredt i kystdistrikterne utenfor Trondhjemsfjorden. Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa denne type. Dens utbredelse i Trøndelagen er nemlig saa meget nøiere studeret av korpsslæge C. F. Larsen. Men i den samme avhandling skriver han ogsaa om den mørke brachycephal. Han sier at den forekommer overalt hertillands, men er langt sjeldnere end den blonde brachycephal og intetsteds utgjør bygdernes hovedbefolkning; den udmerker sig ved en anden og langt finere og elegantere kranieform og har specielt en ganske anden og fyldigere udvikling av tubera parietalia som er forholdsvis svakt accentueret hos den blonde kortskalle, hvorimot den igjen mangler dennes fyldige udvikling av temporalpartiet.

I 1901 har korpsslæge C. F. Larsen en avhandling betitlet: «Norske Kranietyper», i Christiania Videnskapselskaps skrifter. Som tillæg til denne avhandling følger en mindre avhandling som han kalder: den trønderske mesobrachycephale type inden den nulevende befolkning. Han meddeler her at han sommeren 1901 foretok en reise i Trøndelagen væsentlig forat komme til kundskap om, hvorvidt den blandt Universitetssamlingens Trondhjemskranier fundne meso-brachycephaletype forekom blandt den nulevende befolkning i de Trondhjem omgivende distrikter samt hvorledes de herhenhørende individer isaafald var prægede.

Undersøkelserne omfattet ialt 118 individer fra Stjørdalens, Nidelvens, Gulelvens og Orklas dalfører samt 34 individer fra Nordmøres kystdistrikter.

De væsentlige kraniekarakterer beskriver han saaledes: liten høide, tildels nogen flathet av issepartiet, noget langt bakhode, ofte sterk fremstaaenhet av tuberositas ossis occipitis. Panden middels bred, hvælvet i vertikaldiameteren, issebulerne ikke særdeles fremtrædende, det bakre tindingparti fremhvælvet. Ansigtbredde temmelig betydelig, længden av overansigtet forholdsvis liten. Processus alveolaris lav, øienhulerne lave, næsen kort, gjennemsnittlig ikke bred, ganen oftest av større bredde. Det som mest gir ansigtet dets særegne præg er de utstaaende kindben, den hvælvede pande og de svakt fremhvælvede tindinger. Han meddeler at han allerede ved begyndelsen av sine undersøkelser i øvre Stjørdalen traf paa individer som hadde den omtalte specielle kranieforms mest fremtrædende egenskaper; en moderat brachycephali, noget fremhvælvede tindinger, hvælvet pande og lavt overansigt. Ansigtet udmerkete sig ved forholdsvis stor bredde med sterk tilspidsning nedad til den lille spidse hake. Likeledes fandt han den samme type i nedre Stjørdalen, i nedre Guldalen og bygderne nærmest Trondhjem, kun enkeltvis i de fjernere bygder. I Orkedalen var den omtrent forsvunden. Han fandt at ansigtsprofilen hos denne type var utpræget ortognat, haarfarven oftest lysblond eller mørkere blond,

øienfarven almindelig lysere blaa, i et tilfælde lysgraalig (lys blanding av blaat og brunt).

I to tilfælde var øienfarven blaabrun og haarfarven mørkere.

Han fandt følgende hode- og ansigtsmaal hos de 13 mest utprægede av typen:

Middellængde av hodeskallen	19,1	ctm.
Middelbredde av hodeskallen	16,0	»
Middelkefalindex	83,8	»
Middel av overansigtsindex	46,6	»
Middelbredde av kindbuerne	14,3	»
Middellængde av overansigtet	6,7	»
Middel av pandebredde	11,2	»

Han undersøkte paa den samme reise ogsaa endel brunette individer og fandt hos disse følgende maal:

Hodets middellængde	19,4	ctm.
Hodets middelbredde	15,5	»
Index cephalicus	79,8	»
Ansigtbredde	14,1	»
Overansigts længde	6,9	»
Overansigtsindex	48,7	»
Pandebredde	10,9	»

Han opsummerer sine erfaringer fra denne reise saaledes:

1. Om det indre sydøstre basin av Trondhjemsfjorden forekommer i forholdsvis større utbredning en oftest blond brachycephal (meso-brachycephal) folketype, som er væsentlig forskjellig fra den blonde norrøn-germaniske folketype og som i meget nærmer sig den paa sydkysten almindelig utbredte lyse brachycephal.

2. I de sydligere og vestligere bygder tilhører befolkningen mestendels den brunette type som her i det hele optræder likeartet, men for en stor del med tilblandinger, vel mest av den overalt mere sparsomt forekommende norrøne germaniske type.

I 1902 fortsatte han sine undersøkelser av Trøndelagens befolkning. Resultatet av disse undersøkelser har han offentliggjort i Christiania Videnskapsselskaps skrifter for 1903 i en avhandling betitlet: Trønderkranier og trøndertyper. Det som tilsigtedes nu var heller ikke nogen detaljeret granskning av de enkelte distrikter, men paa den ene side at faa overblik over befolkningsforholdene paa den anden side at foreta en nærmere undersøkelse av de forskjellige typer svarende til de kranietyper som han før hadde beskrevet.

Disse kranietyper er:

1. den før omtalte brachycephale type,
2. den norrøn germaniske dolichocephale type hvorav han har

ment at kunne paavise 2 grupper a: de kuneate og b: de eliptiske,

3. Den mesocephale, med mere rhomboidalt tversnit.

De kuneate dolichocephale kranier beskriver han saaledes: lange, noget lave, utpræget dolichocephale med utprægede issebuler, et langt, ofte opad bredt bakhode, smal pande med temmelig fremtrædende pandekuler, middels store superciliarvulster, smalt ofte ikke meget langt, dog uttalt leptoprosopt overansigt, smal basis. De elliptiske kranier adskiller sig fra disse kun ved den jævne runding av issebenene og ingen eller utydelige issebuler.

De rhomboidale kranier udmerker sig ved en sterk tilsmalning forover og bakover fra det sterkt fremtrædende bakre midtparti med sine utstaaende issebuler, bredeste tversnit ofte langt fortil. Ikke saa ganske faa av denne gruppe har brachycephal kefalindex. Overansigtsindex leptoprosopt.

I 1902 undersøkte han ialt 215 individer fra de samme tinglag som i 1901 samt desuten fra Fosenbygderne og Indherred. Han pointerer at de statistiske sammenstillinger fra de enkelte distrikter er upaalidelige paa grund av det ringe antal undersøkte individer. Derfor refereres de heller ikke her (av mig). Blandt alle de av ham undersøkte individer fandt han 15,6 % dolichocephale, 60,6 % mesocephale og 23,6 % brachycephale.

Blandt de av mig undersøkte 2291 individer var forholdet følgende: 15,1 % dolichocephaler, 56,4 % mesocephaler og 28,5 % brachycephaler. Hvis jeg kun holder mig til dalførerne søndenfor Trondhjemsfjorden hvorfra de fleste av C. F. Larsens individer skriver sig saa var forholdet blandt de av mig undersøkte 19,0 % dolichocephaler, 58,5 % mesocephaler, 22,5 % brachycephaler. Haarfarven fandt han lyseblond hos 27 %, mørkeblond hos 39 % og mørk hos 41 %.

Jeg har fundet av lyseblonde 26 %, mørkeblonde 38,4 % og mørke 35,5 %.

Øientyperne forholder sig saaledes:

	Blaaøiete	Melerte	Brunoiete
1901	72,4 %	15,5 %	12,0 %
1902	73,4 %	19,1 %	7,5 %
Hos mig er de tilsvarende tal	70,5 %	16,9 %	13,0 %

Men ved sammenligningen maa taes i betragtning at min undersøkelse omfatter hele Trondhjems stift altsaa ogsaa Søndmøre hvor der jo er særlig mange brunøiete individer. Han kommer ogsaa i 1902 til det resultat at befolkningen i Trøndelagen i det store tat skiller sig i to hovedtyper, av hvilke den ene nærmest er mesocephal med overgang til dolichocephali, den anden brachycephal, den første forekommende i overveiende flertal, den sidstnevnte paa

de færreste steder fremtrædende talrig, mestendels spredt mellem de dolicho-mesocephale befolkninger og for en stor del saaledes indsprængt i og blandet med disse, at den vanskelig bestemt kan utskilles.

Av den blonde brachycephale type fandt han saavel i 1901 som i 1912 13 typiske individer for hvilke han fandt følgende gennemsnitsmaal:

Længde- og breddeindex.		Overans.bredde.		Overans.høide.		Overans. index.	
1901	1902	1901	1902	1901	1902	1901	1902
83,8	83,1	143	144,7	67,3	70,6	46,6	47,7

Han kommer til det resultat at der blandt de blonde brachycephale findes mange individer som i andre henseender ikke viser bestemtere typiske særpræg, men mere synes at være overgangsformer. Han finder ogsaa at der er talrike overgange fra den blonde brachycephal til den blonde dolichocephal og billedet av den blonde brachycephal som nu eksisterende type betragtet blir da noksaa utvasket. Han indrømmer ogsaa at typen kan optræ med mørk haarfarve.

Den anden hovedtype: den trønderske mesocephal fandt han at være den overveiende bestanddel av befolkningen i det hele.

Trønderen i sin mest karakteristiske form tilhører utvilsomt denne type. Han karakteriserer typen saaledes: ualmindelig legemshøide, kraftig bygning. Panden er høi, ofte med temmelig store buler. Bredeste gjennemsnit av hodeskallen almindelig over nedre del av tindingbenet litt bakenfor og ovenfor øregangen. Kefalindex er hos det større antal mesocephal, findes sjeldne dolichocephal, som gjennemsnit antagelig 78; men der kan hos det levende individ ogsaa optræ brachycephali. Overansigtsindex er gjennemsnitlig omkring 52. Ansigtet i det hele smalt; øinene horisontalt stillet, næsen oftest temmelig ret, tildels med svak bukling. Ansigtets former er regelmæssige.

Han antyder endnu en type nemlig en mørkhaaret brachycephal; om dens tilstedeværelse i Trøndelagen føler han sig dog noksaa usikker.

Angaaende utbredelsen av disse typer sier han at den dolicho-mesocephale type findes overalt og danner grundstammen i den trønderske befolkning. Den meso-brachycephale type er en særtype av den vestlandske blonde brachycephal og findes mest utpræget i kystdistrikterne samt i det sydøstlige hjørne av Trondhjemsfjorden. Han fremhæver til slutning at hans undersøkelser kun maa betragtes som en typologisk rekognoscering. Han fremhæver ogsaa stadig at paa grund av materialets ringe størrelse maa resultaterne betragtes som usikre. Han pointerer paa flere steder at han har støtt paa talrike overgangsformer. I Christiania Videnskapselskaps forhandlinger for 1901 har han en avhandling betit-

let: Antropologiske studier vedrørende den nordenfjeldske befolkning. Han meddeler her resultatene av de undersøkelser han foretok i 1905 forat fullstændiggjøre sine undersøkelser fra Trondhjems stift. Han har derfor her medtat talrike individer ogsaa fra Nordmøre og fra Romsdalen. Han kommer her nærmere ind paa hvad han mener med «typer». Grunden hertil er nærmest foranlediget ved endel bemerkninger av den danske antropolog doktor Steensby om de norske antropologiske undersøkelser og den typekarakteristik som anvendes av de norske forskere.

Dr. phil. H. P. Steensbys bemerkning lyder saaledes: «Som det fremgaar av det citerede blir de «typer», som C. F. Larsen vil beskrive og bestemme, snarere en slags homogene blandingsformer end det blir de oprindelige racetyper hvorav de europæiske folkeblandinger er opstaaet. Selvfølgelig har en saadan formbeskrivelse ogsaa sin store berettigelse, og de norske antropologer har jo blandt andet vist, at de enkelte bygder tit har sine egne fremherskende menneskeformer eller typer. Men det maa betones, at der maa sondres sterkt mellem disse lokalformer ved hvis avgrændsning og beskrivelse haar og øiefarve har spilt en hovedrolle, og saadanne typer, som man ad kroniologisk vei vilde være istand til at følge fra nutiden tilbake gjennom historiske og forhistoriske tider og fra folk til folk indenfor omraader, hvis avgrændsning intet har med de nuværende eller historiske folkeskel at gjøre. En saadan mere lokal fællesform kan staa i sammenhæng med indgifte og fælles livskaar, og man har i virkeligheten ingen midler til at avgjøre om det er en arvelig helhetstype eller ei.»

I sin «avhandling antropologiske studier» av 1909 gjør korpslæge C. F. Larsen nærmere rede for hvad han mener med typer. Det fremgaar saavel av hans uttalelse her som andre steder at han mener at de av ham nævnte eiendommeligheter for den blonde brachycephal er «specifike» for denne type. For «begrepet type» maa fastholdes, sier han, at de væsentlige, gjennom undersøkelse erkjendte eiendommeligheter findes.» At han ogsaa mener de er arvelige fremgaar av hele hans utvikling. Og med endnu større styrke er dette fremholdt av Arbo. Han har gang paa gang fremholdt at de av ham beskrevne typer baade er vel karakteriserte og at de nedarver sine eiendommeligheter til avkommet. Overfor dr. Andreas M. Hansen som hævder, at den blonde brachycephal blot er et krydsningsprodukt skriver han paa side 11 i sin avhandling «den blonde brachycephal» følgende: Som flere gange fremhævet er det en utpræget og meget karakteristisk blond type og naar en enkelt forfatter (dr. Andreas Hansen) har villet paastaa, at denne type oprindelig har været mørk, men gjennom krydsning med den blonde langskallede norrøne befolkning er blit blond, saa beror dette paa en feiltagelse og skriver sig fra vedkommende forfatters

Kart som fremstiller den av mig anvendte (inndeling) gruppering i distriktsgrupper.

Kart
over
det undersøkte område.

phaler er intet andet end et krydsningsprodukt, sier han. Det samme er tilfældet med den trønderske mesocephal. Den brachycephale type er baade i legemlig og aandelig henseende den anden underlegen. Den brachycephale type er mere indesluttet, grublende, mørkere tilsinds, mindre begavet, mindre duelig til den militære tjeneste, mere belastet med sygdomme og legemlige svakheter.

Med stor genialitet har han utformet denne lære og fremdraget støttepunkter for den fra andre videnskaper, særlig fra sprogvidenskapen.

Selv om baade Arbo og Larsen har tat avstand fra ham i mange punkter saa er der dog ogsaa mange berøringspunkter. Saaledes fremhæver jo som før nævnt baade Larsen og Arbo at de to hovedtyper i den nuværende befolkning er saa væsens forskjellige at de gir bygderne og landsdelene sit særpræg.

Og Arbo mener jo endog at kunne trække op temmelig skarppe grænser for typernes utbredelse. Og baade Larsen og Arbo fremhæver i en række avhandlingar at en av hovedaarsakerne til den store militære tjenestedygtighet i enkelte bygder utvilsomt beror paa at den dolichocephale type har overvægten i disse bygder. De forskere som med størst energi har hævdet dette har aldrig fremhævet at disse inferiorer egenskaper var knyttet til en enkelt type av brachycephaler. Det var brachycephalene i sin helhet som var beheftet med de nævnte daarlige egenskaper. Noget videnskabelig bevis for disse paastande er dog mig bekjendt aldrig levert. Hvis det er saa at en række legemlige og aandelige eiendommeligheter er specifikke eller findes i et større procentforhold blandt brachycephalene end blandt dolichocephalene saa maatte man vel med tal kunne bevise dette. Dette forutsætter imidlertid at man har meget nøiagtige undersøkelser om utbredelsen av de forskjellige typer i hvert enkelt distrikt. Og man maatte ha meget nøiagtig kjendskap til utbredelsen av de kroniske sygdomme m. m. At maale de aandelige egenskaper og evner er saa vanskelig at det tør vel ingen endnu paata sig. Men derimot kan man selvfølgelig skaffe sig nøiagtig opgave over antallet av de inferiorer individers antal i de forskjellige distrikter. Og det maatte vel være en let sak naar man kjender det nøiagtige antal av brachycephaler og dolichocephaler i et distrikt at avgjøre om der er et forholdsvis større antal inferiorer individer blandt brachycephalene end blandt dolichocephalene. Det maatte ogsaa være en let sak at avgjøre om der er et større antal med arvelige sygdomme og legemsfeil belastede individer blandt brachycephalene end blandt dolichocephalene.

Med hensyn til utbredelsen av de antropologiske typer foreligger som allerede nævnt fra før endel undersøkelser. Men for det første

er disse ikke bygget paa saa store tal at de kan ansees for fuldt paalidelige. Heller ikke kunde man være sikker paa at disse typer hadde den samme utbredelse nu. Og med hensyn til utbredelsen av de kroniske og arvelige sygdomme og legemsfeil foreligger der absolut intet materiale at bygge paa.

Forat søke at kaste litt lys over disse spørsmål var det at jeg for en række av aar siden begyndte at undersøke befolkningen i hele Trondhjems stift. Ved mine undersøkelser har jeg maattet innskrenke mig til kun at medta de antropologiske eiendommeligheter som var nødvendige til belysningen av det ovenfor nævnte maal.

Det er kun den rent antropologiske side av disse mine undersøkelser jeg her skal gjøre rede for.

Som før nævnt er disse undersøkelser paabegyndt allerede for en række aar siden. Saasnt jeg ansaa det innsamlede materiale tilstrækkelig stort blev det bearbejdet. Samtidig har jeg imidlertid de efterfølgende aar fortsat mine undersøkelser.

Hvor jeg imidlertid har fundet det innsamlede materiale tilstrækkelig til belysning av en speciel eiendommelighet har jeg ikke altid benyttet det senere innsamlede materiale. Derfor er heller ikke antallet av undersøkte individer det samme gjennom denne avhandlings forskjellige avsnit. Jeg har i hvert avsnit gjort rede for hvor mange individer undersøkelsen omfatter.

Den undersøkte befolkning.

De anthropologiske undersøkelser, som jeg i det følgende skal meddele resultatet av omfatter den 22-aarige mandlige befolkning i Nordre Trondhjems amt, Søndre Trondhjems amt og Romsdals amt.

Omraadet er altsaa meget stort og befolkningen inden dette omraade er meget forskjelligartet.

Flateindholdet av det undersøkte omraade er 56050 km.² Befolkningens gjennomsnittlige størrelse i de aar undersøkelsen blev foretat var 300,000.

Paa mine hovedtabeller er resultatet av undersøkelserne opført særskilt for hvert lensmandsdistrikt og for hver by i den rækkefølge hvori de er utført. Mange av disse lensmandsdistrikter er imidlertid saa folkefattige at man ikke kan faa noget klart billede av befolkningens anthropologiske eiendommeligheter selv om man medtar 2 eller 3 aarsklasser.

Min foreløbige undersøkelse bragte snart paa det rene at befolkningen i visse strøk hadde mange fælles eiendommeligheter i anthropologisk henseende. I disse strøk har jeg saa samlet de smaa lensmandsdistrikter til større distriktsgrupper. Jeg har her væsentlig tat hensyn til de fælles anthropologiske eiendommeligheter. Hvilke disse er vil jeg gjøre rede for i et senere avsnit.

Men for den med de geografiske forhold ukjendte læser skal jeg her kortelig gjøre rede for disse distriktsgruppers sammensætning og med nogen faa ord omtale befolkningens hovednæringsveie i de forskjelligte av mig opstillede distriktsgrupper.

Den første distriktsgruppe omfatter alle distrikter i Namdalen fra Namsos til Lierne. Befolkningen her lever hovedsagelig av jordbruk og skogsdrift. Befolkningen har altid staaet i en livlig rapport med grændsebygderne i Sverige. Likeledes har der i fjeldtrakterne her levet mange lapper i flere hundrede aar. Begge disse omstændigheter har utvilsomt bidraget sit til at gi befolkningen sit præg. Paa det medfølgende kart er denne distriktsgruppe merket med romertal I. I de følgende avsnit benævner jeg denne gruppe Namdalen eller Namdalsbygderne. Den anden distriktsgruppe er kystdistrikterne like fra grændsen mot Nordlands amt til Hitteren og Frøia i syd. Befolkningen i dette distrikt lever hovedsagelig av fiskeri og sjøfart. Den er meget omflakkende av sig. Mest utpræget i anthropologisk henseende er denne befolkning i de egentlige Fosendistrikter: Aafjorden, Bjørnør, Bjugn og Ørlandet.

For korthets skyld betegner jeg denne gruppe i de senere avsnit som kystdistrikterne nordenfor Trondhjemsfjorden (Fosendistrikterne). Paa det medfølgende kart er den merket med romertal II.

Den 3die distriktsgruppe er distrikterne rundt Trondhjemsfjorden. Til denne gruppe har jeg ogsaa medregnet Snaasen. Dette er hovedsagelig store og rike landbruksdistrikter. I disse distrikter findes ogsaa de største industrielle bedrifter i Trøndelagen. Befolkningen lever her utvilsomt mindre avsondret end de fleste andre distrikter. Den livlige samfærdsel med Trondhjem og distrikterne sig imellem gir ogsaa befolkningen sit særpræg i anthropologisk henseende. Denne gruppe er paa kartet merket med romertal III.

Den 4de store distriktsgruppe har jeg benævnt Trøndelagens dalfører (indlandsbygdene). Befolkningen her lever hovedsagelig av jordbruk, skogsdrift og grubedrift. I det senere er her ogsaa vokset op endel industrielle bedrifter. Fiskeri og sjøfart eksisterer ikke her. Befolkningen her har ialfald i tidligere tider levet et noksaa avsondret liv. Der har ikke været megen samfærdsel bygdene imellem og heller ikke har samfærdselen med Trondhjem været saa stor som i fjorddistrikterne og i kystdistriktene. Utvilsomt har dette bidraget meget til at gi befolkningen sit eiendom-

melige præg i anthropologisk henseende. Denne distriktsgruppe er paa kartet merket med romertal IV.

For de 3 sidste distriktsgruppers vedkommende har jeg bibeholdt den civile inddeling og samlet alle Nordmøres lensmandsdistrikter i en distriktsgruppe som jeg kalder Nordmøre og som paa kartet er merket med romertal V. Alle Romsdals lensmandsdistrikter har jeg samlet i en distriktsgruppe som jeg kalder Romsdalen og som paa kartet er merket med romertal VI.

Endelig har jeg samlet alle Søndmøres lensmandsdistrikter i sin egen gruppe og kaldt den Søndmøre. Disse er paa kartet merket med romertal VII. I alle disse distrikter er befolkningens levevis meget vekslende. Ytterst ute ved kysten er fiskeri og sjøfart hovednæringsvei, længere ind i fjordene og oppe i dalene er jordbruk hovednæringsveien.

I de dele av disse distrikter hvor jordsbruket har været hovednæringsveien har befolkningen vistnok gjennom aarhundreder levet noksaa avsondret og derfor er den vistnok ogsaa i mange av disse bygder i anthropologisk henseende forholdsvis lite opblandet med andre typer.

Hvilke lensmandsdistrikter hver av disse distriktsgrupper indeholder fremgaar av alle de medfølgende tabeller. Det fremgaar ogsaa av disse tabeller at enkelte (ganske faa) lensmandsdistrikter ikke er medtat. Dette beror paa at jeg har hat for faa personer til undersøkelse fra disse distrikter til at jeg har villet ta dem med. Der findes ingen godkjendt betegnelse for hele den befolkning som jeg har undersøkt. Jeg har sammesteder kaldt den «befolkningen i det av mig undersøkte omraade.»

Det er jo noget tungvindt og flere steder har jeg derfor kaldt den den trønderske befolkning; forat forebygge misforstaaelser vil jeg her bemerke at jeg hermed mener det samme, nemlig befolkningen i hele Trondhjems stift.

Legemshøiden.

Naar det gjælder at undersøke en befolknings anthropologiske eiendommeligheter da er legemshøiden en meget vigtig faktor. Den trønderske befolknings legemshøide i sin helhet er kjendt fra talrike tidligere undersøkelser. Man vet ogsaa fra disse tidligere undersøkelser at legemshøiden er meget varierende i de forskjellige dele av Trøndelagen. Sikre tal har man imidlertid kun for de militære enheters vedkommende. Saaledes finder man i den militære rekruteringsstatistik legemshøiden for de forskjellige bataljonsdistrikter, Nordmøre, Indherred o. s. v. Disse bataljonsdistrik-

ter omfatter imidlertid ikke den samme befolkning til enhver tid. Saaledes omfatter baade Nordmøre, Fosens og Indherreds bataljonsdistrikter en helt anden befolkning nu end for 15 aar siden.

Det samme er tildels tilfældet ogsaa for de mindre distrikters (utskrivningsdistrikternes) vedkommende.

Naar det gjælder at gjøre sig op en sikker mening om der med hensyn til legemshøiden er nogen forskjel paa befolkningen i de forskjellige bygder, da blir rekruteringsstatistikens tal mindre paalidelige. For de mindre distrikters vedkommende er desuten tallene saa varierende fra aar til andet at man ikke med sikkerhet kan si hvad der er den virkelig sande legemshøide. Som før nævnt har det imidlertid været mit maal at faa bragt paa det rene om der i anthropologiske henseende er nogen væsentlig forskjel paa befolkningen i de forskjellige bygder i det av mig undersøkte distrikt.

Derfor har jeg ogsaa anset det for rigtig at faa noie rede paa befolkningens «sande» høide i de forskjellige bygder. En enkelt aargang eller to blir da ofte for lite. Jeg har derfor for de mindre bygders vedkommende gjennom en længere aarrække maattet maale individer av samme alder og samme kjøen, med utelukkelse av alle fremmede elementer (indflyttere) i vedkommende bygd. Paa denne maate tror jeg at jeg har fundet den virkelige sande legemshøide for de fleste bygder. Høidemaalet er tat paa bare føtter. Jeg har kun regnet med hele centimetre. Brøker større end $\frac{1}{2}$ har jeg regnet som en hel.

Resultatene av disse høidemaalinger har jeg sammendraget paa tabel 1—3.

For enkelte mindre bygders vedkommende har jeg senere foretat yderligere maalinger. Alle individer, hvis legemshøide er blitt forrykket paa grund av sykdomme, skader, medfødte misdannelser eller lignende, er ikke medtat i maalingerne. Saaledes er alle individer med ryggradskrumninger, forkortelser av extremiteterne o. l. sløifet. Den militære statistiks maal gaar kun fra 155 til 188 ctm.; dennes tal er derfor ikke altid overensstemmende med mine, som jeg mener er de mest korrekte. Den absolut rigtige høide er det vistnok ikke mulig at finde for ganske smaa bygder hvor hver aarsklasse ikke er paa mere end 10 individer. Skal man her faa tilstrækkelige store og paalidelige tal maa man medta en meget lang aarrække. Men dette blir heller ikke rigtig da befolkningens legemshøide er underkastet smaa variationer eftersom tiderne er opadgaende eller nedadgaende.

For de smaa distrikters vedkommende har jeg dog valgt denne fremgangsmaate og den gjennomsnitshøide jeg anfører for disse er derfor et gjennomsnit for en længere række av aar. Enkelte steder har dette ikke været mig mulig og jeg har derfor her sat et lite

spørsmålstegn ved den anførte legemshøide. For det hele av mig undersøkte omraade har jeg for de to aargange 1912 og 1913 fundet en gjennemsnitshøide paa 171,95.

For de enkelte distrikters vedkommende findes høiden opført paa tabel 4, 5 og 6. Det fremgaar av denne tabel at legemshøiden er meget uensartet. De distrikter som utviser den største legemshøide er kyststrækningen like nordenfor Trondhjemsfjorden nemlig: Ørlandet, Bjugn og Aafjorden. I disse distrikter er legemshøiden 174,0—174,7 ctm. altsaa en endog for europæiske forhold ganske usedvanlig legemshøide.

Hvorsomhelst man bevæger sig bort fra disse distrikter synker legemshøiden. Noksaa raskt synker den nordover gjennom Bjørnør hvor den er 172,9 til Flatanger 172,5 og videre nordover til Nærø og Vikten og Leka hvor der er 172,1 og 172,3. Østover synker den indover Trondhjemsfjorden indtil Stod (ovenfor Stenkjær) hvor den er 171,4. Ogsaa vestover synker den idet den paa Hitteren er 173,3 og paa Frøia 172,2. Og endelig synker den ganske jevnt sydover gjennom Nordmøre og Romsdal til Søndmøre hvor den naar sit minimum i Ulstein (like ved Stadt) med 167,0. Overalt er legemshøiden større ute ved kysten end opover dalerne. Saaledes er legemshøiden hos befolkningen rundt Trondhjemsfjorden som regel mellem 172 og 173 ctm., men saa synker den opover dalerne. Jeg nævner som eksempel: Børsen 173,1, Bynettet 172,0, Leinstranden 172,1, Melhus 171,9, Støren 171,8, Sokkendalen 170,8, Rennebo 169,5, Singsaas 169,2. Den synker intet sted saa langt ned som paa Søndmøre. I de dalfører som fører op imot grændsen til Sverige synes denne regel dog ikke altid at holde stik.

Jeg nævner som eksempel Namdalen: Namdalseidet 173,1, Overhallen 172,5, Grong 170,3, Lierne 171,0.

Eller et andet eksempel: Malvik 172, Strinden 171,5, Selbo 167,8, Tydalen 174,11.

En anden eiendommelighet er den, at bybefolkningen i de større byer som regel har en meget liten legemshøide. Baade i Trondhjem og i Kristiansund har endog befolkningen en mindre legemshøide end i de omliggende landdistrikter. Saaledes er legemshøiden i Trondhjem 168,9 mens der i Strinden er 171,5, i Klæbo 172,5, i Malvik 172, i Leinstranden 172,1.

I Kristiansund er legemshøiden 170,8, i nabadistrikterne Kværnes derimot 173,5 i Halse 172,4 i Edø 172,5 og i Aure 173,1.

Dette kan vel kun bero paa de betydelig daarligere livsvilkaar hvorunder bybefolkningen lever. I en saa utpræget indflytterby som Aalesund er ogsaa forholdene anderledes. I Aalesund er legemshøiden 170,9 som svarer omtrent til gjennemsnittet for de omliggende distrikter, nemlig i Haram 170,7, i Skodje 168,9, i Borgund 169,6, i Dale 171,2 og i Sunelven 171,6.

Tabel 1.

	140	41	42	43	44	45	46	47	48	49	150	51	52	53	54	55	56	57	58	59	160	61	62	63	64		
Namdalseidet																											
Namsos																								2			
Overhallen																										2	
Høilandet																										2	
Grong																										2	
Lierne																										2	
																										4	2
Leka	1																										
Nærø og Vigten																		1					3				
Kolvereid																						1			1		
Fosnes																										2	2
Flatanger																							1				
Bjørnør													1									3	2	3	2	1	
Aafjorden																							3			1	
Bjugn																	1						2		2	2	
Ørlandet																		1						1			
Frøia																								1		1	
Hitteren og Fillan																							1				
	1															1	2	1				4	8	9	8	6	
Rissen og Stadsbygden																											
Leksviken																								1	1		
Ytterøen og Mosviken																										1	
Værran																											
Beitstaden																										1	
Stod																						1		1			
Snaasen																							1		1	1	
Sparbo												1										1	1		1	1	
Inderøen																							1				
Værdalen																						1			1	1	
Levanger																								1			
Skogn																										2	
Aasen																											
Frosta																									2		
Nedre Stjørdalen																						1	1		1	3	1

Tabel 2.

	140	41	42	43	44	45	46	47	48	49	150	51	52	53	54	55	56	57	58	59	160	61	62	63	64	65	66		
Malvik																											1		
Strinden																			1					1				1	
Bynesset og Lensviken																									1	4	3	2	
Børsen																										1			
Ørkedalen																1	1	1	1	2	1	5	7	10	4	4	13		
																1	1	1	2	2	1	5	8	11	9	8	16		
Øvre Stjørdalen.																													
Selbo og Tydalen																1	1	1			1	2	1	2	3	6	5		
Klæbo																1									1		1		
Melhus																								2			1		
Horg																1							2	2	4	1	1		
Støren																			1					1		1			
Sokkendalen																				1				2		1			
Singsaas																					1	1	1	2	2	2	2		
Holtaalen og Aalen																						1	1				3		
Røros																1								1	2				
Rennebo																	1								1		1		
Opdal																			1		2	2	1	3	2	5	5		
Meldalen																1	1		1	1	2	2	2	4	4	1	5		
Rindalen																	1	1		2			3	3	3	2	1		
																4	5	2	2	4	8	8	11	23	20	19	25		
Høvne																1							2	2	2	1	2	3	
Aure																								1	1	1	1		
Edø																				1			1	1	2		3		
Halse																										1	1		
Kværnes																									1				
Gjemnes																										1			
Tingvold																											3		
Stangvik																							1			1			
Sundalen																						1	1	1	2	1	3	2	
Surendalen																						2	1	1	3	1	5	4	1
																	1		3	1	2	4	8	6	11	13	14		

Tabel 3.

	140	41	42	43	44	45	46	47	48	49	150	51	52	53	54	55	56	57	58	59	160	61	62	63	64	65	66			
Romsdal																								2			1	1		
Vold								1																				1		
Sund og Vaagø..																1				2	4		6	6	8	8	10	7		
Nesset																1							1	1	2			1		
Molde																										2	1	1		
Bolsø																								1	1	1				
Veø																								1						
Vestnes																				1	1							2	1	
								1				1					2	1	5	4		8	10	15	22	18	29	27		
Sunelven																		1			1			3	1		1		2	2
Dale																														
Ørskog																														
Skodje																1			1				1	1	1	2	1	3		
Haram																1							1				2			
Borgund																1									4	1	2	3		
Vanelven																								1	1	2		1		
Herø og Sande..																								1		1	2	2		
Ulstein																								1	1	1	2	3		
Volden																					1			2		1		1		
Ørsten																					1									
Hjørundfjord ...																														
																	3	1	1	1		3	2	9	8	8	12	15		
Kristiansund .90																	1				2		1	2		1	2	2		
Aalesund91																								2	1	4	3	1		
Trondhjem ...90																2	3	3	5	8	18		9	13	13	18	26	19		
— 91, 92																5	1	1	1	4	4	4	7	20	15	18	27			
Kristiansund																														
91, 92																2		1	2	1	1	1	2	6	5	6	7	9		
																	4	9	5	9	12	24	16	30	39	44	56	58		

Tabel 4.

Distriktsgruppens betegnelse	Distriktets navn	Antal undersøkte	Undersøkelse foretat i de nedenanførte aar. Samtlige undersøkte 22 aar gamle	Gjennemsnitlig legems- hoider
Namdals- byderne	Namdalseidet	29	1912, 13, 14.	173,1 ?
	Namsos	44	1912, 13, 14.	172,0
	Overhallen	51	1912, 13, 14.	172,52
	Grong	49	1912, 13	170,3
	Høilandet	27	1912, 13, 14.	170,5
	Lierne	42	1912, 13, 14.	171,0
Kyst- distrikterne nordenfor Trondhjems- fjorden	Leka	26	1912, 13, 14, 15 ..	172,3
	Nærø og Vikten	94	1912, 13, 14.	172,15
	Kolvereid	29	1912, 13	172,24
	Fosnæs	27	1912, 13	172,0
	Flatanger	55	1912, 13, 14.	172,54
	Bjørnør	67	1912, 13	172,91
	Aafjorden	47	1912, 13	174,60
	Bjugn	43	1912, 13, 14.	174,00
	Ørlandet	37	1912, 13	174,70
Frøya	33	1912, 13	172,18	
Hitteren og Fillan	39	1912, 13, 14.	173,33	
Trondhjems- fjordens bygder og byer	Rissen	51	1912, 13, 14.	173,2
	Stadsbygden	17	1912, 13	172,9
	Lexviken	67	1912, 13, 14, 15 ..	172,31
	Ytterøen	20	1912, 13	172,0
	Mosviken	14	1912, 13	172,1
	Værran	19	1912, 13	172,4
	Beistaden	24	1912, 13, 14.	172,8
	Stod	50	1912, 13	171,4
	Snaasen	43	1912, 13, 14.	173,2
	Sparbo	93	1911, 12, 13.	172,5
	Inderøen	87	1911, 12, 13, 14 ..	172,3
	Værdalen	114	1911, 12, 13, 14 ..	172,4
	Levanger	81	1911, 12, 13.	172,1
	Skogn	63	1911, 12	172,9
Aasen	43	1912, 13, 14.	172,6	
Frosta	41	1912, 13	171,3	

Tabel 5.

Distriktsgruppens betegnelse	Distriktets navn	Antal undersøkte	Undersøkelse foretat i de nedenanførte aar. Samtlige undersøkte 22 aar gamle	Gjennemsnitlig legemshøide
Trondhjems- ljordens bygder og byer	Nedre Størdalen	112	1912, 13, 14.	171,7
	Malvik	29	1912, 13	172,0
	Strinden	27	1912, 13	171,5
	Bynæsset	20	1912, 13	172,0
	Leinstranden	37	1912, 13, 14.	172,1
	Børsen	19	1912.	173,1 ?
	Ørkedalen	75	1912, 13	170,18
	Lensviken	12	1913, 14	173,1 ?
	Trondhjem	183	1912, 13, 14.	168,9
Trøndelagens dalfører (Indlands- bygderne)	Hegre	28	1912, 13	171,22
	Meraker	23	1912, 13	169,80
	Selbo	47	1912, 13	167,80
	Tydalen	14	1912, 13, 14.	174,11 ?
	Klæbo	31	1912, 13, 14.	172,50
	Melhus	43	1912, 13, 14.	171,90
	Hørg	35	1912, 13, 14.	171,83
	Støren	39	1912, 13, 14.	171,80
	Sokkendalen	41	1912, 13, 14.	170,8
	Singsaas	32	1912, 13, 14.	169,2
	Holtaalen	48	1912, 13, 14.	170,0
	Røråas	57	1912, 13, 14.	170,9
	Rennebo	33	1912, 13, 14.	169,5
	Opdal	49	1912, 13, 14.	171,4
Meldalen	67	1912, 13, 14.	169,6	
Rindalen	46	1912, 13, 14.	169,6	
Nordmøres bygder og byer	Hevne	27	1912, 13	173,10
	Aure	22	1912, 13	173,05
	Edø	34	1912, 13	172,55
	Halse	19	1912.	172,22
	Kværnæs (Grip)	29	1912, 13	173,51
	Thingvold	31	1912, 13	172,22

Tabel 6.

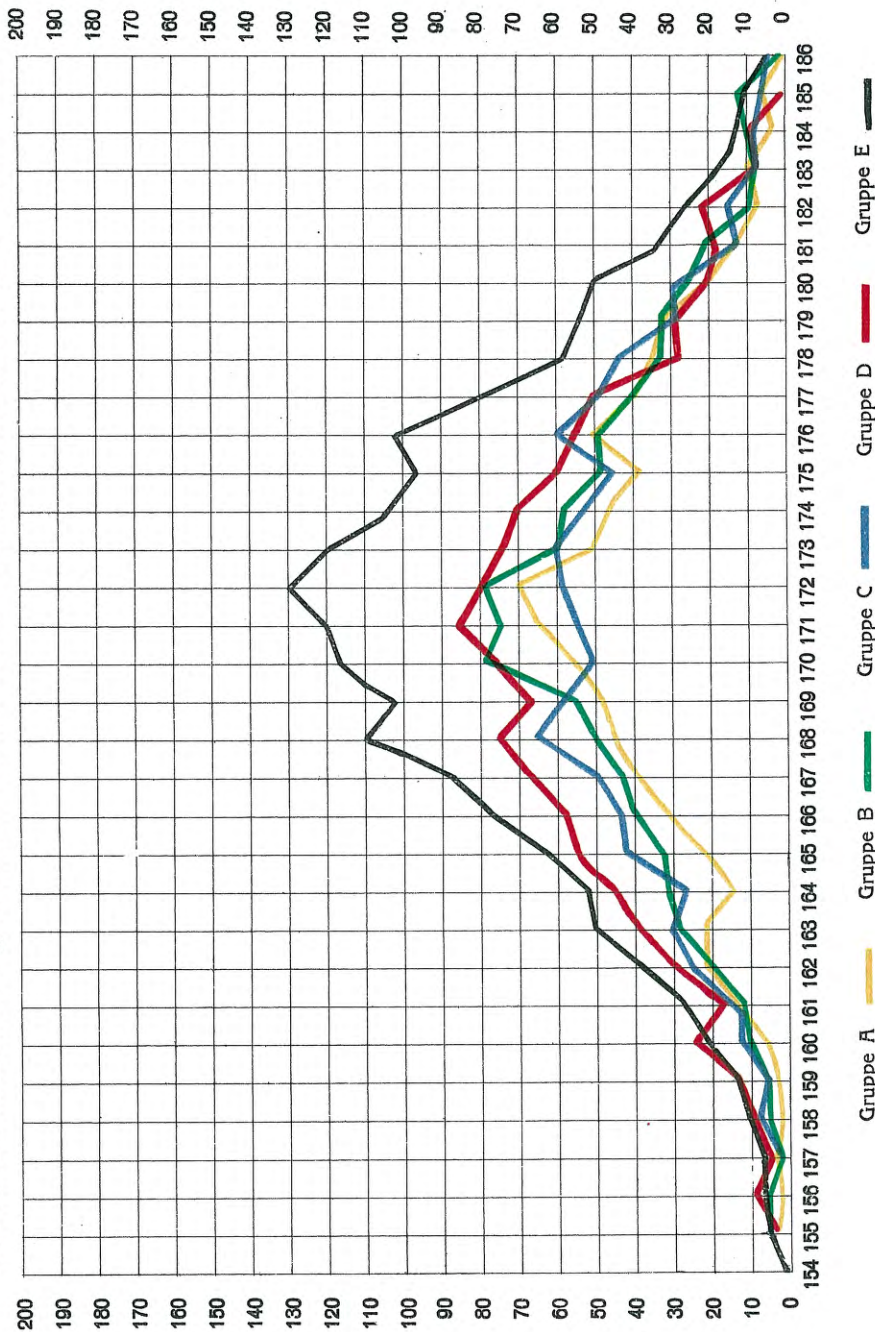
Distriktsgruppens betegnelse	Distriktets navn	Antal undersøkte	Undersøkelse foretat i de nedenanførte aar. Samtlige undersøkte 22 aar gamle	Gjennemsnitlig legemshøide
Nordmøres bygder og byer	Stangvik	31	1912, 13	172,31
	Surendalen	29	1912, 13	172,16
	Sundalen	31	1912, 13, 14.....	173,00
	Kristiansund.....	94	1912, 13, 14.....	170,80
Romsdals bygder og byer	Romsdal og Vold....	24	1912, 13	168,6 ?
	Veø.....	23	1912, 13	172,5
	Næsset.....	15	1913.....	170,4 ?
	Bølsø.....	19	1912, 13	171,3
	Vestnæs.....	33	1912, 13	173,2
	Molde.....	21	1912, 13	170,1 ?
	Sund og Vaagø.....	86	1912, 13, 14.....	174,6
Søndmøres bygder og byer	Sunelven.....	31	1912, 13	171,6
	Dale	25	1912, 13	171,2
	Ørskog.....	29	1912, 13	172,9
	Skodje.....	27	1913, 14	168,9
	Haram.....	49	1913, 14	170,7
	Borgund	53	1912, 13, 14.....	169,6
	Vanelven.....	27	1912, 13	168,4
	Herø og Sande.....	48	1912, 13, 14.....	170,0
	Ulstein.....	47	1912, 13, 14.....	167,0
	Volden.....	53	1912, 13	169,7
	Ørsten	45	1912, 13	170,8
Aalesund.....	68	1912, 13	170,9	

Variationsbredden for legemshøiden hos Trøndelagens befolkning er meget stor. Paa mine tabeller som omfatter ialt 7256 individer er den mindste paa 140 ctm. og den største paa 198 ctm. Jeg har efterat denne tabel var utarbeidet støtt paa 2 mænd i 22-aarsalderen som i alle andre henseender end netop legemshøiden var meget vel proportionerede. Den ene var 138 og den anden var 140 ctm. Den paa min hovedtabel opførte mand fra Vold hvis høide var 148 ctm. var ogsaa i alle henseender meget vel proportioneret. Variationsbredden for legemshøiden er saaledes omkring 68 ctm.

Av tabel 4—6 fremgaar at der i Trøndelagen findes folketyper med en konstant høidedifferance paa 7 ctm. I ikke længere avstand

Figur 2

Den binomiale linie for legemshøiden hos den hele befolkning og hos forskellige grupper af den.

fra hinanden end fra Trondhjemsfjordens munding til Søndmøre bor disse 2 typer.

Naar forskjellen i legemshøiden nu er saa stor saa kan man vel være forvisset om at den oprindelig maa ha været meget større. Ti det er vel sikkert nok at om end befolkningen i Norge lever noksaa avsondret hver i sin bygd saa er dog ikke overflytning til en anden bygd aldeles utelukket. Heller ikke er det vel saa rent sjelden at egtefællen hentes fra en anden bygd. Og da skulde man jo tro at de forskjelligheter som oprindelig har været tilstede litt efter litt skulde utjevnes i det lange løp. Og den forskjjel som nu findes i legemshøiden den maa jo ha eksisteret ialfald gjennem hundreder eller sandsynligvis tusinder av aar. Men det har altsaa ikke endnu lyktes at utjevne den. Men man kan vel slutte av de jevne overgange som findes fra de høieste typer til de laveste at utjevningsprocessen er igang. Den gaar blot for sig overmaade langsomt. Og de kræfter som motvirker utjevningen, som søker at bevare den engang erhvervede legemshøide, maa være meget sterke. Denne eiendommelighet, legemshøiden er i Trondhjems stift bedst bevaret i Fosenbygdene og i Søndmøre. De bygder som ligger mellem disse har ved opblanding mistet noget av sin eiendommelighet. Men det som disse mellemliggende bygder har mistet det har de selvfølgelig tat fra naboerne i nord og syd. Og man kan da herav slutte at hos naboerne i nord og i syd har denne raceeiendommelighet, legemshøiden, oprindelig været tilstede i en endnu mer utpræget grad end nu.

Befolkningen paa Ørlandet, i Aafjorden og Bjugn har ikke kunnet gi fra sig noget av sin legemshøide til naboerne i syd, nord, øst og vest uten samtidig selv at miste noget. Den maa oprindelig ha været høiere end nu. Og paa samme maate kan man vel slutte sig til at befolkningen i Søndmøre oprindelig maa ha været lavere end den nu er. Som før nævnt er variationsbredden for legemshøiden hos den av mig undersøkte befolkning omkring 68 ctm. En saa stor variationsbredde er vel kun tænkelig hvor befolkningen er et krydsningsprodukt av en lav og en høi race. At søke begrundelse for den store høideforskjel i de forskjellige bygder i andet end oprindelige raceeiendommeligheter er vel neppe mulig. At leveveien kan ha stor indflydelse paa legemshøiden er jo sikkert nok. Men i dette tilfælde er jo leveveien saa omtrent den samme i distrikter med den mest forskjellige legemshøide. Fiskeri og sjøfart er jo en hovednæring saavel for den høiere befolkning i Aafjorden, Bjugn og Ørlandet som for den lave befolkning i Ulstein, Sande og Herø.

Jordbruk og skogsdrift er hovednæringen saavel for den høie befolkning i Lierne og Tydalen som for den lave befolkning i Selbo og Singsaas.

Tabel 7.

	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167
Namdalsbygderne													4	2		2	7	5
Fosendistrikterne m. v.						1		2	1		4	8	9	8	6	10	9	18
Trondhjemsfjorden . . .						1	1	1	1	2	1	5	8	11	9	8	16	16
799 mand						2	1	3	2	2	5	13	21	21	15	20	32	39
Indlandsbygderne						4	5	2	2	4	8	8	11	23	20	19	25	30
Nordmøre						1			3	1	2	4	8	6	11	13	14	12
986 mand						5	5	2	5	5	10	12	19	29	31	32	39	42
Romsdalsbygderne . . .			1				2	1	5	4	8	10	15	22	18	29	27	38
Søndmøre							3	1	1	1	3	2	9	8	8	12	15	11
			1				5	2	6	5	11	12	24	30	26	41	42	49
Kristiansund																		
Aalesund						4	9	5	9	12	24	16	30	39	44	56	58	68
Trondhjem																		
Sammendrag for hele distriktet for flere aarsklasser 7256 mand	1	1	3	5	9	18	24	25	37	48	87	102	158	196	209	256	306	346

Noksaa almindelig er det at finde lave folk i de distrikter hvor befolkningen bor indeklemt mellem høie fjelde, saaledes i Trondelagens dalfører mens man finder stor legemshøide hos den befolkning som bor frit og lyst ute ved havkysten eller langs Trondhjemsfjorden. Fra denne regel er der dog flere undtagelser. Saaledes finder man baade i Sundalen og i Tydalen en høivoksen befolkning. Og paa den anden side finder man en liten legemshøide hos kystbefolkningen i Søndre Søndmøre. Man har derfor heller ikke her nogen tilfredsstillende forklaring paa den store forskjel paa legemshøiden i de forskjellige distrikter.

Hos en med hensyn til avstamning ensartet befolkning vil vel den binomiale linje for legemshøiden utvilsomt faa et meget regelmæssig forløp saafremt man blot har et tilstrækkelig stort materiale til sin raadighet.

Hvis jeg forsøker at opkonstruere den binomiale linje for hvert enkelt lensmandsdistrikt eller endog for mine større distriktsgrupper, saa blir den binomiale linje saa fuld av uregelmæssigheter at man vil være meget i tvil om ikke alle disse uregelmæssigheter blot kommer av at man arbeider med for smaa tal.

168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191
7	6	12	15	12	5	3	8	4	5	3	8	4	1	1	2			1					
25	26	24	24	40	26	26	20	33	28	27	17	13	10	4	6	1	5	1	1				
14	16	20	26	18	17	17	10	14	5	5	8	3	3	3	2	1	1						
46	48	56	65	70	48	46	38	51	38	35	33	20	14	8	10	2	6	2	1				A
35	37	46	53	56	44	42	29	27	22	21	16	19	13	7	8	6	7	1	1				
15	19	32	23	23	15	16	20	28	19	11	16	6	9	2		4	4	2	1				
50	56	78	71	79	59	58	49	55	41	32	32	25	22	9	8	10	11	3	2				B
43	47	39	35	46	43	42	38	47	38	33	23	24	10	10	8	5	4	3	3	2	1		1
20	9	12	19	13	17	10	8	13	9	10	5	5	1	3		3	1	1					
63	58	51	54	59	60	52	46	60	47	43	28	29	11	13	8	8	5	4	3	2	1		1 C
74	67	75	85	80	74	70	58	54	50	27	29	21	19	21	8	9	2	1					D
440	410	473	480	520	480	412	381	403	317	231	215	204	136	106	74	55	42	30	18	12	6	3	1 E

Jeg har derfor paa tabel 7 samlet de distriktsgrupper som efter min mening mest naturlig hører sammen og paa denne maate samlet hele den undersøkte befolkning i 4 større grupper. I gruppe A. har jeg samlet alle distrikter som ligger rundt Trondhjemsfjorden og alle distrikter nordenfor denne.

I gruppe B. har jeg samlet alle indlandsdistrikterne og alle Nordmøres distrikter.

I gruppe C. har jeg samlet Romsdals og Søndmøres distrikter.

I gruppe D. har jeg samlet de 3 største byer: Trondhjem, Kristiansund og Aalesund. Jeg mente herved at opnaa at faa frem de mest karakteristiske eiendommeligheter ved den binomiale linje, hvis der i det heletat var nogen eiendommeligheter av betydning.

I den tanke at den binomiale linje skulde gi mig forklaringen paa aarsaken til den store høideforskjel i de forskjellige distrikter hadde jeg nemlig allerede tidligere optrukket den binomiale linje for det hele distrikt og her hadde jeg efter rekruteringsstatistiken medtat saa mange aarsklasser at jeg mente mig ganske sikker paa at faa utelukket alle uregelmæssigheter som kunde bero paa at man hadde med for smaa tal at gjøre. (Gruppe E. paa tabel 7).

Hvis befolkningen var helt igjennem homogen saa burde der vel ikke være nogen uregelmæssigheter paa den binomiale linje naar den er bygget op paa et saa stort materiale som i dette tilfælde nemlig 7256 mand.

For lettere at kunne sammenligne kurven med de øvrige kurver for legemshøiden har jeg i dette tilfælde dividert alle tal med 4. De originale tal findes anført paa tabel 7 E. Den tilsvarende binomiale linje er trukket op med sort paa fig. 2.

Som man vil se har linjen sit høidepunkt ved høide 172. Herfra synker den iheletat jevnt til begge sider, men ved høide 168 og 176 er der to ganske paafaldende uregelmæssigheter. Paa samme figur findes ogsaa optrukket den binomiale linje for de 4 ovenfor nævnte større grupper av distrikter. Og det vil da sees at de samme uregelmæssigheter gaar igjen paa flere av de optrukne binomiale linjer.

Jeg tror under disse omstændigheter at det vilde være uriktig at tro at disse uregelmæssigheter kun skyldes tilfældigheter. De uregelmæssigheter som forekommer i kurvernes lavere partier, kan selvfølgelig skyldes tilfældigheter paa grund av at kurven her er bygget paa forholdsvis smaa tal. De «spidser» derimot som findes i kurvens øvre del, maa jeg ha grund til at tro ikke skyldes nogen saadan tilfældighet. Hvis nemlig befolkningens hovedmasse er en blanding av to typer, den ene med gjennemsnitshøide 168, den anden med en gjennemsnitshøide paa 176, da vil derved ikke alene uregelmæssighetene paa kurv E. finde sin forklaring; ogsaa uregelmæssigheter ved de øvrige kurver vil da bli helt forklarlige.

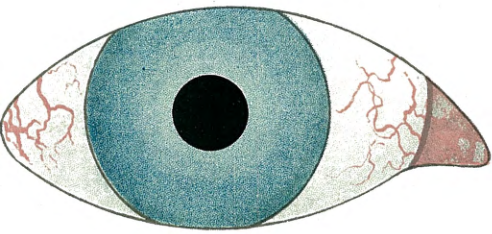
Kurve E. vil netop faa sit toppunkt der hvor dette nu findes, hvis befolkningen er en jevn blanding av to typer med gjennemsnitshøiden 168 og 176.

Og uregelmæssighetene paa de øvrige kurver vil ogsaa bli i alt væsentlig forstaaelig hvis man gaar ut ifra at befolkningen er en blanding av 2 saadanne typer som ovenfor nævnt. Alt efter som den høie eller den lave type har overvegten vil kurvens toppunkt faa en forskjellig beliggenhet.

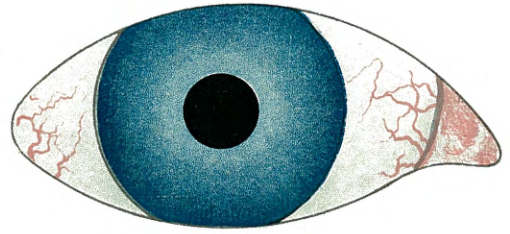
Kurven for Romsdals og Søndmøres distrikter (kurve C.) har sit toppunkt paa høide 168, men har dog en tydelig om end mindre spids ved høide 176. Den lave type har i disse distrikter overvegten. Gjennemsnitshøiden i disse distrikter er 170,6. Hvis 32,5 % av befolkningen i disse distrikter hører til den høie type og 67,5 % til den lave type saa vil gjennemsnitshøiden bli 170,6. I de mest typiske søndmørske distrikter er legemshøiden kun 169,5. Her kan der i tilfælde kun findes 18,7 % av den høie type mens 81,3 % tilhører den lave type. Gjennemsnitshøiden for distrikterne Ørlandet, Bjugn og Aafjorden er 174,5.

Hvis 81,25 % av befolkningen her hører til den høie type og

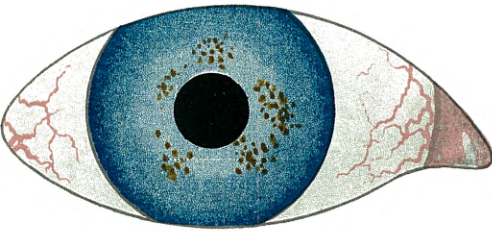
De hyppigst forekommende øien typer

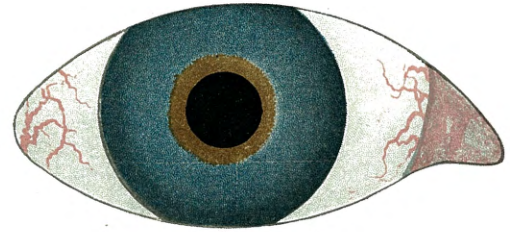
1

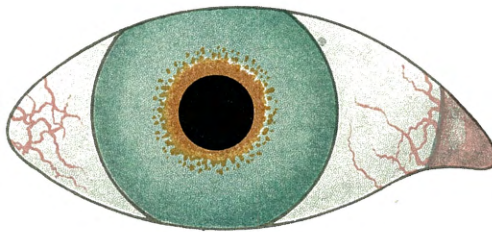
2

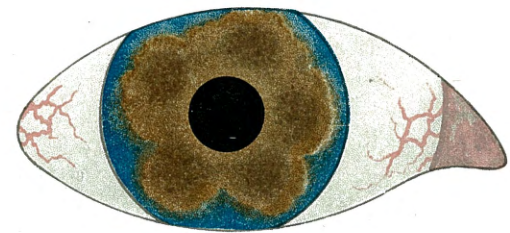
5

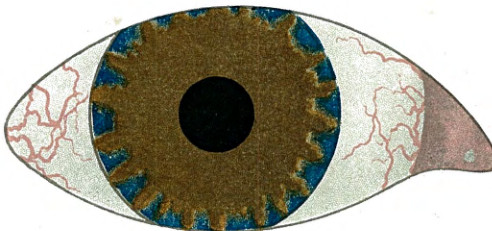
6

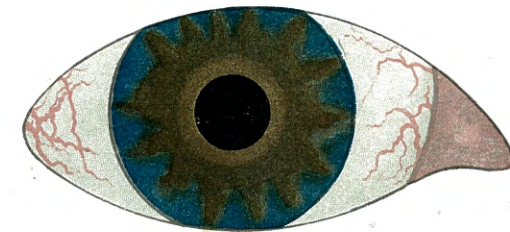
6

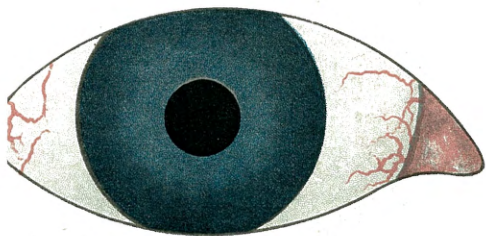
7

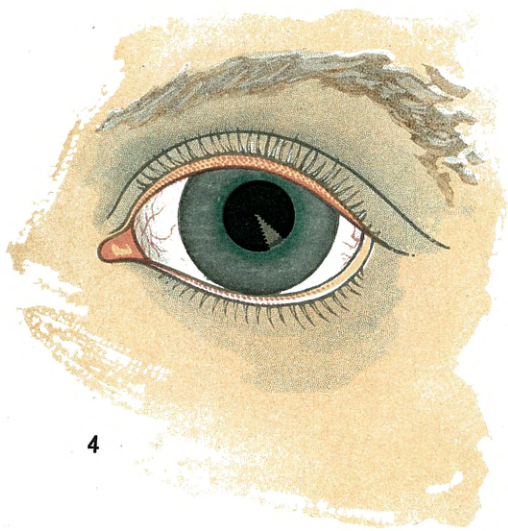
8

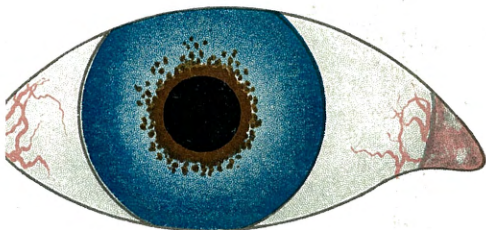
8

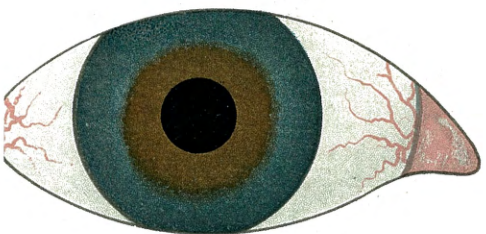
3

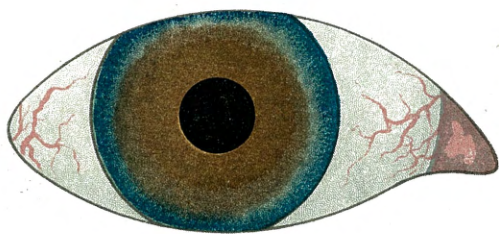
4

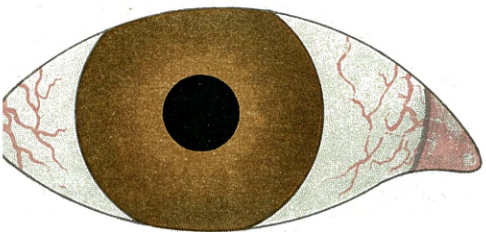
6

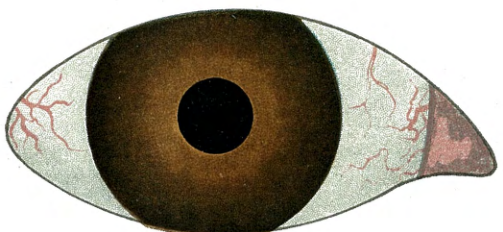
7

7

9

10

18,75 % hører til den lave type saa vil befolkningens gennemsnits-høide her bli 174,5. Disse tal svarer i en saa paafaldende grad til utbredelsen av andre raceeiendommeligheter i de samme distrikter saa jeg har al grund til at tro at man her er inde paa den rigtige forklaring av de uregelmæssigheter som den binomiale linje for legemshøiden fremviser.

Jeg mener derfor at jeg av mine undersøkelser over befolkningens høide tør dra den slutning at grunden til den forskjellige legemshøide i de forskjellige distrikter beror paa at befolkningen overalt er en blanding i forskjellige forhold av 2 typer, den ene med en gennemsnitshøide paa 168 den anden med en gennemsnitshøide paa 176.

Hvis jeg nu paa dette grundlag vil gjøre mig op en mening om hvor stor utbredelse disse to typer har i de forskjellige av mig opførte distriøtsgrupper, da kommer jeg til følgende resultat:

Tabel 8.

	Gjennem snits- høide	% av type med høide 168	% av type med høide 176
Namdalsdistrikter	171,5	53,7	46,3
Kystdistrikterne nordenfor T.hjems- fjorden	173,0	37,5	62,5
Trondhjemsfjordens distrikter	172,1	48,8	51,2
Trøndelagens indlandsbygder	170,7	66,3	33,7
Nordmøres distrikter	172,48	44,0	56,0
Romsdals distrikter	171,5	53,7	46,3
Søndmøres distrikter	170,1	73,8	26,2

Øinenes farve.

Saavidt mig bekjendt er der aldrig foretat nogen nøiagtig undersøkelse av øinenes farve hos den trønderske befolkning. Ved de anthropologiske undersøkelser som er foretat av Arbo og Larsen blev vistnok ogsaa øienfarven medtat. Men her er kun opstillet 3 typer av øine: blaa, melerte og brune øine. Nogen nærmere

Skema for øinene.

		Hovedfarve set i ca. 1 m. afstand. «Grundtone».		Detaljer, set i alm. læseafstand eller med lupe.			
Lysse øine.	Helt blaa-graa øine uden spor av brunt pigment.	Helt blaa-graa øine.	1	Lyseblaa, azurblaa eller lyse graablaa.	Uforandret.		
			2	Mellemblaa eller blaa-graa.	»		
	Overveiede graa-blaa med en sparsom tilblanding av grønt eller brunt.	Melerte øine.	3	Mørkeblaa, skifergraa-blaa.	»		
			4	Grøn-blaa-graa.	Der findes inlet brunt pigment selv ved undersøkelse med lupe.		
			5	Grøn-blaa.	Med lupe sees i den blaa iris indsprængt enkelte brune pletter.		
			6	Brun-blaa ofte med et let grønligt skjær især i daarlig belysning.	Rundt om pupillen sees en ganske smal brun ring.		
			7	Brun-blaa, men dog overveiede brun.	Rundt pupillen sees en bred brun ring eller lette brune skyer.		
			8	Brun-lysebrun til mellem brun.	Over største parten av iris sees brunt pigment i rædiære striper.		
			Mørke øine.	Rent brune øine.	9	Brun-lysebrun til mellembrun.	Uforandret.
					10	Mørkebrune til sortbrune.	Uforandret.

definition av de enkelte grupper er ikke git. Som regel har grundtonen i 1 m. afstand været bestemmende for hvilken av gruppene et bestemt øie skulde henregnes til.

I de senere aar har øienfarven faat en særlig interesse derved at den opfatning har vundet utbredelse at de brune øine er dominerende i arvelig henseende. Og dette har igjen faat betydning i paternitetsspørsmåal, idet det efter den nu herskende opfatning er ganske utænelig at et barn med brune øine kan ha en far med blaa øine hvis det er en kjendsgjærning at ogsaa moren har blaa øine. Hvis barnet har brune øine, da maa ialfald den ene av forældrene ogsaa ha brune øine. Men i hvilken grad det brune pigment maa være tilstede, det er endnu ikke bragt paa det rene. Og det maa her erindres at brunt pigment findes hos en mængde mennesker som kalder sig blaaøiede. De har selv ingen idé om at det er der. Det kan undertiden kun sees med lupe. Og man hører derfor saa ofte blandt publikum den skraasikre opfatning, at det aldeles ikke holder stik at blaaøiete forældre ikke kan faa et brunøiet barn. Jeg har ofte nok faat høre det, men naar jeg saa nærmere har undersøkt det omtalte forældrepar saa har det altid vist sig at ialfald den ene og undertiden begge har hat brunt pigmenterte øine, men i en saa ringe grad at det skal en nøiagtig undersøkelse til forat se det.

Derfor har det ogsaa stor interesse en gang at faa nærmere rede paa utbredelsen av alle de forskjellige typer av brunt pigmenterte øine.

Hvad jeg ved mine undersøkelser har søkt at bringe paa det rene er altsaa først og fremst utbredelsen av de pigmenterte øine. Med dette for øie er det jeg har foretat min inndeling av øinene. Hvert eneste øie er av denne grund blit undersøkt med lupe ved godt dagslys. Selve grundtonen, farvetonen i ca. 1 m. afstand har jeg tat mindre hensyn til. Jeg inddeler derfor øinene i 2 store hovedgrupper:

- I. upigmenterte blaaøiete og graaøiete,
- II. de pigmenterte.

De upigmenterte har jeg saa igjen inddelt i 3 underavdelinger. Her har jeg utelukkende kunnet ta hensyn til grundtonen i ca. 1 m. afstand og har da benyttet mig av medbragte mønstre hvormed jeg har sammenholdt de undersøkte øine.

Gruppe 1 har jeg paa denne maate inddelt i 3 underavdelinger:

1. Lyseblaa — lysegraa	} Se fig. 3 nr. 1—3
2. Mellemblaa — staaiblaa	
3. Mørkeblaa — skiferblaa	

Gruppe 2, de pigmenterte har jeg inddelt i 2 underavdelinger:

- A. de partielt pigmenterte og
- B. de diffust pigmenterte.

De partielt pigmenterte svarer til hvad man ialmindelighet kalder melerte øine. Grundtonen i disse øine set i ca. 1 m. afstand er meget forskjellig: grønlig, graagrøn, blaabrun o. s. v. Disse øine fortøner sig ogsaa meget ofte forskjellig eftersom man ser dem i godt dagslys eller i litt dunklere belysning. Ved godt dagslys er enkelte nærmest blaa, men ved dunkel belysning blir de grønlig. Dette er især tilfældet med de øine hvor iris er lyseblaa i periferien, men har en smal gul eller brun pigmentrand rundt pupillen. Naar pupillen ved daarlig belysning utvider sig, blir det blaa felt betydelig mindre, faar ikke længere gjøre sig saa sterkt gjældende, den gulbrune rand omkring pupillen blir utvidet, utspændt, fortynnet og derved utblandet mere med det blaa og derved faar saa øinene et grønlig utseende (no. 5 og 6).

I denne gruppe findes ogsaa de mørkegraa øine som ved dunkel belysning ofte blir grønne. Med lupe finder man i disse øine en som regel mørkeblaa iris i hvilken der er indsprængt brunt pigment i sparsomme mængder, men nogenlunde jevnt fordelt utover hele iris (7 og 8). Naar iris her trækker sig sammen, blir det brune pigment mere concentreret og mere intimt blandet med det blaa, og jeg antar at dette er aarsaken til at disse øine ofte faar et grønt præg. Ved min videre inndeling av disse øine har jeg imidlertid ikke tat nogensomhelst hensyn til disse øines «grundtone». Jeg har utelukkende tat hensyn til den større eller mindre utbredelse av det gulbrune pigment. Saa har jeg undertiden støtt paa øine, som jeg ikke har kunnet henføre til nogen av ovennævnte grupper. De har en grønlig tone, er aldeles fri for pigment. Gruppen er saa liten at den ikke har nogen praktisk betydning. Nogen vil kanskje si at dette er melerte øine, andre vil betegne dem som hørende til den upigmenterte gruppe. Jeg har sat disse i en gruppe for sig selv, gruppe 4 (se fig. 3).

No. 5 er øine med hovedsagelig blaa iris. Med det blotte øie vil man ofte ikke se noget andet end den blaa iris. Med lupe derimot ser man ganske smaa flekker av brunt pigment.

No. 6 er øine med hovedsagelig blaa iris, men hvor man ogsaa med det blotte øie ser en smal ring av brunt pigment rundt pupillen.

No. 7 er øine hvor det brune element er fremherskende som en bred brun ring rundt pupillen.

No. 8 er ogsaa øine hvor det brune pigment er fremherskende, men hvor man dog med det blotte øie ser den blaa irisbund mange steder. Det brune pigment er ikke her samlet i en enkelt bred ring rundt pupillen, men findes som regel som smaa lette skyer spredt utover hele iris eller det danner radiære striper.

De her nævnte typer av melerte øine forekommer mig at være

de i Trøndelagen hyppigst forekommende. Selvfølgelig er grændsene i naturen ikke saa skarpe som her fremstillet.

Overgangsformer vil der altid findes. Men som regel har jeg dog uten vanskelighet kunnet indordne de fleste melerte øine under en av de her nævnte typer.

Av og til støter man paa personer med uensartede øine. Det ene øie er til eksempel mørkeblaat og det andet er mørkeblaat, men med en smal ring av pigment rundt pupillen. Disse øine betegner jeg med en brøk $\frac{3}{6}$ til eksempel.

Endelig er der enkelte blaaøiede som har et sterkt brunt segment i det ene eller begge øine. Hvis det brune segment findes i begge øine henfører jeg dem til gruppe 8 og har paa hovedtabellen markeret dette ved at sætte en strek under 8-tallet.

De helt brunøiede har jeg saa endelig samlet i gruppene 9 og 10, saaledes at de lysebrune og melleibrune findes i gruppe 9, de mørkebrune og de sortbrune i gruppe 10.

Paa tabellene 10, 11, 12, 13 og 14 har jeg gjort et sammendrag av mine undersøkelser om hvorledes øinenes pigmentering forholder sig hos 1952 mænd.

Det fremgaar av tabel 14 at 69,5 % er rent blaaøiet, 18,0 % har melerte øine og 12,5 % har helt brune øine.

Enkelte forfattere opfører kun 2 typer av øine, lysøiede og mørkøiede. Paa min tabel 14 kommer isaafald grændsen til at ligge mellem gruppen 6 og 7. Efter denne inndeling vil der i hele Trøndelagen være 81,2 % lysøiede og 18,8 % mørkøiede.

Ved denne slags undersøkelser vil selvfølgelig skjønnet komme til at spille nogen rolle; men naar man gjennem længere tid holder paa med saadanne undersøkelser vil man dog faa en saadan øvelse i at bestemme hvilken gruppe et bestemt øie henhører til saa at man kun i sjeldnere tilfælder vil være i tvil. Men for dog at korrigere mine undersøkelser gjentok jeg dem et aar senere og resultaterne av denne undersøkelse findes sammendraget paa tabellene 27—30.

Litt forskjjel er der selvfølgelig; men forskjjellen er saa liten, saa at jeg finder at det kan ha sin interesse at opføre resultaterne for hvert aar side om side.

Tabel 9.

Øien- gruppen	1912	1913	1912	1913	1912	1913
1	6,4 %	6,7	} 70,5 % blaaøiet	} 70,3 —	} 81,1	} 80,9
2	55,2	55,2				
3	7,7	7,3				
4	1,2	1,1				
5	6,3	6,1	} 10,6 % lysøiet	} 10,6 —	} 18,9	} 19,1
6	4,3	4,5				
7	3,6	3,0	} 6,3 % mørkøiet	} 6,1 —		
8	2,7	3,1				
9	7,2	7,9	} 12,6 % brun	} 13,0 —		
10	5,4	5,1				

Som man ser finder jeg i 1912 70,5 % rent blaaøiede, i 1913 derimot 70,3 %. Av melerte øine finder jeg i 1912 16,9 % mens jeg i 1913 finder 16,7 %.

Av helt brune øine finder jeg i 1912 18,9 %, i 1913 finder jeg derimot 19,1 %. Differencerne er overalt saa smaa, at man maa være berettiget til at si at den sidste undersøkelse kun har bekræftet rigtigheten av den første.

Men en slutning til kan man dra av denne tabel: Øinenes pigmentering er fra aar til andet kun underkastet ganske ubetydelige vekslinger. Den er som tabel 16 viser forskjellig i de forskjellige distrikter, men hvert distrikts befolkning er saaat si forsynet med et ganske bestemt kvantum pigment som holder sig uforandret fra aar til andet. Som jeg nævnte er der ikke saa liten forskjell paa de forskjellige distrikter med hensyn til pigmenteringsgraden.

Hvis jeg for de enkelte hoveddistrikters vedkommende nøier mig med at opføre 2 grupper, nemlig løsoiede og mørkøiede saa viser der sig følgende: Sterkest pigmenterte øine har befolkningen i Namdalen med 25,6 % mørkøiede. Derefter kommer Søndmøre med 22,5, Nordmøre med 22,2, Romsdalen med 21,8, Trondhjemsfjordens bygder med 20,3, bybefolkningen med 15,0, Fosendistriktene med 14,8 og Trøndelagens dalfører med 14,4. Disse undersøkelser er gjort paa utskrivningsmøter.

I Namdalen møter paa disse utskrivningsmøter enkelte aar ikke saa ganske faa lapper som i anthropologiske henseende er saa yderst avvikende fra den norske befolkning. De er allesammen brunøiede. Det aar disse undersøkelser foretokes møtte i Namdalen 4 lapper. Hvis jeg ikke regner disse med blir der i Namdalen 23,2 % brunøiede.

Tabel 10. Øinetypernes utbredelse.

Øientype	Antal										Procent		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1, 2, 3	4, 5, 6, 7, 8	9, 10
Namdalseidet	2	8	6		1	1		1	2	1	76,4	11,8	11,8
Namsos	1	17	2	1				1	2	1	80	8,0	12,0
Overhallen	2	12	13				3	1	3		70,8	16,6	12,2
Høilandet	2	6	2		1	1	2		2		62,5	25,0	12,5
Grong	2	20	5		1	1	3	2	3	3	67,5	17,5	15,0
	9	63	18	1	3	3	8	5	12	5			
Leka	2	4	2				1		1		80	10	10
Nærø og Vikten	3	11	2		2	4	1		2		64	28	8
Kolvereid		6	1		1		1	1			70	30	0
Fosnes	3	12	2		2	2	2		2		68	24	8
Flatanger		25	5		3	1	2	2	7		66,6	17,7	15,7
Bjørnør	3	26	1	1						2	94	3	6
Aafjorden	3	14	1		1	1	1	2	2	1	69,2	19,3	11,5
Bjugn	2	10	9	2		1	1				84	16	0
Ørlandet	2	13			1	2		1	1		75	20	5
Frøia	2	16		3	2	6		1	1	2	55	36	9
Hitteren	4	13	1	1	1	1	2		1	1	72	20	8
	24	150	24	7	13	18	11	7	17	6			
Rissen, Stadsbygden	2	16	1		2	1	3	1	5	4	54,3	20	25,3
Leksviken		15	1		1	1	1			1	80	15	5
Ytterøen, Mosviken		5	2		1		1		1		70	20	10
Værnan		3	2		2	2					56	44	
Beitstaden	2	19	1		2			1	4	2	70,9	9,8	19,7
Inderøen	1	18	5		4	1		2	2	2	73	15	12
Værdalen	1	20	2		2	1	3		3	3	65,7	17,15	17,15
Aasen	4	6	1	2	3	2		1		1	55	40	5
Frosta	4	9	2			4	2	2	1	1	60	32	8
Malvik	2	17	2		1				1	1	88	4	8
Strinden	1	23	6		1	1	3	1	3	1	75	15	10
Bynneset, Leinstrand	1	8		1			1		1	2	65	14	21
Ørkedalen	3	21	4		2	1	4	1	2	2	65	25	10
	21	180	29	3	21	14	18	7	23	20			

Tabel 11. Øientypernes utbredelse.

	Antal										Procent		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1, 2, 3	4, 5, 6, 7, 8	9, 10
Øvre Stjørdalen	3	21	1		2	1	1			1	80,7	16	3,3
Selbo	1	14		1	4	1	2			1	60	32	8
Klæbo	3	2			2	1	2			1	56	45	9
Melhus	1	4	1		1	4	1				50	50	0
Horg 1915	4	7	3	1	1	2				1	70	25	5
Støren	1	15	2	1						2	81,8	4,6	13,6
Sokkendalen	1	10				1					91,6	8,4	
Singsaas	2	8			2	3	1	1	1	2	50	35	15
Holtaalen		13	1		3	1		1	1		70	25	5
Røros	2	14	1		3	2		1		2	68	24	8
Rennebo		10	1		4					1	68,7	25	6,3
Øpdal	4	11	3		1	1	1			3	7	12,5	12,5
Meldalen	2	19			3	2		1	2	4	64	18	18
Rindalen			9		3	2	1		2	1	50	33,3	16,7
	24	157	13	3	29	21	10	4	11	6			
Hevne	2	31	2	2	1	1	1		6	4	70	10	20
Aure		29	2	1			1	1	5	1	77,5	7,5	15
Edø	1	10	2		3			1	3	1	60	20	20
Halse	2	5	4		1		1	3	1		64	30	6
Kværnes		32	1				1		4	2	82,5	2,5	15
Tingvold	2	5	1		2	1	1	2	2	2	44,4	33,4	22,2
Stangvik	2	7	1		2	3		1	1		60	35	5
Sundalen	2	12		3			1	1	3	3	56	20	24
Surendalen	3	14	2		2		1	1	2		60	32	8
	14	145	15	6	11	5	7	10	27	13			

Tabel 12. Øientypernes utbredelse.

	Antal										Procent		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1, 2, 3	4, 5, 6, 7, 8	9, 10
Romsdal, Vold	3	21	3		4		8	2	4	5	54	28	18
Sund og Vaagø	2	23			3	4		1	2	2	67,5	21,6	10,9
Neset	2	24	3		1				2	1	88	3	9
Molde by		6	2		4				2	2	56	22	22
Bolsø	2	9	4		2	2	4	1			62,6	37,4	
Veø		6	6		1				1	3	71	6	23
Vestnes	1	10			2	1			2		65	21	14
	10	99	18		17	7	12	4	13	13			
Sunelven		8			3					1	66,6	25,1	8,3
Dale		23	2		1	1		2	2	1	78,1	12,5	9,4
Ørskog	1	7	4		3		1	1	1	1	63	26,3	10,6
Skodje		5			1				1		71,4	14,3	14,3
Haram	2	8			2	1	2	1	2		55,5	33,3	11,2
Borgund		14	1		3	4	3	2	3	3	45	37	18
Vanelven		3		1					2		50	16,6	33,4
Herø	2	22			3	2			4	3	66,6	13,8	19,5
Ulstein		3	2		3	1		1			50	50	
Volden		14	2		2	2	1		2	2	64	20	16
Ørsten		6	1		2	1			3	3	43,7	37,5	18,8
	5 113 12			1	23 12 7			7	20	14			
	131				83								
Trondhjem	16	80	7	3	3	1	2	3	4	6	82,4	9,6	8
Aalesund	2	27	10		1	1		1	2	6	78	6	16
Kristiansund	1	71	6		2	1	1	2	9	2	82,1	6,3	11,6

Tabel 13.

Øientypernes utbredelse (sammendraget).

	Antal									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Namdalsbygderne	9	63	18	1	3	3	8	5	12	5
Fosen m. m.	24	150	24	7	13	18	11	7	17	6
Trondhjemsfjorden	21	180	29	3	21	14	18	7	23	20
Indlandsbygderne	24	157	13	3	29	21	10	4	11	16
Nordmøre	14	145	15	6	11	5	7	10	27	13
Romsdal	10	99	18		17	7	12	4	13	13
Søndmøre	5	113	12	1	23	12	7	7	20	14
De større byer	19	178	23	3	6	3	3	6	15	14
	126	1085	152	24	123	83	76	50	138	101
		1363			230			126		239
		1363				356				239
				1593				365		

Tabel 14.

Av blaaøiete øine	1363	= 69,5 %
» melerte	356	= 18,0 %
» brunøiete	239	= 12,5 %
	1958	
Av lysøiete	1593	= 81,2 %
» mørkøiete	365	= 18,8 %
	1958	

Øientypernes utbredelse.

Tabel 15. Angit i tal.

	Blaa	Melerte	Brun	Sum	
I. Namdalsbygderne	90	7	13	17	127
II. Fosen m. m.	205	31	18	23	277
III. Trondhjemsfjordens bygder	233	35	25	43	336
IV. Indlandsbygderne	197	50	14	27	288
V. Nordmøre	180	16	17	40	253
VI. Romsdal	127	24	16	26	193
VII. Søndmør	131	35	14	34	214
De større byer	220	9	12	29	270

Tabel 16. Angit i procent.

	Blaa	Lys- melerte	Mørk- melerte	Brun	Blaa	Me- lerte	Brun	Lys- øiete	Mørk- øiete
I. Namdalsbygderne	70,8	5,5	10,2	13,5	70,8	15,7	13,9	76,3	23,7
II. Fosen m. m.	74,0	11,2	6,6	8,2	74,0	17,8	8,2	85,2	14,8
III. Trondhjemsfjor- dens bygder	69,3	10,4	7,5	12,8	69,3	17,9	12,8	79,7	20,3
IV. Indlandsbygderne	68,3	17,3	5,0	9,4	68,3	22,3	9,4	85,6	14,4
V. Nordmøre	71,1	6,7	6,8	15,4	71,1	13,5	15,4	77,8	22,2
VI. Romsdal	65,8	12,1	8,3	13,5	65,8	20,7	13,5	78,2	21,8
VII. Søndmør	61,2	16,3	6,7	15,8	61,2	23,0	15,8	67,5	22,5
De større byer	81,8	3,1	4,6	10,5	81,8	7,7	10,5	84,9	15,1

Paa tabel 32 hvor jeg har gjort et sammendrag av mine undersøkelser for aaret 1913 finder jeg i Namdalen kun 20,4 % brunøiede og 79,6 % blaaøiede. Ogsaa her hører altsaa Namdalen med til den sterkeste brunøiede befolkning. De distrikter som yder den største tilgang paa brunøiede individer i Namdalen er Grong og Overhallen.

Stort set kan man si at de blaaøiede har sit hovedopholdssted i indlandsbygdene i Søndre Trondhjems amt samt i Fosenbygdene. Sin aller største utbredelse har de i Bjørnør hvor der er 94 % blaaøiede. Merkelig er det at alle de større byers befolkning er utpræget blaaøiet, saaledes Trondhjem 82,4 %, Kristiansund 82,1 % og Aalesund 78,1 %.

Merkelig er det ogsaa at byerne som vel hovedsagelig er en blandingsbefolkning har saa forholdsvis faa individer med melerte

øine. Mens antallet av melerte i landdistrikterne varierer fra 12 til 23 % er antallet av melerte i de større byer kun 7,7 %.

Forat stille disse forhold i en klarere belysning skal jeg nedenfor anføre hvorledes øienfarven forholder sig hos endel andre folkeslag.

	Blaa øine.	Melerte øine.	Brune øine.
	%	%	%
Samtlige afrikanske urfolk			
— folkeslag	0	0	100
Samtl. amerikanske urfolk	0	0	100
Samtl. australske urfolk	0	0	100
Krigisere	0	5	95
Tarantsehi	0	7,5	92,5
Japanesere	0,4	8,3	91,0
Bulgarer	14,0	9,0	77,0
Serber	14,0	15,0	71,0
Italiener	10,3	20,6	69,1
Tatarer	14,1	18,6	67,3
Polske jøder	24,0	22,4	53,6
Russere	22,0	44,0	33,0
Selmeizere	25,1	47,9	27,0
Englændere	53,0	27,0	20,0
Svensker	66,7	28,8	4,5
I Trondhjemms stift { Trøndere	69,5	18,0	12,5
{ Fosenbefolkningen	74,0	17,8	8,2
{ Bybefolkningen	81,8	7,7	10,5

Det fremgaar av denne oversigt at blaaøiede mennesker praktisk talt kun findes i Europa.

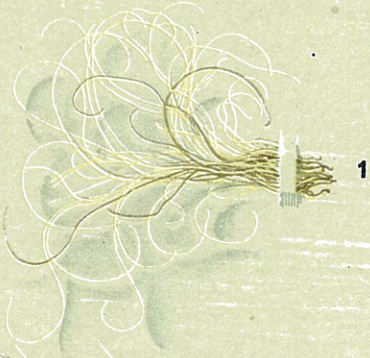
I Europa tiltar antallet av dem ganske jevnt østnfra og vestover samt søndenfra og nordover. I sydeuropa og i det østlige Rusland findes der kun et sparsomt antal. Men i disse lande er der til gjengjæld overmaade mange med melerte øine, saaledes for hele Rusland under et, 44 % melerte og i Schweitz 47,9 % melerte.

Efterhaanden som man kommer nordvestover mot Skandinavia blir der flere og flere blaa, antallet av melerte avtar og i endnu høiere grad avtar antallet av rent brunøiede.

For Trondhjemms stifts vedkommende ser vi at de mest excessive blaaøiede findes længst i nordvest i Bjugn, Bjørnør og Leka o. s. v.

Muligens findes der blandt kystbefolkningen i Nordland en endnu sterkere blaaøiet befolkning.

Hitop er altsaa endnu det brune pigment saagodtsom ikke naadd frem endnu. Man kan derfor ha grund til at tro at man her endnu maa finde noksaa mange innehavere av den hvite races øvrige anthropologiske eiendommeligheter.

1

6

2

7

3

8

4

9

5

10

Haarets farve.

Jeg har i aarene 1913—1915 undersøkt hovedhaarets farve hos 2830 mænd i 21 og 22 aars alderen.

Paa mine tabeller findes resultatet anført i tal saaledes at:

1	betyr	albinotisk	}	Se vedliggende prøvetabel
2	»	gul blondt		
3	»	aske blondt		
4	»	graa blondt		
5	»	alle nuancer av rødt		
6	»	brun blondt		
7	»	rent lysebrunt		
8	»	mørkebrunt		
9	»	sortbrunt		
10	»	absolut sort		

Undersøkelsen er foretat paa den maate at den undersøktes haar ved godt dagslys er sammenholdt med haarprøver indsamlet i 1912 og ordnet overensstemmende med ovenstaaende skema (se vedfødte prøvetavle). De høieste numre har den sterkeste pigmentering.

Grupperne 2—5 indeholder væsentlig rødgyldt pigment. Grupperne 6—10 indeholder desuten brunt pigment i jevnt økende grad. Grændsene mellem gruppene er selvfølgelig ikke skarpe saa at man nok av og til kan være i tvil, hvad gruppe man skal henføre en bestemt person til. Hertil kommer saa at kun meget faa mennesker har helt ensfarvet hodehaar. Det er saaledes mange som har lysebrunt haar i issen og i nakken, men blondt haar i tindingen og i panden. Undertiden kan en og samme person ha haar av gruppe 8 i issen, gruppe 7 i panden og gruppe 4 i tindingen.

Men man faar da i alle saadanne tilfælder ta «midt paa træets». Og hvor det gjælder saa mange personer som her vil den slags uregelmæssigheter spille en mindre rolle.

For hele det undersøkte distrikt er jeg kommet til følgende resultat:

Tabel 17.	Sum	Procent	
1. Albinotisk	0	0	
2. Gulblond ¹	31	1,095	}
3. Askeblond	144	5,080	
4. Graablond	456	16,113	
5. Røde-rødblond	106	3,745	
6. Brun blonde	541	19,116	
7. Rent lysebrune	546	19,299	
8. Mørkebrune	566	20,000	
9. Sortbrune	318	11,241	
10. Sorte	122	4,311	

tilsammen 2830

Det fremgaar herav at det brune haar har fuldstændig overvegt.

69,656 % har brunt haar. De fleste av disse brunhaarede meddelte at de som barn har hat lyseblondt haar.

I tiltagende grad er dette tilfælde, jo lysere haar vedkommende har.

Jeg har ikke for alles vedkommende noteret ned deres angivelser i denne henseende. Men jeg har dog noteret det ned for saa mange, væsentlig fra Søndmør og Romsdal at man faar et ganske godt billede av forholdet. Endel er usikre i sine angivelser. Jeg har opført dem i en rubrik for sig selv. Jeg har kun hos de 5 mørkeste grupper noteret ned deres angivelse om haarfarven i barneaarene.

Med hensyn til haarets tiltagende pigmentering med aarene viser forholdet sig da at være følgende:

Tabel 18.

Nu-værende haartype	Antal undersøgte	I barneaarene var haaret blondt eller meget lysere end nu hos:		Haaret angives altid at ha hat samme farve som		Uvidende om haarets utseende i barneaarene	
		Sum	0/0	Sum	0/0	Sum	0/0
6	96	80	82	8	9	8	9
7	123	78	63	21	18	24	19
8	121	52	43	57	47	12	10
9	121	9	7	112	93		
10	55			55	100		
	516	219	42	253	49	34	9

Det fremgaar herav at alle sorthaarede angir at de altid har hat sort haar. Av de sortbrune opgir 93 % at deres haar altid har været «sort». 7 % meddelte at de som barn hadde hat lyst haar. Av de mørkebrune opgav 47 % at deres haar altid hadde været mørkt eller omtrent saa mørkt som nu og 43 % angav at de som barn hadde hat lyst haar. I de 2 næste grupper opgav respektiv 18 og 9 % at haaret ikke var mørknet med aarene mens 63 og 82 % opgav at de som barn hadde hat ganske blondt haar.

Om man deler befolkningen i lyse og mørke og trækker grænsen mellem 7 og 8 saa vil der altsaa inden den voksne befolkning findes 35,5 % mørkhaarede og 64,5 % lyshaarede. Men av disse 35,5 % mørkhaarede har de 21 % antagelig hat lyst haar som barn.

Tabel 23.

Nordmøre.

Haartype	Hevne	Aure	Eddø	Halse	Kværnes	Tingvold	Stangvik	Sundalen	Kristiansund 13—14	Surendalen	Sum	%
1												
2	1							1	3		5	1,05
3	1	2			3			3	10		19	3,9
4	10	4	5	1	9	1	1	5	39		75	15,75
5	1	5	2	2			1		7	1	19	3,9
6	7	4		4	6	4	3	3	31	7	69	14,5
7	9	6	3	1	16	3	3	6	46	4	97	20,3
8	9	9	6	4	3	5	7	3	51	10	107	22,4
9	4	6	3	5	2	4	1	2	25	3	55	11,55
10	8	4	1		1	1	1	2	12		30	6,30
	50	40	20	17	40	18	17	25	224	25	476	6,7

Tabel 24.

Søndmøre.

Haartype	Sunclven	Dale	Ørskog	Skodje	Haram	Borgund	Vanelven	Herø	Ulstein	Volden	Ørsten	Aalesund	Sum	%
1														
2		1				1		1		1			4	1,5
3											1	1	2	0,8
4	2	4	3		3	4		4		2	3	11	36	13,9
5	1	3				1							5	1,5
6	2	5	4	4	5	5	1	6	1		2	10	45	17,4
7	1	7	2	5	4	7	3	7	2	5	5	9	57	22,0
8	1	9	4		3	8		12	3	8	2	12	62	23,9
9	4	4	4		3	7	1	3	3		2	3	34	13,2
10			2	1			1	3	1	1	2	4	15	5,8
	11	33	19	10	18	33	6	36	10	17	17	50	260	6,9

Teksttabel 8. Tabel 25.

Haarfarven hos 2830 mænd fra Trondhjems stift
undersøkt i aarene 1912, 1913, 1914 og 1915.

	Namdalsbygdene	Kystdistrikterne nord for Trondhjemsfjorden	Trondhjemsfjord. bygder	Indl.bygderne syd for Trondhjemsfjorden	Nordmøre	Romsdal	Søndmøre		
1									
2	1	6	5	6	5	4	4	31	1,095
3	12	26	41	29	19	15	2	144	5,080
4	18	58	139	96	75	34	36	456	16,113
5	6	29	20	26	19	8	4	106	3,745
6	28	91	168	98	69	42	45	541	19,116
7	42	115	120	59	97	56	57	546	19,299
8	22	107	125	85	107	58	62	566	20,000
9	13	72	66	49	55	29	34	318	11,241
10	3	22	23	13	30	16	15	122	4,311
Sum:	145	528	707	461	476	262	259	2830	100,000
	6,3	6,7	6,3	6,2	6,7	6,7	6,9		

$\left. \begin{array}{l} 22,288 \\ 3,745 \\ 38,415 \end{array} \right\} 64,448$
 $\left. \begin{array}{l} 31,241 \\ 4,311 \end{array} \right\} 35,552$

Teksttabel 26.

Haarfarven angit i % for hvert enkelt av hoveddistrikterne.

Haartype	Namdalsbygderne	Fosendistriktene	Trondhjemsfjordens bygder	Indlandsbygderne	Nordmøre	Romsdal	Søndmøre	Hele distriktet
1								1,1
2	0,7	1,1	0,7	1,3	1,2	1,5	1,5	5,1
3	8,4	5,1	5,9	6,3	3,9	5,7	0,8	16,1
4	12,5	11,0	19,7	20,8	15,8	13,0	13,9	3,7
5	4,2	5,5	2,8	5,8	3,9	3,0	1,5	19,1
6	19,0	17,3	23,8	21,2	14,6	16,1	17,4	19,1
7	29,0	21,8	16,8	12,8	20,3	21,2	22,0	19,1
8	15,0	20,3	17,7	18,4	22,4	22,2	23,9	20,0
9	9,2	13,7	9,3	10,6	11,6	11,3	13,2	11,2
10	2,0	4,2	3,3	2,8	6,3	6,0	5,8	4,3

Sammendrag av ovenstaaende tabel.

2—5	25,8	22,7	29,1	34,2	24,8	23,2	17,7	26,0
6—7	48,0	39,1	40,6	34,0	34,9	37,3	39,4	38,4
8—10	26,2	38,2	30,3	31,8	40,3	39,5	42,9	35,5
2—7	73,8	61,8	69,7	68,2	59,7	60,5	57,1	64,4
8—10	26,2	38,2	30,3	31,8	40,3	39,5	42,9	35,5
2 + 3	9,1	6,1	6,6	7,6	5,1	7,2	2,3	6,2
9 + 10	11,2	17,9	12,6	13,1	17,9	17,3	19,6	15,5

Om forholdet mellem øinenes og haarets pigmentering hos den trønderske befolkning.

Paa tabellerne 27, 28, 29, 30, 31 og 32 findes samlet resultatene av mine undersøkelser herover.

Det fremgaar av tabellerne 28 og 29 at lysebrunt haar og helt blaa øine er den hyppigst forekommende kombination med 29,27 %. Dernæst kommer mørkebrunt haar og blaa øine (18,75 %). Først derefter kommer blondt haar og blaa øine (18,11 %). Blaa øine og sort haar forekommer kun hos 1,4 %. Helt brune øine og blondt haar forekommer kun hos 0,5 %.

Hovedmassen av befolkningen er, som man vil se av tabel 9 helt blonde γ : har lyst haar og lyse øine 53,3 %, 12,7 % er brunette.

26,9 % har mørkt haar, men lyse øine mens kun 7,1 % har brune øine og lyst haar.

Av tabellerne 30 og 31 fremgaar følgende: Av 1304 helt blaaøiede har 336 blondt haar. Da jeg ialt har fundet 381 blondhaarede har altsaa 88,2 % av disse blondhaarede blaa øine. Av 1304 helt blaaøiede har 51 rødt haar. Da jeg i det hele kun har fundet 64 rødhaarede har altsaa 79,7 % av de rødhaarede helt blaa øine.

Av 1304 helt blaaøiede har 543 lysebrunt haar. Da jeg i det hele har fundet 696 personer med lysebrunt haar, har altsaa 78 % av disse blaa øine.

Av de 1304 helt blaaøiede har 348 mørkebrunt haar. Da jeg ialt har fundet 625 individer med mørkebrunt haar, har saaledes 55,6 % av disse blaa øine.

Endelig har jeg hos 1304 helt blaaøiede fundet 26 med sort haar. Da jeg i det hele har fundet 89 sorthaarede har altsaa 29,2 % av de sorthaarede blaa øine.

Man kunde av tabel 29 være tilbøielig til at dra den slutning at sort haar og blaa øine maa bli at betragte som en abnormitet da kombinationen kun forekommer blandt 1,4 % av befolkningen. Men dette kommer altsaa av at de sorthaarede individer i det hele tat er saa sjeldne hos os.

Men antallet av blaaøiede individer synker dog jevnt og sikkert eftersom pigmentrigdommen tiltar i haaret. Det er ikke saa at mørkt haar og mørke øine nødvendigvis hører sammen; men det fremgaar dog tydelig nok av tabel 31 at de helt blaa øine har vanskelig for at forlikes med helt sort haar. Ikke mindre tydelig fremgaar av tabel 30 og 31 at brune øine og blondt haar har endnu vanskeligere for at forlikes. Av 241 helt brunøiede fandtes kun 9 med blondt haar og da der ialt fandtes 381 med blondt haar vil det

altsaa si at kun 2,3 % av de lyseblondhaarede har helt brune øine. Av de 64 rødhaarede har 3,1 % helt brune øine.

Av de 696 lysebrunhaarede har 7,8 % helt brune øine.

Av de 625 mørkebrunhaarede har 20,9 %, av de 89 sorthaarede har 49,4 % helt brune øine.

Tabel 32 har jeg sat op forat vise hvorledes forholdet mellem øine og haar er i de forskjellige dele av Trøndelagen. Det er da meget interessant at se at forholdet er meget nær likt i alle dele av Trøndelagen, nemlig saaledes at lyst haar og brune øine er den sjeldneste kombination overalt.

Omtrent dobbelt saa hyppig finder man kombinationen: mørkt haar og brune øine.

Atter dobbelt saa hyppig findes kombinationen: mørkt haar og blaa øine. Atter en gang kan man fordoble dette tal og man har den hyppigst forekommende kombination: lyst haar og blaa øine. — Forholdet mellem disse 4 kombinationer av øine og haar er altsaa som 1: 2: 4: 8 eller 6, 5: 13: 26: 52 med ganske smaa avvikelser fra disse tal i de forskjellige distrikter.

Tabel 28. Øinenes og haarets farve angit i absolute tal for hele området.

	Øine	Haar					Sum	Procent
		1 Blondt haar 2, 3, 4	2 Rødt haar 5	3 Lysebrunt haar 6-7	4 Mørkebrunt haar 8, 9	5 Sort haar 10		
1	Blaa øine uten spor av brunt pigm. 1, 2, 3, 4..	336	51	543	348	26	1304	70,29
2	Blaa øine med spor av brunt pigm. 5, 6.....	20	7	61	97	12	197	10,61
3	Brune øine med blaa periferi 7, 8	16	4	37	49	7	113	6,09
4	Helt brune øine 9, 10.....	9	2	55	131	44	241	13,01
5	Sum:	381	64	696	625	89	1855	
6	Procent:	20,51	3,45	37,48	33,68	4,89		

Tabel 29. Øinenes og haarets farve angit i procent for hele området.

Øine	Haar	Blondt haar	Rødt haar	Lysebrunt	Mørkebrunt	Sort haar	
		2, 3, 4	haar 5	haar 6, 7	haar 8, 9	haar 10	
Blaa øine uten spor av brunt pigm. 1, 2, 3, 4..		18,11	2,74	29,27	18,75	1,4014	70,29
Blaa øine med spor av brunt pigm. 5, 6.....		1,0780	0,377	3,292	5,23	0,6468	10,61
Brune øine med blaa periferi 7, 8		0,8624	0,2156	1,994	2,6322	0,377	6,09
Helt brune øine 9, 10.....		0,4848	0,1078	2,97	7,06	2,3716	13,01
		20,51	3,45	37,48	33,68	4,89	100,00

Tabel 30.

	Blondt haar		Rødt haar		Lysebrunt haar		Mørkebrunt haar		Sort haar	
	Sum	%	Sum	%	Sum	%	Sum	%	Sum	%
Av 1304 helt blaaøiete har	336	25,7	51	3,8	543	41,6	348	26,6	26	1,9
Av 241 helt brunøiete har	9	3,7	2	0,83	55	22,8	131	54,3	44	18,2

Tabel 31.

	Helt blaa øine		Helt brune øine	
	Sum	%	Sum	%
Av 381 lysblondhaarede har	336	88,2	9	2,3
» 64 rødhaarede »	51	79,7	2	3,1
» 696 mørkeblondhaarede har	543	78,0	55	7,8
» 625 mørkebrunthaarede »	348	55,6	131	20,9
» 89 sorthaarede har	26	29,2	44	49,4

Tabel 32.

	Namdals- bygdene	Kystdistriktene nordent. T.hjems fjorden	Trondhjems- fjordens bygder	Trøndelagens dalfører	Nordmøres bygder	Romsdalsbygden	Søndmøres bygder	Hele Trond- hjems stift
Lyst haar. Lyse øine	66	102	145	183	127	110	137	870
Lyst haar. Mørke øine ...	10	7	16	15	21	17	17	103
Mørkt haar. Lyse øine ...	32	71	79	78	67	54	70	451
Mørkt haar. Mørke øine ..	15	20	27	33	37	28	45	205
	123	200	267	309	252	209	269	1629
Lyst haar. Lyse øine	53,6	51	54,3	59,2	50,4	52,6	51,3	53,3
Lyst haar. Mørke øine ...	81	3,5	6,1	5,5	8,3	8,5	6,0	7,1
Mørkt haar. Lyse øine ...	26,0	35,5	29,5	25,5	26,5	25,8	26,0	26,9
Mørkt haar. Mørke øine ..	12,3	10	10,1	10,1	14,8	13,4	16,7	12,7

Hode og ansigtsmaal.

Hovedformaalet med de av mig utførte anthropologiske undersøkelser har været at bringe paa det rene utbredelsen av de mest karakteristiske anthropologiske eiendommeligheter. For at faa et saa klart billede som mulig av disse har jeg saa for enkelte maals vedkommende undersøkt et meget stort antal individer. Dette gjælder specielt legemshoiden, hodets største længde og bredde, øienfarven og haarfarven.

De hode og ansigtsmaal som jeg har tat, er følgende:

A. Hodet største bredde	}	Se tabel 61—115
B. Hodets største længde		
C. Mindste pandebredde		
D. Største kindbredde	}	Se tabel 36—47
E. Physiognomisk ansigtshoide		
F. Morfologisk ansigtshoide		
G. Morfologisk overansigtshoide		

A. Hodets største bredde varierer mellem 13,4 cm. og 17,0 cm., den gjennemsnittlige bredde for samtlige undersøkte er 15,24 cm. Den individuelle variationsbredde er altsaa meget stor, 3,6 mm. Den gjennemsnittlige bredde er ogsaa meget stor, er kun 3 mm. mindre end hvad Hansen har fundet, hos dansker nemlig 15,6. Legemshoiden er ikke særlig bestemmende for hodets største bredde. Kurven for hodets største bredde følger derfor ikke kurven for legemshoiden. Tar man saaledes for sig endel distrikter med samme legemshoide saa vil man aldeles ikke finde at hodets største bredde er den samme i disse distrikter. I Tingvold er til eksempel legemshoiden 172,22 cm. og hodets største bredde er 14,8 cm.

I Frøya som har temmelig nøiagtig samme legemshoide nemlig 172,18, er hodets største bredde 15,1 cm.

I Herø i Søndmør er legemshoiden den samme som i Holtaalen nemlig 170 cm. I Herø er imidlertid hodets største bredde 15,5 cm. mens i Holtaalen hodets største bredde kun er 15,2.

I Søndmøre og i Frøya er det et betydelig større antal brachycephaler end i Tingvold og i Holtaalen hvor som jeg senere skal paavise den dolichocephale type har en forholdsvis større utbredelse end i de to førstnævnte distrikter.

Og dette forhold gjentar sig overalt. Legemshoiden er altsaa ikke i og for sig bestemmende for hodets største bredde. Denne bestemmes ogsaa av andre faktorer end legemshoiden. Hvis jeg hos et større antal individer undersøker forholdet mellem legemshoiden og hodets bredde da viser det sig at jo mindre index cephalicus er des større er ogsaa den største hodebredde i forhold til legemshoiden.

Tabel 33.

Hodets største bredde	Legemshøiden	Index- cephaliens	Forholdet mellem hodets største bredde og legemshøiden
14,10	166	73,4	11,7
14,80	173	74,3	11,7
15,40	168	78,5	10,9
16,50	167	84,9	10,1
17,00	167	86,7	9,8

B. Hodets største længde varierer mellem 17,0 og 21,3. Som gjennemsnit for alle de av mig undersøkte har jeg fundet hodets største længde til 19,54 cm. Ogsaa for hodets største længde er altsaa den individuelle variationsbredde meget stor nemlig 4,3 cm. Ogsaa hodets gjennemsnitlængde er meget stor i forhold til hvad man finder hos andre folkeslag. Men dette hænger vel i første række sammen med at legemshøiden er meget stor hos den av mig undersøkte befolkning.

Hodets længde er som det vil fremgaa av tabel no. 34 i en ganske anden grad afhængig av legemshøiden end hodets bredde.

Tabel 34.

Hodets største længde	Legemshøiden	Index- cephalicus	Forholdet mellem legemshøiden og hodets største længde
19,2	166	73,4 =	8,6
19,5	173	73,8 =	8,8
19,9	184	73,8 =	9,2
19,0	177	76,8 =	9,3
19,1	173	76,9 =	9,0
19,4	180	76,3 =	9,2
19,5	181	80,5 =	9,2
19,3	166	80,3 =	8,6
18,5	164	83,3 =	8,9
18,8	171	85,6 =	9,1
17,3	163	88,4 =	8,9

Det fremgaa av denne tabel at der er et meget fastere forhold mellem legemshøiden og hodets største længde end tilfældet er mellem legemshøiden og hodets største bredde. Som gjennemsnit

for alle de av mig undersøkte finder jeg at legemshøiden er 8,8 gange saa stor som hodets største længde.

Som det vil sees av samme tabel (tabel 34) kan dette forhold variere fra 8,6 til 9,2, mens forholdet mellem hodets største bredde og legemshøiden varierte mellem 9,8 og 11,7.

Hodets største længde er derimot ikke saaledes som bredden avhængig av skalletypen. Som det vil sees av tabellen finder jeg hos dolichocephaler med index 73,8 at legemshøiden er hos den ene 8,8 hos den anden 9,2 gange hodets længde. Og det samme forhold finder jeg hos brachycephaler med index 83,3—85,6. Derimot er der et ganske tydelig forhold mellem legemshøiden og hodets største længde, saaledes at jo større legemshøiden er des større længde har hodet. Avvikelserne fra denne regel er baade smaa og sjeldne. Hvorledes hodets største bredde og længde forholder sig i de forskjellige dele i det av mig undersøkte omraade vil jeg ikke her komme nærmere ind paa. Av hvad jeg foran har fremholdt fremgaar nemlig at hodets største længde ialt væsentlig er avhængig av legemshøiden og forholder sig derfor i de forskjellige distrikter som legemshøiden. Hodets største bredde er den bestemmende faktor for index cephalicus og dermed for skalletypen. De forskjellige skalletypers utbredelse vil jeg behandle i et særskilt kapitel; med hensyn til hodets bredde i de forskjellige distrikter kan jeg derfor henvise til dette kapitel.

C. Mindste pandebredde varierer fra 10,1 til 12,6 og er gennemsnitlig for alle undersøkte 11,1. Dette maal er av liten interesse i og for sig. Det faar sin betydning ved at sammenholdes ved største hodebredde og blir derfor behandlet mere omstændig under avsnittet om hodets og ansigtets index. Kun vil jeg her bemerke at den store individuuelle variationsbredde ogsaa for dette maals vedkommende i aldeles overveiende grad synes at skyldes den store variationsbredde av legemshøiden. Stor pandebredde synes ikke at være nogen eiendommelighet for brachycephalene.

Forholdet mellem legemshøiden og pandebredden er som gjennemsnit hos alle undersøkte 15,4. Hos dolichocephalene 15,5, hos brachycephalene 15,3, en forskjel saa ubetydelig at jeg ikke tør lægge nogen vegt paa den.

D. Største kindbredde varierer fra 12,3 til 15,4 og er gennemsnitlig = 13,8 cm. Variationsbredden her er altsaa stor, mens den gjennemsnitlige bredde heller maa sies at være liten.

For kindbreddens vedkommende gjælder det samme som for hodets største bredde: dens størrelse er ikke i første række avhængig av legemshøiden. Som gjennemsnit for alle undersøkte har jeg fundet at legemshøiden er $12,3 \times$ største kindbredde. Men kindbredden kan hos en liten men brachycephal mand være større end hos en hoi men dolichocephal. Som gjennemsnit har jeg fun-

det at legemshøiden hos alle brachycephaler er kun 11,9 gange største kindbredde, mens den derimot hos alle dolichocephaler er 13,0 gange største kindbredde.

E. Den physiognomiske ansigtshøide varierer mellem 16,6 og 21 cm. og er gjennemsnittlig 18,8. Den er altsaa i forhold til hvad man finder hos de fleste andre folkeslag meget stor.

Som gjennemsnit for alle undersøkte har jeg fundet at legemshøiden er 9,1 gange den physiognomiske ansigtshøide. Hos brachycephalene er legemshøiden 9,0 gange, og hos dolichocephalene 9,3 gange den physiognomiske ansigtshøide. Den physiognomiske ansigtshøide hos den av mig undersøkte befolkning er derfor i det væsentlige avhengig av legemshøiden. Den er kun i ringe grad avhengig av skalletypen.

F. Den morfologiske ansigtshøide varierer mellem 11,2 og 14,5 cm. og er gjennemsnittlig 12,5 cm. Den er altsaa meget stor. Det samme er tilfældet med

G. den morfologiske overansigtshøide som varierer mellem 6,8 og 8,4 og som har en gjennemsnittlig størrelse av 7,6 cm.

Begge disse ansigtsmaal er i nogen grad avhengig av skalletypen. Hos dolichocephalene er legemshøiden 13,9 og hos brachycephalene 13,4 gange den morfologiske ansigtshøide. Hos dolichocephalene er legemshøiden 23,1 gange saa stor og hos brachycephalene 21,8 gange saa stor som den morfologiske overansigtshøide.

Alle de nævnte ansigtsmaal er store sammenlignet med de tilsvarende hos andre folk. Til sammenligning anfører jeg hvorledes de tilsvarende hode og ansigtsmaal forholder sig hos endel andre folk (tabel 35).

Det fremgaar av denne tabel at de av mig fundne ansigts- og hodemaal svarer paa det allernærmeste ttil hvad der er fundet hos befolkningen i Danmark, Tyskland og i Lithauen for alle maals vedkommende undtagen for hodets største længde. Her er det kun den danske befolkning som holder maal med os.

Tabel 35.

	Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtshøide	Morfologisk ansigtshøide	Morfologisk overansigts- høide
Buskmænd	13,6	17,9		12,2			
Kinesere	15,1	18,8	10,4	14,4		12,5	
Rumænere			11,4				
Storrussere	15,1	17,9		13,7	18,3		
Trøndelagens befolk- ning	15,2	19,5	11,1	13,8	18,8	12,5	7,6
Lithauer	15,3	18,4	11,0	13,9	18,5		
Eskimo	15,3	19,0		14,2		12,7	7,3
Danske	15,6	19,3					
Tyskere	15,1	18,4		14,0	18,6	12,3	

Hovedtabeller vedrørende afsnit VII.

1. Hodets største bredde
2. Hodets største længde
3. Mindste pandebredde
4. Største kindbredde
5. Physiognomisk ansigtshøide
6. Morfologisk ansigtshøide
7. Morfologisk overansigtshøide
8. Legemshøide
9. Øjenfarve
10. Haarfarve
11. Længdebreddeindex
12. Transversalfronto parietalindex
13. Physiognomisk ansigtsindex
14. Morfologisk ansigtsindex.

Tabel 36.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtshøide	Morfologisk ansigtshøide	Morfologisk overansigtshøide	Legemshøide	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtindex	Morfologisk ansigtindex
1	Namsos . . .	14,8	19,9	11,6	13,8	18,9	13,0	7,6	173	8	10	74,3	78,4	73,0	94,2
2	Grong	14,7	18,7	11,0	13,3	17,8	12,6	8,2	180	10	10	78,4	74,8	74,7	94,7
3	Vestnes . . .	16,1	18,8	11,9	14,4	18,1	11,7	7,5	162	9	10	85,6	73,9	79,6	98,3
4	Sunelven . .	15,2	20,2	11,3	14,4	19,7	13,7	8,2	185	9	2	75,2	74,3	73,1	95,1
5	Skodje	14,7	18,5	10,9	13,8	18,5	12,2	7,1	173	9	9	78,9	74,1	74,6	89,1
6	Ørsten	15,6	20,0	11,0	14,0	18,8	13,3	7,8	160	9	9	78,0	70,5	74,5	95,0
7	Namsos	15,3	20,2	11,1	13,6	19,6	13,4	8,2	169	2	3	75,7	72,5	69,4	98,5
8	Lierne	14,8	18,6	11,4	13,5	18,1	12,3	7,7	178	2	3	79,3	77,0	74,6	91,1
9	Ørskog	15,5	19,3	11,6	14,0	19,2	12,2	7,4	166	2	4	80,3	74,8	72,9	87,1
10	Ørskog	15,4	20,6	11,8	14,5	17,9	11,8	7,4	179	9	4	74,7	76,6	81,0	81,4
11	Dale	14,4	18,7	11,7	13,4	18,7	12,6	7,4	173	2	2	76,9	81,2	71,7	94,0
12	Dale	16,0	20,1	11,5	14,6	19,6	12,8	7,4	170	2	2	79,6	71,9	74,5	87,7

Tabel 37.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtshøide	Morfologisk ansigtshøide	Morfologisk overansigtshøide	Legemshøide	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtindex	Morfologisk ansigtindex
13	Grong	15,6	19,0	10,9	13,6	18,9	12,2	7,4	165	2	9	82,6	69,9	72,0	89,7
14	Overhallen . .	14,2	18,2	11,4	13,3	17,1	11,1	7,7	173	2	7	78,0	80,3	77,8	83,5
15	Høilandet . .	14,8	18,8	10,8	12,9	17,4	11,1	7,0	165	7	7	78,7	72,9	74,1	86,0
16	Vestnes	15,8	20,4	12,2	14,1	20,0	12,4	7,7	184	7	7	77,4	77,2	70,5	87,9
17	Dale	14,5	18,4	10,2	13,5	16,2	11,3	7,0	177	2	8	78,6	70,3	83,3	83,7
18	Vanelven . . .	16,0	19,8	11,5	15,0	19,3	12,7	7,8	172	3	6	80,8	71,9	77,7	84,7
19	Vanelven . . .	15,2	19,6	10,5	13,7	17,5	12,3	7,1	171	1	8	77,5	69,1	78,3	89,8
20	Vanelven . . .	15,4	18,4	11,7	14,3	16,8	11,9	7,2	172	9	6	83,7	76,0	85,1	83,2
21	Herø	15,9	18,0	11,6	14,2	18,2	11,6	7,1	176	2	6	88,2	73,0	78,0	81,7
22	Herø	14,8	18,9	11,4	13,6	18,8	12,7	7,4	163	2	4	78,2	77,0	72,3	93,4
23	Herø	15,1	18,1	10,6	13,2	18,0	11,8	7,2	142	1	6	83,3	70,2	73,3	89,4
24	Herø	15,1	18,7	11,0	13,6	17,6	11,3	6,8	168	1	10	80,8	72,8	77,3	83,1

Tabel 38.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpnr.		Hodets største bredde	Hodets største lengde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsheide	Morfologisk ansigtsheide	Morfologisk overansigtsheide	Legemsheide	Øienfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
25	Herø	15,8	19,1	11,3	14,4	18,1	12,2	7,7	180	6	9	82,2	71,5	79,6	84,7
26	Ørsten	14,8	19,1	10,6	13,9	16,8	11,6	7,3	163	9	7	77,4	71,6	82,7	83,4
27	Ulstein	15,4	19,6	10,1	13,9	18,7	12,2	7,3	173	2	7	78,5	65,6	74,3	87,8
28	Ørskog	15,2	20,2	11,2	13,8	20,4	13,5	7,7	177	8	8	75,2	73,7	67,6	97,8
29	Overhallen	15,1	19,3	10,7	13,3	19,4	13,1	8,2	174	2	7	78,0	70,9	68,6	98,5
30	Ørsten	14,5	18,2	10,5	13,0	17,6	12,0	7,3	160	7	9	79,3	72,4	73,9	92,3
31	Herø	15,7	19,6	10,5	13,7	17,5	12,3	7,1	171	2	8	77,5	69,1	78,2	89,8
32	Bolsø	15,2	19,3	11,6	13,9	19,0	13,0	8,2	176	9	10	78,7	76,3	73,2	93,5
33	Ørskog	14,7	18,5	10,9	13,8	18,5	12,3	7,1	173	9	9	78,9	74,1	74,6	89,1
34	Overhallen	14,8	19,9	11,6	13,8	18,9	13,0	7,6	173	9	10	74,3	78,4	73,0	94,2
35	Grong	14,7	19,9	11,5	13,5	18,6	12,4	7,5	184	4	7	73,8	78,2	72,6	91,8
36	Flatanger	15,7	19,1	12,0	14,1	19,0	13,2	8,4	175	1	2	82,1	76,4	74,7	93,6

Tabel 39.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpnr.		Hodets største bredde	Hodets største lengde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsheide	Morfologisk ansigtsheide	Morfologisk overansigtsheide	Legemsheide	Øienfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
37	Skodje	16,4	19,6	12,6	15,4	20,0	12,4	8,0	170	2	4	83,6	76,8	77,0	80,5
38	Vanelven	15,4	18,8	11,1	14,2	20,2	13,7	8,4	174	2	4	81,8	72,1	70,3	96,5
39	Overhallen	15,2	18,2	11,2	13,8	17,8	11,9	7,8	169	10	9	83,5	73,7	77,5	86,2
40	Herø	15,5	18,5	10,8	14,5	16,6	12,0	7,4	168	8	10	84,0	69,7	87,3	82,8
41	Bolsø	15,3	19,1	10,9	13,3	20,4	13,9	8,3	167	4	7	80,1	71,2	65,2	104,5
42	Herø	15,7	19,5	11,7	14,8	20,6	13,2	8,4	181	3	8	80,5	74,5	71,8	89,2
43	Overhallen	14,1	19,2	10,9	12,8	18,2	11,5	7,1	166	10	9	73,4	77,3	70,3	89,8
44	Grong	15,7	18,2	11,2	13,8	17,8	11,9	7,8	169	10	9	83,5	73,7	77,5	86,2
45	Vestnes	16,1	20,6	12,0	14,2	20,5	13,4	8,3	179	10	10	78,1	74,5	69,3	94,4
46	Skodje	14,4	19,5	10,8	13,2	19,5	12,7	7,6	173	8	9	73,8	75,0	67,7	96,2
47	Haram	15,5	18,5	10,8	14,5	16,6	12,0	7,4	168	7	10	84,0	69,7	87,3	82,8
48	Ørsten	15,1	20,0	11,6	14,1	18,1	11,2	7,2							

Tabel 40.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsøide	Morfologisk ansigtsøide	Morfologisk overansigtsøide	Legemsøide	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
49	Namsos . . .	15,7	19,1	12,0	14,1	19,0	13,2	8,4	175	2	2	82,1	76,4	74,2	93,6
50	Lierne	15,4	18,5	11,6	13,7	16,7	11,9	7,4	163	2	3	83,4	75,3	82,0	86,7
51	Ørskog	16,4	19,6	12,6	15,1	20,0	12,4	8,0	170	2	4	83,6	76,8	77,0	80,5
52	Ørskog	14,8	20,3	11,6	13,8	19,1	12,3	7,4	173	2	4	72,9	78,4	72,2	89,1
53	Dale	14,4	19,0	10,4	13,1	18,7	13,0	7,7	163	2	3	75,8	72,2	70,0	99,2
54	Sunelven . . .	15,4	18,8	11,1	14,2	20,2	13,7	8,4	174	2	4	81,8	72,1	70,3	96,5
55	Namsos . . .	15,1	19,3	10,7	13,3	19,4	13,1	8,2	174	2	6	78,3	70,9	68,6	98,5
56	Overhallen	14,7	18,1	10,6	12,5	18,4	12,1	7,3	159	3	6	81,0	72,1	67,9	96,8
57	Grong	14,4	19,6	10,8	12,7	19,1	13,2	7,4	175	2	7	75,8	75,0	66,5	103,9
57	Ørskog	14,5	18,2	10,5	13,0	17,6	12,0	7,3	160	7	9	79,3	72,4	73,9	92,3
59	Vanelven . . .	14,7	19,4	10,2	13,6	19,3	13,8	8,2	176	5	7	75,8	69,4	70,5	101,5
60	Vanelven . . .	15,7	19,5	11,7	14,8	20,6	13,2	8,4	181	2	7	80,5	74,5	71,8	89,2

Tabel 41.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsøide	Morfologisk ansigtsøide	Morfologisk overansigtsøide	Legemsøide	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
61	Vanelven . . .	15,0	18,7	11,5	14,8	19,0	12,9	7,4	163	5	8	80,2	76,7	77,9	87,2
62	Herø	15,4	19,6	10,1	13,9	18,7	12,2	7,3	173	2	7	78,5	65,6	74,3	87,8
63	Herø	15,2	20,1	10,6	14,6	18,6	11,7	7,5	167	5	4	75,6	69,7	78,5	80,1
64	Herø	15,4	19,4	11,3	13,9	18,8	12,5	7,6	171	2	8	79,3	73,4	73,9	89,9
65	Herø	16,2	20,0	11,2	14,3	18,6	12,3	7,4	172	2	10	80,9	69,1	76,9	86,0
66	Ørsten	15,9	19,0	11,0	14,6	18,1	12,6	8,0	171	5	7	83,7	69,2	80,7	86,3
67	Ørsten	15,1	20,2	11,5	14,3	19,2	12,5	7,7	179	3	7	74,8	76,2	74,5	87,4
68	Volden	15,2	20,1	10,6	14,6	18,6	11,7	7,5	167	6	4	75,6	69,7	78,5	80,1
69	Skodje	14,8	19,1	10,6	13,9	16,8	11,6	7,3	163	9	7	77,4	71,6	82,7	83,4
70	Grong	14,8	18,8	10,8	12,9	17,4	11,1	7,0	165	6	8	78,7	72,9	74,1	86,0
71	Stranden . . .	14,5	18,4	10,2	13,5	16,2	11,3	7,0	177	2	8	78,6	70,3	83,3	83,7
72	Ulstein	15,1	19,4	10,8	13,8	18,3	12,3	7,4	161	2	4	77,8	71,5	75,4	89,1

Tabel 42.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsheide	Morfologisk ansigtsheide	Morfologisk overansigtsheide	Legemshoide	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
73	Stranden . .	14,7	19,1	11,4	13,6	16,8	12,2	7,2	173	10	9	76,9	77,5	81,0	89,7
74	Volden	15,6	20,0	11,0	14,0	18,8	13,3	7,8	160	9	9	78,0	70,5	74,5	95,0
75	Grong	14,1	19,2	10,9	12,2	18,2	11,5	7,1	166	10	9	73,4	77,3	70,3	89,8
76	Overhallen	13,7	18,5	10,4	12,5	18,8	14,0	8,4	176	3	8	74,0	75,9	66,5	112,0
77	Lierne	15,4	18,5	11,6	13,7	16,7	11,9	7,4	164	2	3	83,4	75,3	82,0	86,7
78	Skodje	16,2	19,6	12,5	15,1	20,0	12,8	8,1	170	2	4	82,6	77,2	75,5	84,7
79	Sunelven . . .	16,1	18,8	11,2	14,2	17,7	11,9	7,0	171	2	2	85,6	69,6	80,2	83,8
80	Veø	16,1	18,8	11,9	14,4	18,1	11,7	7,5	162	9	9	85,6	73,9	79,6	98,3
81	Overhallen	15,6	19,0	10,9	13,6	18,9	12,2	7,4	166	3	10	82,6	69,9	72,0	89,7
82	Sunelven . . .	15,8	19,0	11,0	13,7	19,1	12,6	7,8	166	3	8	83,1	69,6	71,7	92,0
83	Ulstein	15,4	18,4	11,7	14,3	16,8	11,9	7,2	172	2	7	83,7	76,0	85,1	83,2
84	Høilandet . .	15,5	19,0	11,6	13,6	21,0	14,5	8,0	179	10	10	81,7	74,8	64,8	106,6

Tabel 43.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsheide	Morfologisk ansigtsheide	Morfologisk overansigtsheide	Legemshoide	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
85	Vestnes	15,2	19,3	11,6	13,9	19,0	13,0	8,2	176	9	10	78,7	76,3	73,2	93,5
86	Dale	14,7	19,1	11,4	13,6	16,8	12,2	7,2	173	10	9	76,9	77,5	81,0	89,7
87	Skodje	15,3	20,3	10,1	14,3	18,6	13,0	7,7	170	10	10	75,3	66,0	73,0	90,9
88	Herø	16,5	19,4	11,2	14,8	18,6	12,7	8,2	167	9	10	84,9	67,9	79,6	85,8
89	Ørsten	14,9	19,1	11,1	14,4	17,9	11,7	7,1	167	9	10	77,9	74,5	80,4	81,2
90	Overhallen	15,7	20,0	11,5	14,1	20,0	13,6	8,2	173	2	3	78,5	73,2	70,5	96,4
91	Vestnes	14,8	19,4	11,0	13,5	19,0	13,1	8,3	180	2	4	76,3	74,3	71,0	97,0
92	Ørskog	16,2	19,6	12,5	15,1	20,0	12,8	8,1	171	2	4	82,6	77,2	77,5	84,7
93	Ørskog	15,4	18,8	11,4	13,8	17,7	12,3	7,6	172	2	4	81,8	74,0	78,0	89,1
94	Dale	14,7	19,4	10,8	13,5	20,4	13,3	7,9	169	2	4	75,8	73,5	66,2	98,5
95	Sunelven . . .	15,4	20,2	11,1	13,4	18,8	12,4	7,1	162	1	3	76,2	72,1	71,3	92,5
96	Haram	15,1	19,4	10,8	13,8	18,3	12,3	7,4	161	1	4	77,8	71,5	75,4	89,1

Tabel 44.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsøjde	Morfologisk ansigtsøjde	Morfologisk overansigtsøjde	Legemsøjde	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
97	Vanelven..	16,1	18,8	11,2	14,2	17,7	11,9	7,0	171	2	2	85,6	69,6	80,2	83,8
98	Namsos...	13,7	18,5	10,4	12,5	18,8	14,0	8,4	176	2	7	74,0	75,9	66,5	112,0
99	Høilandet.	14,7	19,9	11,5	13,5	18,6	12,4	7,5	184	5	8	73,8	78,2	72,6	91,8
100	Grong.....	15,2	19,0	11,3	13,5	19,8	12,8	7,5	176	9	8	78,6	75,3	68,2	94,8
101	Vestnes...	15,3	19,1	10,9	13,3	20,4	13,9	8,3	167	5	7	80,1	71,2	65,2	104,5
102	Ørskog....	15,8	19,0	11,0	13,7	19,1	12,6	7,8	166	2	7	83,1	69,6	71,7	92,0
103	Vanelven..	14,6	19,0	11,2	14,5	20,0	13,4	7,6	177	2	8	76,8	76,7	72,5	92,4
104	Vanelven..	14,8	19,6	11,6	14,1	18,9	11,9	6,8	169	3	7	75,5	78,4	78,3	84,4
105	Herø.....	15,3	18,3	10,6	14,2	17,8	11,5	7,4	172	2	4	83,6	69,3	79,8	81,0
106	Herø.....	15,0	19,2	11,0	13,6	17,1	11,5	7,2	169	2	7	78,2	73,3	79,5	84,6
107	Herø.....	15,4	18,4	10,4	14,0	19,4	12,1	7,3	169	5	8	83,7	67,5	72,2	86,4
108	Herø.....	15,9	19,8	11,9	14,5	19,6	12,4	7,4	174	2	6	80,2	74,8	74,0	85,5

Tabel 45.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsøjde	Morfologisk ansigtsøjde	Morfologisk overansigtsøjde	Legemsøjde	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
109	Ørsten....	15,2	20,2	11,2	13,8	20,4	13,5	7,7	177	7	8	75,2	73,7	67,6	97,8
110	Ørsten....	15,2	19,4	11,0	13,8	19,5	12,3	7,4	168	1	9	78,3	72,4	70,8	89,1
111	Ørskog....	15,4	19,1	11,3	13,9	18,8	12,5	7,6	171	2	8	79,3	73,4	73,9	89,9
112	Dale.....	15,2	19,4	11,0	13,8	19,5	12,3	7,4	168	3	8	78,3	72,4	70,8	89,1
113	Høilandet.	15,2	19,0	11,3	13,5	19,8	12,8	7,5	176	9	8	78,6	75,3	68,2	94,8
114	Sunelven..	14,6	19,0	11,2	14,5	20,0	13,4	7,6	177	2	8	76,8	76,7	72,5	92,4
115	Overhallen	14,7	18,7	11,0	13,3	17,8	12,6	8,2	180	10	10	78,4	74,8	74,7	91,7
116	Haram....	15,3	20,3	10,1	14,3	18,6	13,0	7,7	170	10	10	75,3	66,0	73,0	90,9
117	Haram....	14,4	15,5	10,8	13,2	19,5	12,7	7,6	173	9	9	73,8	75,0	67,7	96,2
118	Volden....	15,1	20,2	11,5	14,3	19,2	12,5	7,7	179	3	7	74,8	76,2	74,5	87,4
119	Dale.....	14,8	20,3	11,6	13,8	19,1	12,3	7,4	173	3	4	72,9	78,4	77,2	89,1
120	Skodje....	15,4	20,6	11,8	14,5	17,9	11,8	7,4	178	2	4	74,7	76,6	81,0	81,4

Tabel 46.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpnr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsøide	Morfologisk ansigtsøide	Morfologisk overansigtsøide	Legemsøide	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
121	Dale	15,5	19,3	11,6	14,0	19,2	12,2	7,4	166	2	4	80,3	74,8	72,9	87,1
122	Haram	15,4	18,8	11,4	13,8	17,7	12,3	7,6	172	2	4	81,8	74,0	78,0	89,1
123	Overhallen	15,5	19,0	11,6	13,6	21,0	14,5	8,0	179	10	10	81,7	74,8	64,8	106,6
124	Ulstein	16,5	19,4	11,2	14,8	18,6	12,7	8,2	167	9	10	84,9	67,9	79,6	85,8
125	Grong	14,7	18,1	10,6	12,5	18,4	12,1	7,3	159	2	7	81,0	72,1	67,9	96,8
126	Sunelven . . .	16,0	19,8	11,5	15,0	19,3	12,7	7,8	172	2	6	80,8	71,9	77,7	84,7

Tabel 47.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpnr.		Hodets største bredde	Hodets største længde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtsøide	Morfologisk ansigtsøide	Morfologisk overansigtsøide	Legemsøide	Øjenfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
127	Frøya	15,7	19,9	12,1	14,4	19,2	12,1	7,2	161	3	4	81,7	77,1	75,0	84,0
128	Trondhjem	15,0	18,8	10,7	13,1	18,5	13,3	7,7	164	4	7	79,7	71,3	70,8	101,5
129	Trondhjem	15,2	18,3	10,7	13,4	18,4	12,5	7,3	176	8	8	83,1	70,4	72,8	93,3
130	Trondhjem	16,5	19,4	11,2	14,8	18,6	12,7	8,2	169	7	8	84,9	67,9	79,6	85,8
131	Aasen	15,8	20,1	11,5	14,5	19,4	16,6	7,4	169	9	9	78,6	72,8	74,7	86,9
132	Bjørnør	15,3	18,4	10,9	13,1	18,3	11,8	6,8	164	2	7	83,2	71,2	71,6	90,1
133	Trondhjem	15,4	19,6	11,4	14,8	20,2	13,1	7,4	168	9	8	78,5	74,0	73,3	88,5
134	Smølen	15,3	18,9	10,7	13,3	19,0	12,1	7,0	163	2	6	80,9	69,9	70,0	91,0
135	Trondhjem	16,2	19,1	11,5	14,5	21,0	13,5	8,1	168	2	3	84,8	71,0	69,0	93,1
136	Trondhjem	16,3	19,7	11,3	14,1	18,5	12,5	7,2	180	3	8	82,6	69,3	76,2	88,6
137	Trondhjem	17,0	19,6	11,5	14,9	20,0	13,3	7,7	167	2	8	86,7	67,6	74,5	89,3
138	Aure	15,3	18,6	11,3	13,4	16,4	10,4	6,6	158	3	9	82,4	73,9	81,7	77,6
139	Trondhjem	15,3	17,3	11,0	13,0	17,7	12,0	7,6	163	3	6	88,4	71,9	73,4	92,3
140	Trondhjem	15,4	19,8	11,8	14,8	21,0	13,8	8,2	189	2	7	77,7	76,6	70,5	93,2
141	Trondhjem	15,8	20,0	10,7	13,3	17,7	11,3	6,8	167	2	7	79,0	67,7	75,1	85,0

Hode og ansigtsindexer.

Mine undersøkelser omfatter følgende 4 indexer:

1. Hodets længde- og breddeindex
2. Den transversale fronto-parietalindex
3. Brocas physiognomiske ansigtsindex
4. Morfologisk ansigtsindex.

Jeg har som før nævnt lagt hovedvegten paa at bringe paa det rene hvorledes hodets længde—bredde index forholder sig i alle dele av distriktet. Min specielle undersøkelse over denne index omfatter derfor 2000 individer, samtlige i 22 aars alderen.

Undersøkelserne over de øvrige indexer omfatter kun 141 mand nogenlunde jevnt fordelt utover det hele distrikt. Hensigten har her ikke været at tilveiebringe sikre oplysninger om hvorledes ansigtsindices forholder sig i de enkelte dele av distriktet. Hensigten har kun været: 1) at bringe paa det rene om der med hensyn til ansigtsindices kan paavises noget bestemt forhold overfor de anthropologiske hovedtyper forøvrig i distriktet, om til eksempel ansigts indices forholder sig anderledes hos de helt blonde end hos de brunoiede og sorthaarede, anderledes hos brachycephaler end hos dolichocephaler.

A. Hovedvegten har jeg som nævnt lagt paa undersøkelserne over hodets længde-breddeindex. Dens gjennomsnitlige størrelse er 78,00, men den er meget varierende i de forskjellige dele av distriktet. Hos de enkelte individer varierer denne index mellem 67,7 og 91,8.

Av tabel 40 fremgaar at av de 2000 som denne undersøkelse omfatter har de 283 (eller 14,55 %) en index paa 78. Herfra synker antallet til begge sider, dog ikke jevnt.

Jeg har efter størrelsen av denne index inddelt samtlige undersøkte individer i 3 grupper, dolichocephaler, mesocephaler og brachycephaler. Til mesocephalerne henfører jeg samtlige hvis index ligger mellem 76,0 og 80,9. Til dolichocephaler henfører jeg alle med index under 76 og til brachycephaler alle med index over 80,9. Jeg har behandlet disse skalletypers utbredelse og forhold i særskilte kapitler. Jeg finder det derfor overflødig her at komme nærmere ind paa hvorledes denne index forholder sig i de forskjellige dele av distriktet.

B. Den transversale fronto-parietalindex (forholdet mellem mindste pandebredde og største hodebredde) er gjennomsnitlig 73,5, men varierer fra 65,6 til 81,2. Den synes gjennemgaaende at være noget større hos brachycephaler end hos dolichocephaler, idet den hos samtlige dolichocephaler var gjennomsnitlig 77,0 mens den hos brachycephaleren var 73,0. Pandebredden er hos dolicho-

Tabel 48.

Individer med mørkebrune øine og mørkt haar.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.	Hvorfra	Hodets største længde	Hodets største bredde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigtshøide	Morfologisk ansigtshøide	Morfologisk overansigtshøide	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
	Namsos ...	14,8	19,9	11,6	13,8	18,9	13,0	7,6	173	8	10	74,3	78,4	73,0	94,2
	Overhallen	14,1	19,2	10,9	12,8	18,2	11,5	7,1	166	10	9	73,1	77,3	70,3	89,8
	Høilandet .	15,5	19,0	11,6	13,6	21,0	14,5	8,0	179	10	10	81,7	74,8	64,8	106,6
	Grong	14,7	18,7	11,0	13,3	17,8	12,6	8,2	180	10	10	78,4	74,8	74,7	94,7
	»	15,2	18,2	11,2	13,8	17,8	11,9	7,8	169	10	9	83,5	73,7	77,5	86,2
	Vestnes ...	15,2	19,3	11,6	13,9	19,0	13,0	8,2	176	9	10	78,7	76,3	73,2	93,5
	»	16,1	18,8	11,9	14,4	18,1	11,7	7,5	162	9	10	85,6	73,9	79,6	98,3
	»	16,1	20,6	12,0	14,2	20,5	13,4	8,3	179	10	10	78,1	74,5	69,3	94,4
	Dale	14,7	19,1	11,4	13,6	16,8	12,2	7,2	173	10	9	76,9	77,5	81,0	89,7
	Sunelven . .	15,2	20,2	11,3	14,4	19,7	13,7	8,2	185	9	9	75,2	74,3	73,1	95,1
	Skodje . . .	14,4	19,5	10,8	13,2	19,5	12,7	7,6	173	8	9	73,8	75,0	67,7	96,2
	»	15,3	20,3	10,1	14,3	18,6	13,0	7,7	170	10	10	75,3	66,0	73,0	90,9
	»	14,7	18,5	10,9	13,8	18,5	12,3	7,1	173	9	9	78,9	74,1	74,6	89,1
	Haram	15,5	18,5	10,8	14,5	16,6	12,0	7,4	168	7	10	84,0	69,7	87,3	82,8
	Herø	16,5	19,4	11,2	14,8	18,6	12,7	8,2	167	9	10	84,9	67,9	79,6	85,8
	Ørsten	15,6	20,0	11,0	14,0	18,8	13,3	7,8	160	9	9	78,0	70,5	74,5	95,0
	»	15,1	20,0	11,6	14,1	18,1	11,2	7,2	170	9	9	75,5	76,8	77,9	79,4
	»	14,9	19,1	11,1	14,4	17,9	11,7	7,1	167	9	10	77,9	74,5	80,4	81,2
		15,26	19,3	11,22	13,93	18,57	12,57	7,67	171,6	9,16	9,55	79,66	73,9	71,1	92,4

cephalerne 11,25, hos brachycephalerne 11,1, mens hodets største bredde hos de samme dolichocephaler og brachycephaler er resp. 14,6 og 16,1. Det er altsaa den forholdsvis større bredde av hodet hos brachycephalerne som foraarsaker at den transversale fronto parietal index blir mindre end hos dolichocephalerne. Derimot er der som der vil fremgaa av tabel 48 og 49 i denne henseende ingen forskjell paa blonde og mørke.

C. Ved bestemmelsen av den physiognomiske ansigtsindex har jeg valgt at benytte Broxas index:

$$\frac{\text{Den største kindbredde} \times 100}{\text{den physiognomiske ansigtshøide.}}$$

Tabel 49.

Individer med lyseblondt haar 2, 4 og blaa øine.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Løpenr.		Hodets største længde	Hodets største bredde	Mindste pandebredde	Største kindbredde	Physiognomisk ansigts-høide	Morfologisk ansigts-høide	Morfologisk overansigts-høide	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Længdebredde-index	Transversalfronto parietalindex	Physiognomisk ansigtsindex	Morfologisk ansigtsindex
Namsos . . .	15,3	20,2	11,1	13,6	19,6	13,4	8,2	169	2	3	75,7	72,5	69,4	98,5	
»	15,7	19,1	12,0	14,1	19,0	13,2	8,4	175	2	2	82,1	76,4	74,2	93,6	
Overhallen	15,7	20,0	11,5	14,1	20,0	13,6	8,2	173	2	3	78,5	73,2	70,5	96,4	
Lierne	14,8	18,6	11,4	13,5	18,1	12,3	7,7	178	2	3	79,3	77,0	74,6	91,1	
»	15,4	18,5	11,6	13,7	16,7	11,9	7,4	163	2	3	83,4	75,3	82,0	86,7	
Vestnes . . .	14,8	19,4	11,0	13,5	19,0	13,1	8,3	180	2	4	76,3	74,3	71,0	97,0	
Ørskog	15,5	19,3	11,6	14,0	19,2	12,2	7,4	166	2	4	80,3	74,8	72,9	78,1	
»	16,4	19,6	12,6	15,4	20,0	12,4	8,0	170	2	4	83,6	76,8	77,0	80,5	
»	16,2	19,6	12,5	15,1	20,0	12,8	8,1	171	2	4	82,6	77,2	75,5	84,7	
»	15,4	20,6	11,8	14,5	17,9	11,8	7,4	179	1	4	74,7	76,6	81,0	81,4	
»	14,8	20,3	11,6	13,8	19,1	12,3	7,4	173	2	4	72,9	78,4	72,2	89,1	
»	15,4	18,8	11,4	13,8	17,7	12,3	7,6	172	2	4	81,8	74,0	78,0	89,1	
Dale	14,4	18,7	11,7	13,4	18,7	12,6	7,4	173	2	2	76,9	81,2	71,7	94,0	
»	14,4	19,0	10,4	13,1	18,7	13,0	7,7	163	2	3	75,8	72,2	70,9	99,2	
»	14,7	19,4	10,8	13,5	20,4	13,3	7,9	169	2	4	75,8	73,5	66,2	98,5	
»	16,0	20,1	11,5	14,6	19,6	12,8	7,4	170	2	2	79,6	71,9	74,5	87,7	
Sunelven . .	15,4	18,8	11,1	14,2	20,2	13,7	8,4	174	2	4	81,8	72,1	70,3	96,5	
»	15,4	20,2	11,1	13,4	18,8	12,4	7,4	162	1	3	76,2	72,1	71,3	92,5	
Haram	15,1	19,4	10,8	13,8	18,3	12,3	7,4	161	1	4	77,8	71,5	75,4	89,1	
Vanelven . .	16,1	18,8	11,2	17,7	17,7	11,9	7,0	171	2	2	85,6	69,6	80,2	83,8	
	15,35	19,97	11,48	13,95	18,94	12,67	7,74	170,6	1,85	3,3	78,99	74,5	74,9	90,8	

Broxas index er vistnok den hittil mest benyttede og den gir der- ved mest anledning til sammenligning med forholdene blandt andre folkeslag. Den physiognomiske ansigtsindex varierer mellem 64,8 og 106,6. Den varierer mere end nogen anden ansigts- eller hodeindex. Dens gennemsnitlige størrelse er 74,7. Den svarer temmelig nøiagtig til hvad den er i Rusland (74,6) og maa vistnok regnes for liten sammenlignet med hvad den er hos de fleste nulevende folkeslag.

Grunden til dens ringe størrelse maa være enten en forholdsvis stor physiognomisk ansigtshøide eller en forholdsvis liten kind-

bredde eller begge dele. Som nævnt i forrige avsnit er den physiognomiske ansigtshøide usedvanlig stor hos den av mig undersøgte befolkning og kindbredden er nærmest at regne for liten og disse kjendsgjerninger forklarer altsaa at den physiognomiske ansigtsindex blir saa liten som den er.

Den meget store variationsbredde peker med sikkerhet hen paa at den nuværende befolkning er et krydsningsprodukt av to typer som med hensyn til ansigtshøiden og ansigtsbredden har været yderst forskjellige. Men hvis man undersøker hvorledes disse eiendommeligheter forholder sig hos de nu eksisterende typer da vil man se følgende:

Hos dolichocephalerne er den physiognomiske ansigtsindex 72,2, hos brachycephalene 75,5. Forskjellen her er altsaa ikke meget stor. Den physiognomiske ansigtshøide hos de samme dolichocephaler er 17,76 og kindbredden hos dem er 13,48. Hos brachycephalene derimot er den physiognomiske ansigtshøide 18,81 og største kindbredde er 14,19. Det er altsaa den største kindbredde som gir vore nu eksisterende brachycephaler en større physiognomisk ansigtsindex.

Av tabel 48 og 49 fremgaar at denne index likesom foregaaende forholder sig likedan hos blonde som hos mørke. I saa henseende er altsaa al forskjjel utjevnet i tidernes løp.

D. Den morfologiske ansigtsindex varierer mellem 79,4 og 112,0 og er gjennemsnittlig 90,6. Det er altsaa en utpræget leptoprosop befolkning man her i Trøndelagen. Blandt de av mig undersøkte 141 er forholdet følgende:

Eyryprosoper 115 = 11 %
 Mesoprosoper 70 = 50 %
 Leptoprosoper 56 = 39 %.

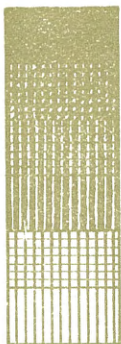
Den meget høie morfologiske ansigtsindex beror i første række paa en meget stor morfologisk ansigtshøide — 12,5 cm. — men dernæst ogsaa paa at, som før nævnt, kindbredden er meget liten.

Den morfologiske ansigtsindex er hos brachycephalerne 90,1, hos dolichocephalerne 92,6.

Dolichocephalene er altsaa noget mere leptoprosope end brachycephalerne.

Ogsaa for denne index's vedkommende viser det sig at der ikke er nogen forskjjel paa de blonde, blaaøiede og paa de mørkhaarede og brunøiede (se tabel 48 og 49).

Index cephalicus:

81,0—81,9

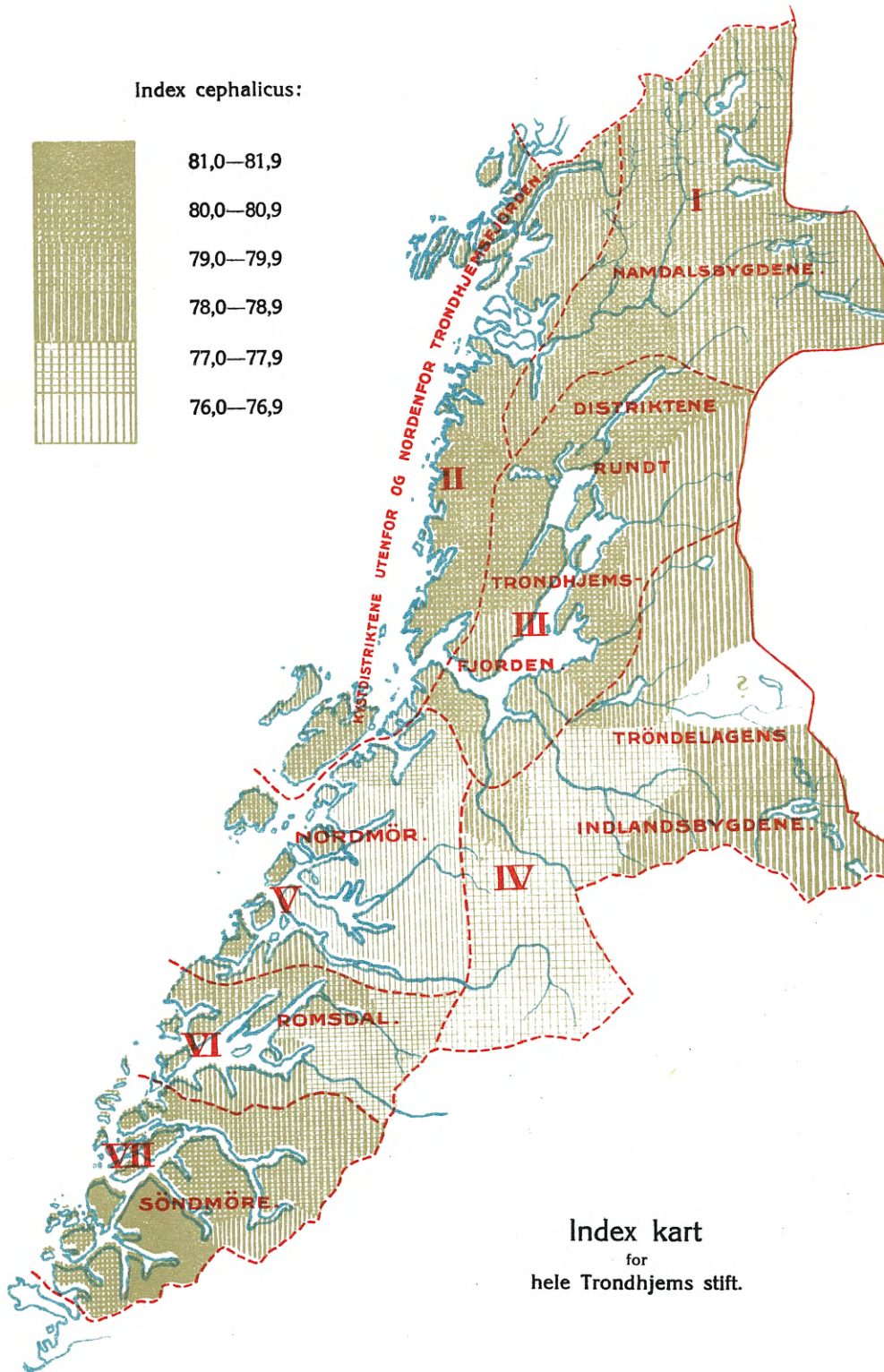
80,0—80,9

79,0—79,9

78,0—78,9

77,0—77,9

76,0—76,9

Index kart
for
hele Trondhjems stift.

Om de forskjellige skalletypers utbredelse.

Paa tabel 54 har jeg i de 3 første rubrikker merket D., M. og B. gjort et sammendrag som viser det absolute antal av respektive: dolichocephaler, mesocephaler og brachycephaler i hvert av de før nævnte hoveddistrikter. Og i de næste 3 rubrikker ved siden av findes procentforholdet for de samme skalletypers vedkommende.

Undersøkelsen omfatter 2291 mand i 22-aarsalderen.

Det fremgaar av denne tabel at mesocephalerne er i overvegt i alle distrikterne. De er tilstede i et antal som varierer mellom 46 og 70 %.

I de egentlige landdistrikter er der som regel mellom 50 og 60 % av dem. Men i byene Trondhjem og Kristiansund gaar antallet op til 70 og 64 %. I almindelighet er der i byene flere mesocephaler end i de omliggende landdistrikter. Saaledes er der i Trondhjemsfjordens bygder kun en 51,4 % og i Trondhjems dalfører 58,5 %.

I Kristiansund er der 64 % mens der i Nordmøres bygder er 56 %. Blot i Aalesund er dette ikke tilfældet. Der er der færre mesocephaler i selve byen end i de omliggende landdistrikter og forskjellen er endog ganske stor idet der i Aalesund er 46 % mesocephaler mens der i Søndmøres landdistrikter er 61,2 %. Aalesund er i høi grad en indflytterby og det synes her som det især er dolichocephalerne som flytter ind til byen. Men det er ikke det større eller mindre antal av mesocephaler som gir distrikterne sit anthropologiske præg. Det er antallet av dolicho og brachycephaler.

Og i denne henseende viser det sig at være en stor forskjel i disse distrikter. Mens der i Nordmøre og tildels i Romsdalsdistrikterne er omtrent like mange dolichocephaler og brachycephaler saa er der i nabodistrikterne søndenfor (altsaa i Søndmøre) 5½ gang saa mange brachycephaler som dolichocephaler og i sjødistrikterne nordenfor er der 2½ gang saa mange brachycephaler som der er dolichocephaler. Omtrent likedan er forholdet i Trondhjemsfjordens bygder og i Namdalen. Begge disse steder er der omtrent 3 gange saa mange brachycephaler som dolichocephaler. Og det samme er tilfældet i byene Trondhjem, Aalesund og Kristiansund. I det indre og søndre Trøndelagen tiltar derimot dolichocephalerne i antal igjen saa at forholdet blir omtrent som i Romsdalsbygderne og i Nordmøre at brachycephalerne kun har en ganske ubetydelig overvegt over dolichocephalerne. Stort set kan man si at brachycephalien har overherredømmet i kystdistrikterne. Dette gjælder helt fra Stadt til Leka. Den er nogenlunde jevnt avtagende mot nord og likeledes avtar den som regel indover fjor-

dene. Mest utpræget findes brachycephalerne i yttre og søndre Søndmøre i distrikterne Herø og Sande, Ulstein samt Vanelven hvor der er fra 30 til 50 % dem. Saa avtar de litt langs kysten av nordre Søndmør, men tiltar igjen langs Romsdalskysten og yttre Nordmøre og kulminerer i Fosendistrikterne hvor de i Aafjorden naar omtrent samme utbredelse og størrelse som i søndre Søndmør's kystdistrikter. I kystdistrikterne av Namdalen mindsker den (brachycephalien) saa litt igjen saaledes at den gjennomsnittlige index i Leka er 79,7 med 3 gange saa mange brachycephaler som dolichocephaler.

Indover fjordene avtar næsten altid brachycephalerne i antal og den gjennomsnittlige index cephalicus mindsker. Paa tabellerne 55 og 56 har jeg opført distrikternes gjennomsnittlige cephalindex og samtidig ordnet distrikterne saaledes at kystdistrikterne staar øverst, fjorddistrikterne i rækkfølge nedover. Naar undtages Trondhjemsfjorden vil man da se at jo længere man kommer indover fjorden, desmindre blir den gjennomsnittlige cephalindex. Trondhjemsfjorden forholder sig nærmest som en kyststrækning.

Brachycephalien har en ganske stor utbredelse i alle de bygder hvis befolkning hovedsagelig bor langs fjorden saaledes paa Frosta, Værran, Bynesset, Stod, Malvik, Sparbo, Beitstaden, Inderøen og Borsen; litt mindre i Rissen, Leksviken, Aasen og Ytterøen. Derimot viser det sig merkelig nok at enkelte av de rene indlandsbygder i Trondelagen har en utpræget brachycephal type. Dette gjælder saaledes: Klæbo, Horg, Snaasen og Overhallen.

Ellers er det over hele stiftet en gjennemgaaende regel at brachycephalien avtar opover dalen likesom den har avtat indover fjordene. Raskest og mest avtar den i Nordmøres fjorde hvor index ytterst ute ved havet er 80,8, mens der i bunden av Sundalsfjorden er gaat ned til 76,2 og 76,3 paa grund av en rikelig tilblending av dolichocephaler.

Langs Nidelven avtar den fra 80,9 i Klæbo til 78,9 i Selbo og i Guldalen fra 80,4 i Horg til 79,2 i Holtaalen og til 78,6 i Røros.

Opper Guldalen gjennom Sokkendalen til Opdal mindskes den fra 80,0 i Horg til 77,8 i Støren, 77,7 i Sokkendalen til 77,2, i Rennebo til 77,0 i Opdal. Stort set kan man altsaa si at kystdistrikterne tenderer i brachycephal retning, indlandsbygdene paa faa undtagelser nær i dolico-mesocephal retning.

Paa tabel 57 har jeg for hver hel længde-breddeindex angit hvor mange individer som findes av hver index i hver distriktsgruppe samt i hele distriktet. Til høire for dette tal er anført procentforholdet i hver distriktsgruppe samt i hele distriktet.

Paa figurerne 7 og 8 har jeg git en grafisk fremstilling av disse samme tabeller, saaledes at den horisontale talrække betegner

længde-breddeindex og den vertikale talrække procentantallet av individer for hver index. Disse tabeller og kurver viser for alle distriktsgruppers vedkommende en mere eller mindre høi central spids samt 2 eller 3 mindre spidser eller uregelmæssigheter.

Den høieste centrale spids falder næsten altid paa index 78 de to andre mindre spidser falder næsten altid paa index 76 og paa index 81.

En anden uregelmæssighet ved kurven er at den opadstigende og den nedadstigende del av kurven ikke har samme heldning. Hvis man med andre ord trækker en perpendikulær linje fra kurvens toppunkt til grundlinjen da træffer denne perpendikulær ikke grundlinjens midte men til en av sidene og deler derved hele den undersøkte masse i 2 ulike store dele.

Som jeg har meddelt i et foregaaende avsnit er hovedmassen av befolkningen omtrent i alle distrikter mesocephale og man kunde da være tilbøielig til at tro at man her har at gjøre med en mesocephal befolkning med gjennemsnitlig længde-breddeindex 78.

Av tabel 57 fremgaar, mener jeg, at dette ikke er tilfældet. De uregelmæssigheter som denne binomiale linje fremviser gjentar sig i alle distrikter, om end i forskjellig grad. Og den gjentar sig paa de samme dele av kurven nemlig som før nævnt ved index 76 og ved index 81. De høieste partier av kurvene er imidlertid overalt bygget paa saa store tal, at de uregelmæssigheter som her gjentar sig i omtrent alle distriktsgrupper med en næsten matematisk regelmæssighet, ikke kan bero paa nogen tilfældighet.

Disse uregelmæssigheter kan kun finde sin forklaring gjennem den antagelse at befolkningen er en ujevn blanding av forskjellige typer og med forskjellig index cephalicus. Der foreligger da flere muligheter. Befolkningen kan være av hovedsagelig mesocephal-type med index 78, men med smaa tilblandinger av to typer med index omkring 75,7 og omkring 81,5. Herimot taler med bestemthet den kjendsgjærning at kurvens 2 ben har en saa forskjellig gjennemsnitlig heldning, idet snart det opadgaaende ben snart det nedadgaaende ben har størst heldning. Dette vilde ikke bli tilfældet hvis mesocephalene dannet grundstammen i befolkningen. Da vilde absolut de to ben faa den samme holding. En tilblanding av dolichocephaler eller brachycephaler, stor nok til at fremkalde de uregelmæssigheter som kurven utviser ved index 76 og 81, vilde ikke samtidig kunne fremkalde en saa stor forskjjel paa skraastillingen av de to ben som danner kurven. Herom kan man snart ved forsøk overbevise sig.

Den anden mulighed som foreligger er den at befolkningen i sin helhet er en blanding utelukkende av dolichocephaler og brachycephaler de første med index omkring 75, de sidste med index omkring 81. Det var ogsaa min første tanke. Om man tænker sig

at befolkningen var en blanding av akkurat like mange dolichocephaler med index 75,0 og brachycephaler med index 81,0, da vilde efter al sandsynlighed 50 % av denne befolkning ha en cephalindex mellem 76,0 og 80,9 og altsaa bli opfort som mesocephaler. Befolkningen vilde faa en gjennemsnittsindex paa 78,4, og kurvens høieste punkt vilde bli ved index 78,0.

Men ogsaa i dette tilfælde vilde kurvens begge ben faa noiagtig samme heldning.

Hvis derimot snart dolichocephalerne snart brachycephalerne er i flertal da vil selvfølgelig kurvens 2 ben faa en forskjellig heldning. Og jeg tænkte mig derfor at dette skulde være forklaring paa kurvens uregelmæssigheter i de forskjellige av mig undersøkte distrikter.

Jeg har paa denne maate forsøkt at analysere kurven for de forskjellige distrikter. Det viste sig imidlertid meget snart at det var ikke mulig i noget av distrikterne at opbygge distriktets kurve ved hjælp av 2 forskjellige typer. Disse to typers kurve maatte jo være typiske binomiale linjer. For hver enkelt type maatte det opstigende og det nedstigende ben ha samme forløp. Men i hvilket som helst distrikt hvor man forsøker dette viser det sig straks at hvis man gjør dette da vil toppunktet paa distriktets kurve faa en feilagtig beliggenhet.

Forat ta et enkelt eksempel:

Kurven for Nordmøredistriktene ser i store træk ut saaledes (se figur 17). Hvis jeg her vil forsøke at opbygge distriktets kurve ved hjælp av to typer, en med index 75,7 og en med index 81,5, da vil det ikke være mulig at faa istand en kurve som svarer til den for distriktet fundne kurve. I dette tilfælde vil den centrale spids mangle og bli til den laveste del av kurven istedet for at den i virkeligheten er den høieste. Det har ikke været mig mulig i noget av distrikterne at kunne opkonstruere distriktets kurve hvis jeg kun forutsætter to typer.

Hvis jeg derimot gaar ut fra at der ogsaa eksisterer en mesocephaltype saa vil med lethed distriktets kurve kunne opkonstrueres saaledes at den faar sit virkelige utseende. Jeg tar her væsentlig hensyn til kurvens forløp i store træk samt til de uregelmæssigheter som findes i dens øvre forløp. De uregelmæssigheter og spidser som findes i dens nedre forløp tar jeg her ikke hensyn til; for en del beror disse paa at kurven her er bygget paa smaa tal, for endel beror den kanskje ogsaa paa fremmede tilblandinger (til eksempel: lapper og joder).

Hvis jeg altsaa gaar ut ifra at befolkningen er en blanding av tre typer med hver sin skalleindex da finder kurvens forløp i de forskjellige distrikter ogsaa let sin forklaring og kan opkonstrueres paa denne basis.

Dette har jeg gjort paa figur 9 til 16. Distriktets kurve er overalt tegnet med sort, den dolichocephale types kurve er tegnet med blaåt, og den brachycephale types kurve er tegnet med rødt.

Jeg mener ikke at de her av mig optegnede kurver er absolut matematisk rigtige. Jeg medgir gjerne at en matematiker kunde beregne dem endnu mere noiagtlig. Men jeg mener at de er saa noiagtige at de ialfald gir et i store træk korrekt billede av befolkningens sammensætning i de forskjellige distrikter. Man faar et ganske korrekt billede av forholdet mellem typerne: dolichocephaler, mesocephaler og brachycephaler i de forskjellige distrikter. Og en saadan oversigt kan man neppe skaffe sig paa anden maate.

Ved de cephalometriske maalinger faar man jo kun rede paa hvor mange procent der er i hvert distrikt av hver index.

Men det er jo klart at om jeg til eksempel i et distrikt finder 40 individer med en cephalindex 79,8 saa kan vistnok alle disse være av ren mesocephal type. Men der er heller intet iveien for at 25 av dem er minusavvikere av en brachycephal type med index 81,5, 5 kan være plusavvikere av en dolichocephaltype med index 75,7 og kun 10 er virkelige typiske mesocephaler. Forholdet kan ogsaa være et ganske andet, men dette har man fortiden intet sikkert middel til at bringe paa det rene. Men ved analyse av distriktets indexkurve paa den ovenfor angivne maate kan man dog komme det virkelige forhold ganske nær.

Og det viser sig da at i de av mig undersøkte distrikter er kun en brøkdelen av mesocephalene virkelige typiske mesocephaler. De øvrige er dels plusavvikere av en dolichocephaltype, dels minusavvikere av en brachycephal type.

Hvis man summerer sammen antallet av store og smaa ruter indenfor hver enkelt types kurve, saa bør, hvis kurvene er rigtige, summen bli den samme som antallet av store og smaa ruter indenfor selve distriktets kurve. Dette slaar ogsaa til for alle distrikters vedkommende og jeg har da paa basis herav utregnet forholdet mellem typerne, dolichocephaler, mesocephaler og brachycephaler i hver distriktsgruppe samt i hele distriktet.

Resultatet herav findes opført paa tabel 58.

Det fremgaar av denne tabel at en brachycephaltype er sterkt dominerende overalt undtagen i indlandsbygderne og i Nordmøre. Sin største utbredelse har typen i Søndmøre hvor litt over 60 % av befolkningen er typiske brachycephaler. Den synker jevnt nordover og indover fjordene. I de bygder som ligger langs Trondhjemsfjorden er der gjennemsnittlig 47,6 % av denne type, i kystdistriktene nordenfor Trondhjemsfjorden og i Namdalen utgjør den 42,5 og 43,7 % av befolkningen.

Den dolichocephale type derimot er forholdsvis sparsomt repræsenteret i alle disse distrikter, men er derimot sterkt utbredt i

Nordmøre og i indlandsbygdene, hvor den utgjør henholdsvis 43,6 og 40,5 % av befolkningen.

Den mesocephale type er intetsteds i majoritet. Den varierer fra 17 til 36,7 % av den samlede befolkning. Den mesocephale types index er antagelig omkring 78,5. Den dolichocephale types index er antagelig 75,7 og den brachycephale types index er omkring 81,5.

Jeg har foran gjort rede for hvor mange individer med mesocephalindex som findes i de forskjellige distrikter (se tabel 54). Det viser sig altsaa nu at kun en liten del av disse individer med mesocephal index tilhører en mesocephaltype. Hovedmassen av dem er plusavvikere for en dolichocephal type, eller minusavvikere for en brachycephal type.

Av 56,4 % mesocephaler i hele distriktet tilhører kun 23,8 % en mesocephaltype. De øvrige 32,6 % er kun plus- og minusavvikere av de 2 andre typer. 15,8 % gaar til den dolichocephale type og 14,8 % gaar til den brachycephale type.

I Søndmøre fandtes 61,2 % med mesocephalindex. Herav tilhører kun 17,0 % en mesocephaltype, mens 16,4 tilhører den dolichocephale type og 27,8 den brachycephale type. Av Nordmøres 56 % mesocephaler er kun 26,1 % typiske mesocephaler. 22,3 % tilhører den dolichocephale type, 7,6 % tilhører den brachycephale type.

Det er altsaa saa langt fra at mesocephalene danner grundstammen i den trønderske befolkning at de tvertimot kun utgjør en liten brøkdel av den. Grundstammen i den trønderske befolkning utgjøres av en brachycephal type med index omkring 81,5. Ved siden herav findes en dolichocephal type med index 75,7.

Meget taler vel for at den 3die type, mesocephalerne, kun er et krydsningsprodukt av de to øvrige, oprindelige typer.

Som nævnt under avsnittet om øinene findes der nu i Trøndelagen adskillige individer med melerte øine. Ved krydsningen av de blaaøiede og brunøiede er i det store og hele tat de rent blaa og de rent brune øine bibeholdt. Men der har dog i tidernes løp dannet sig en ny type som staar midt i mellom de to oprindelige som har faat litt fra hver type.

Det er let at se dette naar det gjælder øinene. Men det er vel høist sandsynlig at den ovenfor nævnte mesocephale type er et lignende intermediært krydsningsprodukt som de melerte øine.

Ved krydsningen av en brachycephal og en dolichocephal type er ogsaa i det store og hele de oprindelige egenskaper bibeholdt. Men der har ogsaa for denne eiendommelighets vedkommende i tidernes løp dannet sig en ny intermediær type, mesocephaler med index 78,5. Begge grupper er ogsaa omtrent like store. Typen med

melerte øine er paa 18 %, den nye type av mesocephaler er paa omkring 23,8 %.

Nu har det vistnok i lange tider været en gjængs paastand, at denne slags sammensmeltningstyper aldrig kommer istand. De erhvervede skeletkarakterer er konstante paastaaes der. Ved krydsning av 2 typer med forskjelligartede skeletkarakterer bibeholdes disse uforandret. Saa aldeles uomstøtelig sikker er dog ikke denne paastand. I den senere tid har tvertimot flere røster hævet sig imot den. Fra de forskjelligste steder paa jorden har antropologer i den senere tid kunnet meddele at der ved krydsning av to forskjellige typer er opstaaet nye sammensmeltningstyper.

I sin bok «Homo Sapiens» tar derfor Giuffrida Ruggeri ogsaa dette spørsmaal op til fornyet drøftelse. Og han kommer til det resultat at denne paastand ikke længere har sin fulde gyldighet. Sikre kjendsgjerninger gaar i motsat retning. Da dette spørsmaal er av overmaade stor betydning netop naar det gjælder belysningen av det norske folks antropologi vil jeg referere litt av hvad Giuffrida Ruggeri sier herom.

I den tyske oversættelse av hans bok heter det paa side 44: Wenn es zu keiner Verschmelzung der Skelettcharaktere kommt, bedeutet dies — ähnlich wie das, was wir im ersten Kapitel für manche aussere Eigenschaften gesagt haben, — dasz es hier eine dominierende Determinante unter den beiden gibt, welche in die Nachkommenschaft übergehen. Es scheint tatsächlich, dasz, wenn sich ein Vertreter der durch ihr vierschrotiges Skelett und durch ihren kurzen Schädel leichtkenntlichen, alpinen Subvarietät mit einem Vertreter der nordischen Subvarietät kreuzt, welche durch die entgegengesetzten Skelettmerkmale gekennzeichnet ist, beider Nachkommenschaft die herrschende Determinante jene des ersteren ist: das hätte die anthropologische Umgestaltung der ausgedehnten Gegenden Zentraleuropas zur Folge gehabt.

Aber die Verhältnisse sind nicht so einfach. In der tat eine Gewisse Verschmelzung ist nicht ausgeschlossen. Nystrom, welcher interessante Untersuchungen über den Schädelindex von 24 schwedischen Familien ausführte, indem er dem eben durch Johansen geausserten Wunsche zuvorkam, fand, dasz fie Kinder von Eltern mit verschiedenem Schädelindex in ihrer Mehrheit auch einen verschiedenen Schädelindex aufweisen; also in einer bestimmten Anzahl der Fälle einen mittleren index. Es hat denmach das von Weinberg aufgestellte Gesetz keine absolute Gültigkeit, welches lautet: «Stösst einmal eine rundköpfige Rasse auf eine Langköpfige, dann werden, so lange sie sich auch untereinander kreuzen mögen, immer nur Langköpfe und Kurzköpfe verebt werden.» All das beweist ausserdem, dasz es eine Dominanz des kurzschädelligen Charakters nicht gibt.

Boas hat beobachtet, dass Bastarde zwischen Rothäuten und Weissen eine Nachkommenschaft haben, welche zum Teil weder die grosse Gesichtsbreite der ersteren, noch die kleine Breite des Letzteren, sondern eine mittlere aufweist, so dass der GesichtsindeX in der Weise graphisch verschoben wird, dass die grössere Häufigkeit zwischen das Serienmaximum der Rothäute und des Serienmaximum der Weissen fällt. Wahrscheinlich würde man, wenn man das Frequenzpolygon genau analysieren würde, zwei Polygone finden, welche mit jenen der Rothäute und der Weissen identisch jedoch viel kleiner sind und ein mittleres Polygon, das dem Verschmelzungs genotypus wenn es erlaubt ist sich so auszusprechen entspricht das sich in einer einzigen Kurve unverhältnissmässig vergrössert, indem es zu jeder Seite ein Extrem der Schwankung der anderen zwei Genotypen einschliesst.

In gleicher Weise, wenn wir die Schädelindices der Kalabresen und Siemantesen vereinigen, haben wir ein bimodales Polygon mit zwei voneinander sehr entfernten Frequenzspitzen, die Schädelindices der Toskaner ergeben jedoch nicht ein Polygon wie man es erwarten würde, wenn die Bevölkerung Mittelitaliens des Resultat einer einfachen Mischung der (alpinen) Kürzschädel und der (mittelländischen) Dolicho-mesocephalen ohne jede Verschmelzung wäre. Das Polygon feist indessen eine mittlere Spitze auf, welche die Anzahl der Mesocephalen als weit grösser als jene anzeigt, die aus der einfachen Vereinigung der zwei reinen Serien entstünde und dies erklärt sich wie im vorgehenden Fall.»

Jeg har fundet mig beføiet til at citere Giuffrida-Ruggeri saa pas vidløftig. Det spørsmål det her gjelder hører jo til de som nu staar paa dagsordenen. Spørsmålet er aldeles ikke lost endnu. Ethvert bidrag til spørsmålet løsnings bør mottas med taknemmelighet. Og jeg mener at det materiale som her er fremlagt fra Trøndelagen absolut taler til gunst for at der i tidens løp kan danne sig hvad Giuffrida Ruggeri med et frygtelig tysk ord kalder: Verschmelzungs genotypen.

Og Giuffrida Ruggeri er ikke alene om denne anskuelse. I sit verk: Natur und Urgeschichte des Menschen sier M. Hoernes paa side 129:

«Die Schädelformen und andere physische Merkmale der heute lebenden Menschheit können eben so wenig von unbegrenzter Dauer sein als die «natürlichen» Grenzen eines staatlichen Gebildes; sie dauern nur länger und entziehen sich dadurch scheinbar dem Gesetz der allgemeinen Vergänglichkeit und Veränderlichkeit. Die zähe Erbllichkeit solcher Kennzeichen welche durch viele Generationen hindurch fortgepflegt worden sind, kann darüber tauschen, aber sie kann jenes Gesetz nicht umstossen.»

Mine undersøkelser om skalleindex hos den nuværende trønderske befolkning leder mig saaledes til følgende slutning: hovedmassen av befolkningen har sin oprindelse fra to folketyper hvis skalleindex har været omkring 75,7 og 81,5. Ved lange tiders krydsning av disse to folketyper har der dannet sig en ny genotype med index 78,5. Denne nye genotype har som rimelig kan være ellers intet særpræg. Den er en ren sammensmeltningstype, som har laant litt fra begge modertyperne.

Tabel 50.

Skalletypernes utbredelse i Trøndelagen.

	Antal						%			Gjennem- snitlig index
	S.	D.	M.	B.	H.	HH.	D.	M.	B.	
Namdalseidet		3	12	4	3		13	54	33	79,6
Namsos		5	11	7	2		20	44	36	79,6
Overhallen		4	6	10	5		16	24	60	80,0
Høilandet		1	11	4			6	69	25	79,1
Grong		2	23	13	2		5	58	37	79,9
Lierne		4	11	1	1		24	64	12	79,7
Namdalsbygdene ...		19	74	39	13		13,1	51	35,9	
Leka		1	6	3			10	60	30	79,7
Nærø og Vikten		5	15	5			20	60	20	78,4
Kolvereid		2	7	1			20	70	10	78,2
Fosnes		2	15	8			8	60	32	79,7
Flatanger		10	18	12			25	45	30	79,5
Bjørnør			19	14				58	42	80,0
Aafjorden		3	9	8			15	45	40	80,9
Bjugn			17	8				68	32	80,0
Ørlandet		2	16	2			10	80	10	78,7
Frøia		2	19	12			6	58	36	80,5
Hitteren, Fillan		5	12	8			20	48	32	79,1
Sjødistrikterne nor- denfor Trondhjems- fjorden		32	153	81			12,1	57,5	30,4	

Tabel 51.

Skalletypernes utbredelse i Trøndelagen.

	Antal						%			Gjennem- snittlig index
	S.	D.	M.	B.	H.	HH.	D.	M.	B.	
Lensviken			7	3				70	30	
Rissen		2	15	8			8	60	32	79,9
Leksviken		2	12	5	1		10	60	30	79,8
Ytterøen, Mosviken.		1	7	2			10	70	20	79,3
Værran			6	3				67	33	80,3
Beitstaden		3	15	11	2		10	48	42	80,1
Stod	1	5	15	9	6		17	41	42	80,2
Snaasen		1	9	6	3	1	5	36	60	80,5
Sparbu		9	22	16	3		18	44	38	80,1
Inderøen		4	15	11	3		12	46	42	80,0
Værdalen		6	18	7	2		18	55	27	78,8
Aasen		2	10	8			10	50	40	79,5
Frosta			12	13				48	52	80,4
Malvik		3	11	7	3		13	44	33	80,1
Strinden		7	21	10	2		17	53	30	79,0
Bynesset, Leinstrand.		2	9	1	2		14	65	21	80,2
Børsen		3	11	10	1		12	44	44	80,0
Ørkedalen		6	24	8	2		15	60	25	79,1
Trondhjemsfjordens bygder	1	56	239	138	30	1	12,3	51,4	36,3	
		57	M.		169					
		D.			B.					

Tabel 52.

Skalletypernes utbredelse i Trøndelagen.

	Antal						%			Gjennem- snittlig index
	S.	D.	M.	B.	H.	HH.	D.	M.	B.	
Ø. Stjørdalen		4	18	6	2		13	59	28	78,8
Selbo										78,9
Klæbo		1	4	4	2		9	36	55	80,9
Melhus		1	8	3			8	67	25	79,4
Horg 1914		2	9	5			13	56	31	80,4
Støren		5	11	5	1		22	51	27	77,8
Sokkendalen		4	7	1			33	59	8	77,7
Singsaas		7	8	5			35	40	25	78,5
Holtaalen		1	15	4			5	75	20	79,2
Røros		3	16	6			12	64	24	78,6
Rennebo		5	11				32	68		77,2
Opdal		9	14	2			36	56	8	77,0
Meldalen		3	22	8			9	67	24	78,9
Rindalen		6	11	1			33	62	5	77,6
Horg 1915		2	10	8			10	50	40	80,4
Trøndelagens dalføre		53	164	63			19,0	58,5	22,5	
Surendalen		11	13	1			44	52	4	76,5
Hevne	1	7	21	11			20	53	27	77,3
Aure		6	23	10	1		15	58	27	78,8
Edø		2	11	7	1		5	55	40	79,9
Halse og Tustern ..		3	11	3			18	64	18	78,8
Kvernes		4	19	13	4		10	48	42	80,8
Tingvold		8	9	1			44	50	6	76,2
Stangvik		7	7	3			41	41	18	76,8
Sundalen		9	15				36	60	4	76,3
Nordmøre		1	110	293	107	12	21,3	56,0	22,7	
		111		293	119					

Tabel 53.

Skalletypernes utbredelse i Trøndelagen.

	Antal						%			Gjennem- snittlig index
	S.	D.	M.	B.	H.	HH.	D.	M.	B.	
Romsdal og Vold...		15	27	7	1		30	54	16	77,3
Sund og Vaagø (91)..		4	28	17	1		8	56	36	79,8
Neset		11	16	5	1		33	49	18	79,1
Molde by		2	10	4	1		12	58	30	79,8
Bolsø		3	16	3			12	64	24	78,7
Veø		2	12	3			12	71	17	78,7
Vestnes		1	13	1	2		6	76	18	78,1
Sund og Vaagø (92)..		6	26	16	2		12	52	34	
Romsdalsfjorden ...		44	148	56	8		17,1	61,6	21,3	
Sunnelyen		2	8	1	1		16,5	67	16,5	78,3
Dale		1	21	8	3		3	64	33	80,05
Ørskog		1	12	7			5	60	35	79,7
Skodje		1	7	2			10	70	20	78,9
Haram		2	12	4			11	67	22	79,0
Borgund		1	16	13	3		3	49	48	80,6
Vanelven			3	3				50	50	81,1
Herø, Sande		2	18	11	1	1	6	55	39	80,6
Ulstein			7	2	1			70	30	81,1
Volden		2	16	7			8	64	28	79,3
Ørsten		1	13	2	1		6	76	18	79,1
Hjørundfjord		13	132	60	10	1	6,0	61,2	32,8	
Trondhjem		4	35	11			8	70	22	79,0
Kristiansund		4	32	12	2		8	64	28	79,3
Aalesund		8	23	16	3		16	46	38	80,4

Tabel 54.

		Antal			Procentforhold		
		D.	M.	B.	D.	M.	B.
1	Namdalen	19	74	42	13,1	51,0	35,9
2	Sjødistrikterne nordover.....	32	153	81	12,1	57,5	30,4
3	Trondhjemsfjord. bygder	57	239	169	12,3	51,4	36,3
4	Trøndelagens dalfører	53	164	63	19,0	58,5	22,5
5	Nordmøres bygder	111	293	119	21,3	56,0	22,7
6	Romsdalsbygderne	44	148	64	17,1	61,6	21,3
7	Søndmøres bygder	13	132	71	6,0	61,2	32,8
8	Trondhjems by.....	4	35	11	8,0	70,0	22,0
9	Kristiansund	4	32	14	8,0	64,0	28,0
10	Aalesund	8	23	19	16,0	46,0	38,0
	For alle distrikter.....	345	1293	653	15,1	56,4	28,5
		2291					

Tabel 55.

Distrikternes gjennemsnittlige indexcephalicus.

Søndmøre, Romsdal og Nordmøre.

Ulstein	81,1	Sund og Vaagø..	79,8	Kvernes og Grip.	80,8
Vanelven.....	81,1	Molde	79,8	Edø	79,9
Herø og Sande..	80,6	Neset	79,1	Aure	78,8
Borgund.....	80,6	Veø.....	78,7	Hevne	77,3
Dale	80,1	Vestnes	78,1	Stangvik	76,8
Ørskog.....	79,7	Romsdal.....	77,3	Surendalen	76,3
Volden.....	79,3	Bolsø.....	78,7	Sundalen	76,3
Ørsten.....	79,1			Tingvold.....	76,2
Haram.....	79,0				
Skodje.....	78,9				
Sunelven	78,3				

Fosen og Namdalen.

Aafjorden.....	80,9	Fosnes.....	79,7	Leka.....	79,7
Frøia	80,5	Flatanger	79,5	Nærø og Vikten.	78,4
Bjørnør.....	80,0	Namsos.....	79,6	Kolvereid.....	78,2
Bjugn.....	80,0	Namdalseidet ..	79,6		
Hitteren	79,1	Overhallen.....	80,0		
Ørlandet.....	78,7	Grong	79,6		
		Høilandet.....	79,1		
		Lierne.....	79,7		

Tabel 56.

Distriktørnes gjennemsnittlige indexcephalicus.

Trondhjemsfjorden og indlandsbygdene.

Klæbo	80,9	Snaasen	80,5
Horg	80,4	Frosta	80,4
Melhus	79,4	Værran	80,3
Holtaalen	79,2	Bynesset	80,2
Meldalen	78,9	Stod	80,2
Selbo	78,9	Malvik	80,1
Ø. Stjørdalen (Meraker)	78,8	Sparbo	80,1
Røros	78,6	Beitstaden	80,1
Singsaas	78,5	Inderøen	80,0
Støren	77,8	Børsen	80,0
Sokkendalen	77,7	Rissen	79,9
Rindalen	77,6	Leksviken	79,8
Rennebo	77,2	Aasen	79,5
Opdal	77,0	Ytterøen	79,3
		Ørkedalen	79,1
		Strinden	79,0
		Værdalen	78,8
		Trondhjem	79,0

Tabel 57.

Det undersøgte materiale ordnet efter størrelsen av hodets længde-
 breddeindex og saaledes at antallet av individer for hver index
 er angit i absolute tal og i procent.

Længde- breddeindex	Namdalens distrikt		Kystdistrikt nordenfor T. hjemsfj.		Trondhjems- fjordens distrikter		Nordmøres distrikter		Inlands- bygderne		Romsdals distrikter		Søndmøres distrikter		Hele det undersøgte omraade	
	An- tal	0/0	An- tal	0/0	An- tal	0/0	An- tal	0/0	An- tal	0/0	An- tal	0/0	An- tal	0/0	An- tal	0/0
68							1	0,34							1	0,05
69					1	0,21									1	0,05
70							3	1,02	1	0,33					4	0,20
71					2	0,42	1	0,34	3	0,99	1	0,39			7	0,35
72	1	0,69	1	0,37	4	0,84	9	2,16	4	1,32	7	2,73	2	0,74	28	1,40
73	3	2,08	3	1,11	5	1,05	15	5,10	9	2,97	6	2,34	3	1,11	44	2,20
74	8	5,51	12	4,43	13	2,73	17	5,78	11	3,67	7	2,73	10	3,70	78	3,40
75	6	4,13	16	5,90	34	7,14	19	6,46	22	7,35	20	7,80	10	3,70	127	6,35
76	11	7,58	21	7,75	43	8,82	34	11,56	40	13,20	22	8,58	26	9,62	197	9,85
77	13	8,96	24	8,86	41	8,61	30	10,20	33	11,02	27	10,53	24	8,88	192	9,60
78	21	14,47	46	17,0	55	11,55	44	14,96	38	12,60	36	14,01	43	15,91	283	14,55
79	20	13,78	31	11,44	62	13,02	28	9,52	37	12,48	31	12,09	30	11,10	239	11,95
80	10	6,89	28	10,33	44	9,24	20	6,80	28	9,25	32	12,48	33	12,21	195	9,75
81	12	8,27	24	8,86	53	11,15	16	5,44	33	10,89	23	8,97	21	7,77	182	9,10
82	11	7,58	26	9,59	38	7,98	21	7,14	15	5,01	14	5,46	20	7,40	145	7,25
83	6	4,13	14	5,17	25	5,25	11	3,74	11	3,67	11	4,29	18	6,66	96	4,80
84	8	5,51	9	3,32	17	3,57	12	4,08	8	2,67	9	3,51	14	5,18	77	3,85
85	8	5,51	6	2,21	18	3,78	5	1,70	5	1,67	5	1,95	4	1,48	51	2,55
86	3	2,08	3	1,11	8	1,68	3	1,02	2	0,66	3	1,17	4	1,48	26	1,30
87	2	1,38			2	0,42			1	0,33	3	1,17	2	0,74	10	0,50
88			1	0,37	3	0,63	1	0,34	1	0,33			2	0,74	8	0,40
89	1	0,69			1	0,21	2	0,68	1	0,33					5	0,25
90			1	0,37									1	0,37	2	0,10
91	1	0,69			1	0,21									2	0,10
	145		266		470		292		303		257		267		2000	

Tabel 58.

	Antal av: Dolichocephal type	Antal av: Mesocephal type	Antal av: Brachycephal type	Sum	% av: Dolichocephal type	% av: Mesocephal type	% av: Brachycephal type
Namdalsdistriktene	59	110	131	300	19,6	36,7	43,7
Kystdistriktene nordenfor Trond- hjemsfjorden	78	124	151	353	22,4	35,1	42,5
Trondhjemsfjordens distrikter...	96	82	162	340	28,5	23,9	47,6
Trøndelagens indlandsbygder ...	150	125	95	370	40,5	33,7	25,8
Nordmøres distrikter	151	90	105	346	43,6	26,1	30,3
Romsdals distrikter	88	71	172	331	26,5	21,6	51,9
Søndmøres distrikter	73	55	197	325	22,4	17,0	60,6
Hele distriktet	116	89	170	375	30,9	23,8	45,3

Paa de til dette og følgende avsnit hørende tabeller er anvendt følgende forkortelser:

For oientyperne (rubrik 1) betegner

- U — blaaøiede 1—6
P — brunøiede 7—10

For haartyperne (rubrik 2) betegner

- L — haartyper 2—3
R — haartyper 4—5
M — haartyper 6—7
S — haartyper 8—10

For skalletypernes vedkommende (rubrik 3) er anvendt følgende forkortelser:

- S. S. — ultradolichocephal 60,0—64,9
S. — hyperdolichocephal 65,0—69,9
D. — dolichocephal 70,0—74,9
M. — mesocephal 75,0—79,9
B. — brachycephal 80,0—84,9
H. — hyperbrachycephal 85,0—89,9
H. H. — ultrabrachycephal 90,00—94,9

Om skalletypernes forhold til øienfarve, haarfarve og legemshøide.

Forat bringe dette spørsmål paa det rene har jeg ialt undersøkt 2000 mand. Undersøkelsen er foretat i aarene 1912, 1913 og 1914.

I endel større bygder og byer har jeg kun undersøkt en aarsklasse.

I mindre byer og bygder har jeg medtat 2 eller undertiden 3 aarsklasser. Resultatet av disse undersøkelser findes samlet paa tabellerne 61—115.

For øinenes vedkommende har jeg opført de 10 typer som findes beskrevet i avsnit IV.

For haarets vedkommende har jeg opført de 10 typer som findes nærmere beskrevet i avsnit V. Av skalletyper har jeg opført 3, dolichocephaler, mesocephaler og brachycephaler.

Naar jeg nu i dette avsnit vil gjøre nærmere rede for hvorledes disse 3 skalletyper forholder sig overfor de forskjellige typer av øine og haar vil det imidlertid være upraktisk at regne med 10 haartyper og 10 øientyper. Der vil jo derved komme istand ialt 300 forskjellige kombinationer og naar undersøkelsen kun omfatter 2000 mand og der i mange bygder kun er 10 å 20 mand i hver aarsklasse, saa vilde det ikke kunne føre til noget tilfredsstillende resultat at regne med saa mange kombinationer. Jeg vil derfor i dette avsnit for oversigtens skyld noie mig med 2 øientyper og 4 haartyper.

For øientypernes vedkommende trækker jeg grænsen mellem 6 og 7. Gruppen 1—6 svarer da til Brocas og mange andre forfatteres blaaøiede. Foruten de helt blaaøiede blir her med de tre lyst melerte typer 4—6. Jeg har paa mine tabeller betegnet gruppen med U. I den andre store gruppe faar jeg med mine øientyper 7—10, svarende til Brocas brunoøiede. Foruten de helt brunoøiede blir her med de mørkt melerte, som i 1 meters avstand har en brun grundtone. Denne gruppe er paa mine tabeller betegnet med P. Det kunde selvfølgelig været fristende at regne 4 grupper av øine: de helt blaa, de lyst melerte, de mørkt melerte og de helt brune. Men man vilde derved faa 24 kombinationer til og det vilde vanskeliggjøre oversigten og bedømmelsen i saa folkefattige distrikter som de av mig undersøkte.

Paa samme maate med haaret. De to lyseste blonde (mine grupper 2 og 3) har jeg sammenfattet i en gruppe som jeg betegner med L. De to næst lyseste blonde typer (mine grupper 4—5) har jeg sammenfattet i en gruppe som jeg betegner med bokstaven R.

De derefter følgende overgangsgrupper til mørkt haar (mine

grupper 6 og 7) har jeg sammenfattet i en gruppe som jeg har betegnet med bokstavet M.

Hos alle de forfattere som kun opfører 2 typer av haar, lyst og mørkt (til eksempel C. F. Larsen i flere av sine avhandlinger) kommer vistnok alle disse 3 grupper (L. R. og M.) ind under hans lyshaarede type.

I en sidste gruppe har jeg saa samlet mine 3 mørkhaarede typer 8, 9 og 10. Denne gruppen betegnes paa min tabel med S. og svarer antagelig til andre forfatteres mørkhaarede gruppe. Jeg har fundet denne fremgangsmaate mest tjenlig.

Derved at jeg paa mine hovedtabeller har opført 10 nuancer av baade oine og haar blir det mulig at undersøke en hvilkenksomhelst kombination. Vil man se hvorledes de forskjellige skalletyper forholder sig overfor de helt sorthaarede eller de rødhaarede saa lar dette sig let gjøre. Ønsker man istedetfor 2 øiengrupper at opstille 4: helt blaaøiede, lysmelerte, mørkmelerte og brune oine forat bringe paa det rene disse øiengrupperes forhold til de forskjellige skalletyper og haartyper saa lar det sig gjøre. Det er lettere at dra sammenligning med andre forfatteres resultater idet man med min inndeling i 10 typer kan trække op grændsene mellem de forskjellige grupper efter eget ønske.

Det vil jo altid bli litt vilkaarlig hvor man trækker grænsen mellem lyseblondt og mørkeblondt, mellem mørkeblondt og brunt, mellem brunt og brunsort.

Hvor jeg har trukket grændsene fremgaar av mine tal, som igjen henviser til bestemte farver.

Da hovedhensigten for mig har været at trække op et anthropologisk billede av Trøndelagen, saa er det jo til opnaelse av mit maal likegyldig hvor jeg trækker grændsene mellem de forskjellige haar og oientyper naar jeg blot overalt benytter de samme grændser.

Men naar jeg har lagt grændsene der hvor de nu ligger saa er en av grundene den at jeg har ment derved lettere at kunne gjøre sammenligning med forholdene i andre land, specielt i Sverige. Og ved de nu paagaende anthropologiske undersøkelser av doktor Lundborg i Sverige er det mig bekjendt at der benyttes den samme inndeling av haartyper og oientyper som av mig gjort.

Jeg har været noget i tvil om jeg skulde benytte Fischers haarprøveskema og Martens oientavle skema. Jeg kom imidlertid snart til det resultat at de ikke alene ikke passet for vore forhold, men at de ogsaa av andre grunde var meget upraktiske og lite oplysende.

I dette avsnit vil jeg altsaa for oversigtens skyld kun behandle skalletypernes forhold til de to store hovedtyper av øine: de væsentlig blaaøiede og de væsentlig brunøiede.

Paa tabellerne 59—65 har jeg gjort sammendrag av mine undersøkelser over dette emne, saaledes at der av disse tabeller fremgaar hvor mange personer der i hver enkelt bygd findes av hver av de foran angivne 24 typer.

Paa tabellene 66 og 67 har jeg gjort yderligere sammendrag saa at man av disse tabeller kan læse sig til baade det absolute antal og procentantallet av hver kombination i de forskjellige av mig undersøkte hoveddistrikter. Paa tabel 68 har jeg saa atter sammendraget tallene saa man kan læse sig til fordelingen av de samme kombinationer i hele Trøndelagen. Paa tabel 69 har jeg sammenstillet de i hvert enkelt hoveddistrikt hyppigst forekommende kombinationer. Denne tabel gir saaledes et billede av hvad der er mest karakteristisk for de forskjellige distrikter. Paa tabel 31 findes utregnet procentforholdet av skalletyper for hver av de av mig opstillede 4 hovedtyper av haar.

Paa tabellene 70—71 har jeg saa tilslut gjort et endnu mere oversigtlig sammendrag hvor jeg kun har regnet med 2 typer av haar: lyst (2—7) og mørkt (8—10).

Efter denne kanske noget omstændelige indledning kan jeg med hensyn til selve emnet fatte mig noksaa kortfattet da jeg mener at tabellene efter den her givne forklaring taler tydelig nok for sig selv. Saaledes vil det av tabellene 66—71 fremgaa at det som gir den trønderske befolkning sit præg, det er det store antal av lyshaarede, blaaøiede, meso og brachycephaler. Av 2000 undersøkte individer var der 613 mesocephaler med blaa øine og blondt til lysebrunt haar og 334 var brachycephaler med blaa øine og blondt til lysebrunt haar.

Tilsammen utgjør altsaa disse hinanden saa nærstaaende grupper 47,35 % av den samlede befolkning.

Nøiere set fremgaar det av tabel 67 at de fleste av disse blaaøiede meso og brachycephaler har lysebrunt haar.

I de enkelte gruppedistrikter varierer antallet av dem fra 15,4 % i Nordmøre til 21,4 % i Søndmøre. Næst efter disse kommer lysøiede, mesocephaler med mørkebrunt sort haar. Av disse findes 13,9 % i hele Trøndelagen. I de enkelte gruppedistrikter varierer mængden fra 7,5 % i Namdalsbygden til 19,5 % i sjødistrikterne nordenfor Trondhjemsfjorden. For hele Trøndelagens vedkommende er rækkefølgen derefter følgende:

3. blaaøiede rødblonde mesocephaler 9,5 %
4. blaaøiede brachycephaler med brunt haar 8,7 %

5. brunøiede mesocephaler med brunsort haar 7,5 %
6. blaaøiede brachycephaler med brunsort haar 6,7 %
7. blaaøiede brachycephaler med rødblondt haar 6 %
8. blaaøiede dolichocephaler med brunt haar 5,7 %
9. blaaøiede dolichocephaler med brunsort haar 3,5 %
10. blaaøiede dolichocephaler med brunsort haar 3,4 %.

De her nævnte typer forekommer i de enkelte gruppeditrikter i saa forskjellig mængde i de forskjellige distrikter at de derved gir disse sit præg. — Saaledes faar Søndmøre sit præg ved det store antal av brunøiede, mørkhaarede brachycephaler som her findes i et antal av 6,37 % mens der til eksempel i kystdistriktene nordenfor Trondhjemsfjorden kun findes 1,88 % av dem, og i Trondelagens dalfører endog kun 1,3 %.

Kystdistrikterne nordenfor Trondhjemsfjorden udmerker sig igjen ved sit forholdsvis store antal blaaøiede brachycephaler med brunt og brunsort haar. Av disse 2 grupper findes der her tilsammen 21,3 %, mens der til eksempel i Romsdalsbygderne av disse grupper tilsammen findes kun 10,8 %. Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa disse forhold, da jeg i et senere avsnit skal gjøre rede for hvad der i anthropologiske henseende er karakteristisk for de omtalte dele av Trøndelagen.

Nu vil man kanskje si at disse tal kun gir uttryk for forholdet som det var netop dengang jeg gjorde mine undersøkelser. En anden gang vil resultatet bli et ganske andet. Men dette er ikke riktig. Tar man for sig Trøndelagen som helhet vil visseligen forholdet bli ganske det samme hvert aar.

I det store og hele vil ogsaa forholdene være uforanderlig i de store underavdelinger, hvori jeg har inddelt Trøndelagen. Men gaar man saa til de enkelte distrikter saa blir tallene saa smaa at man ikke kan vente at faa helt rigtige tal med mindre man tar for sig flere aarsklasser. Dette har jeg derfor gjort i de mindre distrikter. Men selv i de enkelte distrikter blir dog variationerne fra aar til andet ikke store.

Jeg skal med et enkelt eksempel fra Sund og Vaagø belyse dette: Blandt 50 mand født i 1891 var der 4 dolichoceph. = 8 %

»	»	»	»	- 1892	»	»	6 dolichoceph. = 12 %
»	»	»	»	- 1891	»	»	28 mesoceph. = 56 %
»	»	»	»	- 1892	»	»	26 mesoceph. = 52 %
»	»	»	»	- 1891	»	»	18 brochyceph. = 36 %
»	»	»	»	- 1892	»	»	18 brochyceph. = 36 %
»	»	»	»	- 1891	»	»	40 blaaøiede = 80 %
»	»	»	»	- 1892	»	»	42 blaaøiede = 84 %
»	»	»	»	- 1891	»	»	10 brunøiede = 20 %

Blandt 50 mand født i 1892 var der 8 brunøiede = 16 %.

»	»	»	»	- 1891	»	»	23 blaaøiede mesoceph.	= 46 %
»	»	»	»	- 1892	»	»	22 blaaøiede mesoceph.	= 44 %
»	»	»	»	- 1891	»	»	4 brunøiede brochyc.	= 8 %
»	»	»	»	- 1892	»	»	3 brunøiede brochyc.	= 6 %

Som man ser er differancen paa de to aarsklasser saa smaa at ingen vil være i tvil om at aarsaken utelukkende skyldes de smaa tal man har at arbeide med.

I virkeligheten staar man her overfor meget stabile forhold som kun er underkastet ganske smaa vekslinger i tidens løp.

Er det nu saa at brunøietheten særlig er bundet til en enkelt skalletype? Er det muligens saa at brachycephalene i særlig grad er brunøiede og mørkhaarede mens dolichocephalene i særlig grad er blaaøiede og lyshaarede.

Som jeg allerede har nævnt omfatter min undersøkelse ialt 2000 mand. Herav fandtes 294 at være dolichocephaler, hvilket svarer til 14,7 %. 1120 var mesocephaler (56 %) og 586 var brachycephalier (39,3 %). Av de 294 dolichocephalier hadde 244 lyse øine. Dette svarer til 83 %. Av de 586 brachycephaler hadde 469 lyse øine, hvilket svarer til 80 %. Av de 1120 mesocephaler har 891 lyse øine, hvilket ogsaa svarer til 80 %. — Da der av tabel 29 fremgaar — at der inden den hele befolkning i Trøndelagen er 80,9 % lysøiede, saa fremgaar herav at der hvad øienfarven angaar ikke er nogen forskjjel paa dolichocephaler, mesocephaler og brachycephaler.

Jeg har i denne oversigt kun regnet 2 typer av øine: lyse og mørke. Som lyse har jeg regnet dem naar grundtonen i 1 meters avstand var blaa. Som brune har jeg regnet dem naar grundtonen i 1 m. avstand var brun. Jeg har gjort dette for ikke at faa for mange smaa grupper at arbeide med. Jeg har imidlertid paa de hovedtabeller som ledsager denne avhandling inddelt øinene i 10 typer og jeg skal derfor senere komme tilbake til hvorledes skalletyperne forholder sig til hver enkelt av disse øientyper. Men naar jeg nu kun regner med 2 typer av øine, lyse og mørke vil der altid være rum for litt skjøn for enkelte melerte øines vedkommende om man vil henregne dem til den lyse eller mørke gruppe. Naar allikevel forskjjellen paa dolichomeso og brachycephaler med hensyn til øinene ikke varierer mere end fra 80 til 83 % maa man være berettiget til at si at øienfarven ikke er typisk for nogen av dem. Det gaar ikke an paa basis av denne lille differance at tale om lysøiede dolichocephaler i motsætning til de mørkøiede brachycephaler.

Og ser man saa paa haarfarven saa kommer man til samme resultat. Heller ikke med hensyn til haarfarven er der nogen

karakteristisk forskjjel paa dolichocephaler, mesocephaler og brachycephaler.

- Av 294 dolichocephaler var 190 lyshaarede = 64,6 %
- » 1120 mesocephaler var 691 lyshaarede = 61,7 %
- » 586 brachycephaler var 386 lyshaarede = 64,8 %
- » 294 dolichocephaler var 104 mørkhaarede = 35,4 %
- » 1120 mesocephaler var 429 mørkhaarede = 38,3 %
- 586 brachycephaler var 206 mørkhaarede = 35,2 %

Stort set gaar det efter dette ikke an at paastaa at brachycephalerne gjennemgaaende med hensyn til haarfarven skiller sig paa nogen karakteristisk maate fra mesocephalene og dolichocephalene.

Ser man saa paa den 4de anthropologiske eiendommelighet, legemshøiden, saa er der, som jeg allerede har nævnt stor forskjjel paa legemshøiden i de forskjellige distrikter. Der er en næsten paafaldende forskjjel i saa henseende. Paa den ene side de smaa søndmøringer, paa den anden side de store fosenværinger. Da nu ogsaa Søndmøre utpræger sig ved sine mange mørke individer og ved sine forholdsvis mange brachycephaler, kunde man jo være berettiget til at tro, at man paa Søndmøre hadde en eiendommelig anthropologisk type hvis eiendommelighet var liten legemshøide, høi længde-bredde index, mørke øine og mørkt haar. Men undersøker man forholdet nærmere saa viser dette sig ikke at være tilfældet.

Jeg har før paavist at for Trøndelagen som helhet gjælder det at brachycephalene ikke har mørkere øine end dolichocephalene, at brachycephalene ikke er mørkere av haar end dolichocephalene. Og likeledes forholder det sig med legemshøiden. Det er ikke brachycephalene som gjør at søndmøringene er smaa. Baade dolichocephalene, mesocephalene og brachycephalene i Søndmøre er smaa av vekst.

For 238 undersøkte individer i Søndmøre (cfr. tabellerne 109—115) fandtes en gjennemsnitshøide paa 169,58. Av disse var 25 dolichocephaler med en gjennemsnitshøide paa 168,51. 81 var brachycephaler med en gjennemsnitshøide paa 169,80.

132 var mesocephaler med en gjennemsnitshøide paa 169,68.

Jeg har gjort en lignende undersøkelse i de bygder ved Trondhjemsfjorden (cfr. tabellerne 73—86), hvor befolkningen gjennemgaaende er av en helt anden type med større og lysere individer. Gjennemsnitshøiden var her 172,86 ctm.

Hos 46 brachycephaler fandtes en gjennemsnitshøide paa 172,81 ctm. Hos 79 mesocephaler fandtes en gjennemsnitshøide paa 172,79 ctm. Og hos 15 dolichocephaler fandtes en gjennemsnitshøide paa

172,93 ctm. Det er altsaa ikke saa helt rigtig at si at der i Trøndelagen findes en blond høibygget meso-brachycephal type og i Søndmøre en mørk lavvoksen brachycephal type, samt i Nordmøre en høivoksen, blond dolichocephal type.

Det er rigtigere at si at i Søndmøre er baade brachycephaler og dolichocephaler mindre av vekst og mørkere av haar og øine. Omkring Trondhjemsfjorden og i kystdistrikterne nordenfor denne er paa samme maate baade brachycephaler, dolichocephaler og mesocephaler lysere av haar og øine og av en høiere legemsbygning.

Tabel 59. Namdalsbyggerne 1913.

Øientype	Haartype	Skalletype	Namdals- eidet	Namsos	Overhallen	Høilandet	Grong	Lierne	Sum	I procent for hele dalen
1	2	3	4						5	6
U.	L.	D.	1				1		2	1,378
U.	R.	D.		3					3	2,067
U.	M.	D.	1	1	4		1	4	11	7,579
U.	S.	D.		1		1			2	1,378
P.	L.	D.								
P.	R.	D.								
P.	M.	D.	1						1	0,689
P.	S.	D.								
U.	L.	M.			2	1	1	2	6	4,134
U.	R.	M.	2	1	2		3	2	10	6,89
U.	M.	M.	5	3	2	5	9	5	29	19,981
U.	S.	M.	2	5		1	3		11	7,579
P.	L.	M.				1			1	0,689
P.	R.	M.					2		2	1,378
P.	M.	M.	1	1		2	2	1	7	4,823
P.	S.	M.	2	1		1	3	1	8	5,512
U.	L.	B.	2	2			2		6	4,134
U.	R.	B.	1	2			1	1	5	3,445
U.	M.	B.	2	1	5	2	3	1	14	9,646
U.	S.	B.		2	2		3		7	4,823
P.	L.	B.								
P.	R.	B.	1		1	1			3	2,067
P.	M.	B.			6	1	2		9	6,201
P.	S.	B.	1	2	1		4		8	5,512
			22	25	25	16	40	17		

Tabel 60.

Kystdistrikterne (de nordlige).

Øientype	Haartype	Skalletype	Leka	Nærø og Vikten	Kolvereid	Fosnes	Flatanger	Bjørnør	Aafjorden	Bjugn	Ørlandet	Frøia	Hitteren og Fillan	Sum	% for hele distriktet
U.	L.	D.	1										1	2	0,752
U.	R.	D.					2							2	0,752
U.	M.	D.		1	1	2	4		3			1	2	14	5,264
U.	S.	D.		4			2				2	1	1	10	3,760
P.	L.	D.													
P.	R.	D.													
P.	M.	D.													
P.	S.	D.			1		2						1	4	1,504
U.	L.	M.						2				3	1	6	2,256
U.	R.	M.				1	4	2		3		3	2	15	5,640
U.	M.	M.	2	6	3	6	6	7	4	6	9	6	1	56	21,052
U.	S.	M.	2	6	3	6	2	8	2	7	6	4	6	52	19,548
P.	L.	M.													
P.	R.	M.													
P.	M.	M.							1			1	1	3	1,128
P.	S.	M.	2	3	1	2	6		2	1	1	2	1	21	7,896
U.	L.	B.	1					1					1	3	1,128
U.	R.	B.		2			1	1	1	1		3	3	12	4,512
U.	M.	B.	1	3	1	4	4	5	1	3	1	2	2	27	10,152
U.	S.	B.	1			3	7	5	3	4		6	1	30	11,280
P.	L.	B.													
P.	R.	B.													
P.	M.	B.							3		1			4	1,504
P.	S.	B.				1		2				1	1	5	1,880
			10	25	10	25	40	33	20	25	20	33	25	266	

Tabel 61.

Trondhjemsfjordens bygder. — Absolute tal.

Øientype	Haartype	Skalletype	Rissen og Stadsbygden	Ytterøen og Mosvik	Værran	Beitstaden	Stod	Snaasen	Sparbu	Inderøen	Værdalen	Frosta	Malvik	Strinden	Børsen	Ørkedalen	Leinstranden	Trondhjem	Lensvik	Sum	% for hele distriktet	
U. L. D.						1														2	0,426	
U. R. D.						1				1										12	2,556	
U. M. D.			1			1	4	1	3	1	1		1	3	1	1	1	3		21	4,473	
U. S. D.				1					2	2	3									13	2,769	
P. L. D.						1														1	0,213	
P. R. D.																						
P. M. D.							1									1				2	0,426	
P. S. D.			1						1		1			2						5	1,065	
U. L. M.			1			2	1	1			1		1	1				5		13	2,769	
U. R. M.				1	1	2	2		4	2	2	5	2	6	2	8	4	16	2	59	12,567	
U. M. M.			6	1	2	3	6	4	8	4	6	5	5	7	4	4	1	6	1	74	15,763	
U. S. M.			2	5	3	3	3	1	5	8	6	1	2	2	4	4		5	2	56	11,928	
P. L. M.																						
P. R. M.														2		4				6	1,278	
P. M. M.			3			2	2	3	1	1		1	1	2		1	1			18	3,834	
P. S. M.			3			3	1		4		3	2		1	1	3	3	3	2	29	6,177	
U. L. B.							2	1	1	1		1	1	2	1			1		11	2,343	
U. R. B.					1	3	3	2	4	5		2	2	5	2	4	1	2	1	39	8,307	
U. M. B.			3	1	1	6	7	3	7	3	4	1	2	3	4	6	1	5		55	11,715	
U. S. B.			2		1	2	2	1	3		3	4	4	1	1		1	2	1	28	5,964	
P. L. B.																						
P. R. B.												2								2	0,426	
P. M. B.			1					1	1	1		1		1				1		7	1,491	
P. S. B.			2	1		2	1		2	1	2	1	1		3				1	17	3,621	
			25	10	9	31	36	18	49	29	33	26	24	40	26	40	14	50	10	470		

Tabel 62.

Trøndelagens indlandsbygder. — Absolute tal.

Øientype	Haarfarve	Skalletype	Øvre Sjørdalen og Meldalen	Selbo	Klæbo	Melhus	Horg 1914	Støren	Sokkendalen	Singsaas	Holtaalen	Røros	Rennebo	Opdal	Meldalen	Rindalen	Horg 1915	Sum	‰ for hele distriktet
U.	L.	D.			1		1	1					1	1			1	7	2,31
U.	R.	D.		1	1			3	2	1				3				11	3,63
U.	M.	D.	3	1			1		1	2				2				15	4,95
U.	S.	D.		1		1				1	1	1	1	2			3	12	3,96
P.	L.	D.																	
P.	R.	D.																	
P.	M.	D.													1	1		2	0,66
P.	S.	D.	1	1						3		1	1	1		2		10	3,30
U.	L.	M.	1				2						1	2				6	1,98
U.	R.	M.	5	3	2		5	2	3			5		4	7	1	3	40	13,2
U.	M.	M.	9	4		4	1	5	2	5	8	4	4	2	4	5	3	60	19,8
U.	S.	M.	3	2		3		2	2	1	6	5	6	3	7	4	3	47	15,51
P.	L.	M.																	
P.	R.	M.					1										1	2	0,66
P.	M.	M.				1		1							1	1		4	1,32
P.	S.	M.		3	2			1		2	1	2		3	3			17	5,61
U.	L.	B.	1		1		2	1									1	6	1,98
U.	R.	B.	3		4	1	1	2		1		1		1	1		2	17	5,61
U.	M.	B.	2	6		2	1	1	1	3	1	3		3	3		2	25	8,25
U.	S.	B.	1	3			1	1		1	2	2		1	2	1	2	14	4,62
P.	L.	B.					1											1	0,33
P.	R.	B.			1													1	0,33
P.	M.	B.	1												1			2	0,66
P.	S.	B.						1			1				1		1	4	1,3
			30	25	12	12	16	21	12	20	20	25	16	25	33	18	20	303	

Tabel 63.

 Kystdistrikterne søndenfor Trondhjemsfjorden og
 Nordmøre. — Absolute tal.

Øientype	Haartype	Skalletype	Hevne	Aure	Edø	Halse	Kværnes	Tingvold	Stangvik	Sundalen	Kristiansund	Surendalen	Sum	‰ for hele distriktet
U.	L.	D.					1			1			2	0,684
U.	R.	D.	1				1			1	1		4	1,368
U.	M.	D.	3	2	1	1	2	3	2	4	3	6	27	9,334
U.	S.	D.	1	2	1	2		3	4			4	17	5,814
P.	L.	D.												
P.	R.	D.												
P.	M.	D.		1				1	1				3	1,026
P.	S.	D.	3	1				1				1	9	3,078
U.	L.	M.	2	1						3	4		10	3,420
U.	R.	M.	2	5	2	1	4		1	2	11	1	29	9,918
U.	M.	M.	8	5	2	2	10	2	2	3	7	4	45	15,390
U.	S.	M.	2	7	3	4		2	3	2	5	5	33	11,286
P.	L.	M.												
P.	R.	M.	1		2	1		1		1			6	2,052
P.	M.	M.		1		1	5	1		2	1	1	12	4,104
P.	S.	M.	6	4		2		3	1	2	4	2	24	8,208
U.	L.	B.		1			2						3	1,026
U.	R.	B.	3	4	2		3		1	1	4		19	6,498
U.	M.	B.	1	1	1	1	5		1		4		14	4,788
U.	S.	B.	5	4	1	1	5		1	1	5	1	23	7,866
P.	L.	B.												
P.	R.	B.			1	1	1						3	1,026
P.	M.	B.									1		1	0,342
P.	S.	B.	2	1	4		1						8	2,736
			40	40	20	17	40	17	17	26	50	25	292	

Tabel 64.

Romsdalsfjordens befolkning. — Absolute tal.

Øientype	Haartype	Skalletype	Romsdal og Vold	Sund og Vaagø 91	Nesset	Molde by	Bolsø	Veø	Vestnes	Sund og Vaagø 92	Sum	% for hele distriktet
U.	L.	D.	1		1						2	0,778
U.	R.	D.		1	2		1	1		2	7	2,723
	M.		7		7	1	1			2	18	7,002
	S.		2	2				1	1	1	7	2,723
P.	L.											
	R.		1								1	0,389
	M.		2			1				1	4	1,556
P.	S.	D.	2	1	1		1				5	1,945
U.	L.	M.		2	5		2		1	1	11	4,279
	R.		1	6	3	1	1		1	5	18	7,002
U.	M.	M.	10	8	2	3	5	4	3	10	45	17,505
	S.		3	7	5	4	6	5	6	6	42	15,56
P.	L.	M.										
	R.		1							1	2	0,778
	M.		5				1	1			7	2,723
	S.		7	5	1	2	1	2	2	3	23	8,947
U.	L.	B.	2	4	1					1	8	3,112
	R.			4	1		2		3	2	12	4,668
	M.		1	3		3				8	15	5,835
	S.			3	2	1	2	1		4	13	5,057
P.	L.	B.										
P.	R.	B.	1								1	0,389
P.	M.	B.	3	2						1	6	2,334
P.	S.	B.	1	2	2	1	2	2		2	12	4,668
			50	50	33	17	25	17	17	50	259	

Tabel 65.

Søndmøres befolkning. — Absolute tal.

Øientype	Haartype	Skalletype	Sunelven	Dale	Ørskog	Skodje	Haram	Borgund	Vanelven	Herø og Sande	Ulstein	Volden	Ørsten	Aalesund	Sum	
U.	L.	D.						1				1			2	0,75
U.	R.	D.		1										1	2	0,75
U.	M.	D.				1	2	2		1				3	9	3,375
U.	S.	D.	2					1		1		1		3	8	3,00
P.	L.	D.														
P.	R.	D.														
P.	M.	D.			1										1	0,375
P.	S.	D.											1	1	2	0,75
U.	L.	M.		1								1	1	1	4	1,50
U.	R.	M.	2	4	2		1	3		1		2	3	2	20	7,50
U.	M.	M.	3	10	2	6	5	5	1	5	3	5	4	8	57	21,375
U.	S.	M.	2	4	5		2	4		6	4	5	1	6	39	14,625
P.	L.	M.														
P.	R.	M.												3	3	1,125
P.	M.	M.					1	1					2	1	5	1,875
P.	S.	M.	1	2	3	1	3	4	2	6		3	2	2	29	10,875
U.	L.	B.								1					1	0,375
U.	R.	B.	1	2	1		2	2		2		1	1	5	17	6,375
U.	M.	B.		2	3	1		2	3	7		1		6	25	9,375
U.	S.	B.	1	3	2		1	2		2	2	3		4	20	7,50
P.	L.	B.														
P.	R.	B.														
P.	M.	B.				1	1	2				1		1	6	2,25
P.	S.	B.		4	1			4		1	1	1	2	3	17	6,375
			12	33	20	10	18	33	6	33	10	25	17	50	267	

Tabel 66.

Skalletype, haar og øienfarve for hele Trondhjems stift.
Sum samt % for hele Trøndelagen.

Øientype	Haartype	Skalletype	Namdalsbygderne	Sjødistriktene nord for Trondhjemsfjorden	Trondhjemsfjordens bygder	Trøndelagens indlandsbygder	Nordmøre	Romsdalen	Søndmøre	Sum for hele Trondhjems stift	Procent for hele Trondhjems stift	
U.	L.	D.	2	2	2	7	2	2	2	19	0,95	} 4,0
	R.		3	2	12	11	4	7	2	41	2,05	
	M.		11	14	21	15	27	18	9	115	5,75	
P.	L.	D.	2	10	13	12	17	7	8	69	3,45	} 9,2
	R.				1				1	0,05		
	M.		1		2	2	3	4	1	13	0,65	
U.	L.	M.		4	5	10	9	5	2	35	1,75	} 2,4
	R.		6	6	13	6	10	11	4	56	2,80	
	M.		10	15	59	40	29	18	20	191	9,55	
P.	L.	M.	29	56	74	60	45	45	57	366	18,30	} 32,20
	R.		11	52	56	47	33	40	39	278	13,90	
	M.		1		6	2	6	2	3	21	1,05	
U.	L.	B.	7	3	18	4	12	7	5	56	2,80	} 10,35
	R.		21	29	17	24	23	29	29	151	7,55	
	M.		6	3	11	6	3	8	1	38	1,90	
P.	L.	B.	5	12	39	17	19	12	17	121	6,05	} 7,95
	R.		14	27	55	25	14	15	25	175	8,75	
	M.		7	30	28	14	23	13	20	135	6,75	
P.	L.	B.			1	1				1	0,05	} 0,55
	R.		3		2	1	3	1		10	0,50	
	M.		9	4	7	2	1	6	6	35	1,75	
			8	5	17	4	8	12	17	71	3,55	} 5,30
			145	266	470	303	292	257	267	2000		

Tabel 67.

Skalletype, haar og øienfarve distriktsvis for hele
Trondhjems stift angit i procent.

Øientype	Haartype	Skalletype	Namdalsbygdene	Kystdistrikter nord for Trondhjemsfjorden	Trondhjemsfjordens bygder	Trøndelagens inlandsbygder	Nordmøres bygder	Romsdalsbygden	Søndmøre	% for hele Trondhjems stift
U.	L.	D.	1,378	0,752	0,426	2,310	0,684	0,778	0,750	0,950
U.	R.	D.	2,067	0,752	2,556	3,630	1,368	2,723	0,750	2,050
U.	M.	D.	7,579	5,264	4,473	4,950	9,234	7,002	3,375	5,750
U.	S.	D.	1,378	3,760	2,769	3,960	5,814	2,723	3,000	3,450
P.	L.	D.			0,213					0,050
P.	R.	D.						0,389		0,650
P.	M.	D.	0,689		0,426	0,660	1,026	1,556	0,375	0,650
P.	S.	D.		1,504	1,065	3,300	3,078	1,945	0,750	1,750
U.	L.	M.	4,134	2,256	2,769	1,980	3,420	4,279	1,500	2,800
U.	R.	M.	6,890	5,640	12,567	13,200	9,918	7,002	7,500	9,550
U.	M.	M.	19,981	21,052	15,763	19,800	15,390	17,505	21,375	18,300
U.	S.	M.	7,579	19,548	11,928	15,510	11,286	15,560	14,625	13,900
P.	L.	M.	0,689							0,050
P.	R.	M.	1,378		1,278	0,660	2,052	0,778	1,125	1,050
P.	M.	M.	4,823	1,128	3,834	1,320	4,104	2,723	1,875	2,800
P.	S.	M.	5,512	7,896	6,177	5,610	8,208	8,947	10,875	7,550
U.	L.	B.	4,134	1,128	2,343	1,980	1,026	3,112	0,375	1,900
U.	R.	B.	3,445	4,512	8,307	5,610	6,498	4,668	6,375	6,050
U.	M.	B.	9,646	10,152	11,715	8,250	4,788	5,835	9,375	8,750
U.	S.	B.	4,823	11,280	5,964	4,620	7,866	5,057	7,500	6,750
P.	L.	B.				0,330				0,050
P.	R.	B.	2,067		0,426	0,330	1,026	0,389		0,500
P.	M.	B.	6,201	1,504	1,491	0,660	0,342	2,334	2,250	1,750
P.	S.	B.	5,512	1,880	3,621	1,320	2,736	4,668	6,375	3,550

Tabel 68.

		Dolico- cephalie	Meso- cephalie	Brachy- cephalie	
Lyse øine (Gr. 7—10)	Lyseblondt haar	0,95	2,80	1,90	
	Mellembondt og rødt haar . . .	2,05	9,55	6,05	
	Lysebrunt haar	5,75	18,30	8,75	
	Mørkebrunt og sort haar	3,45	13,90	6,75	
Mørke øine (Gr. 7—10)	Lysebrunt haar	0,05	0,05	0,05	
	Mellembondt og rødt haar . . .	0,05	1,05	0,50	
	Lysebrunt haar	0,65	2,80	1,75	
	Mørkebrunt og sort haar	1,75	7,55	3,55	
		14,70	56,00	29,30	= 100

Tabel 69.

		Namdalsbygdene	Sjødistriktet nord for Trondhjemsfjorden	Trondhjemsfjordens bygder	Trøndelagens indlandsbygder	Nordmøres bygder	Romsdalsbygdene	Søndmøres bygder	Gjennemsnit for hele Trøndelagen	
Dolico- ceph.	Blaa øine	Blondt haar . . .	11,0	6,7	7,4	10,8	11,2	10,4	4,8	8,75
	Brune øine	Mørkt » . . .	1,3	3,8	2,7	3,9	5,8	2,7	3,0	3,45
		Blondt haar . . .	0,7		0,6	0,6	1,0	1,9	0,4	0,75
		Mørkt » . . .		1,5	1,1	3,3	3,1	1,9	0,7	1,75
Meso- ceph.	Blaa øine	Blondt haar . . .	31,0	28,9	31,0	34,9	28,8	28,7	30,3	30,65
	Brune øine	Mørkt » . . .	7,6	19,5	11,9	15,5	11,3	15,6	14,6	13,90
		Blondt haar . . .	6,9	1,1	5,1	1,9	6,1	3,4	3,0	3,90
		Mørkt » . . .	5,5	7,9	6,1	5,6	8,2	8,9	10,9	7,55
Brachy- ceph.	Blaa øine	Blondt haar . . .	17,2	15,7	22,3	15,8	12,2	13,6	16,1	16,70
	Brune øine	Mørkt » . . .	4,8	11,3	6,0	4,6	7,9	5,0	7,5	6,75
		Blondt haar . . .	8,3	1,5	1,9	1,3	1,4	2,7	2,2	2,80
		Mørkt » . . .	5,5	1,8	3,6	1,3	2,7	4,6	6,4	3,55

Tabel 70.

Hovedoversigt over skalletyper, haarfarve og øienfarve.

			Dolico- ceph.	Meso- ceph.	Brachy- ceph.	Sum
Antal	Blaaøiete Gr. 1—6	Blondhaarede 2—7	175	613	334	1122
		Brunette 8—10	69	278	135	482
	Brunøiete Gr. 7—10	Blondhaarede 2—7	15	78	46	139
		Brunette 8—10	35	151	71	257
Sum			294	1120	586	2000

Tabel 71.

			Dolico- ceph.	Meso- ceph.	Brachy- ceph.
Procent	Blaaøiete 1—6	Blondhaarede 2—7	8,75	30,65	16,70
		Brunette 8—10	3,45	13,90	6,75
	Brunøiete 7—10	Blondhaarede 2—7	0,75	3,90	2,30
		Brunette 8—10	1,75	7,55	3,55

Det som mest av alt karakteriserer den trønderske befolkning, det er dens uensartethet. Ved en overfladisk betragtning vilde man kanske si at den trønderske befolkning utpræger sig ved sin store legemshøide, sit lysebrune haar og sine lyse, blaagraa øine. Men ser man nærmere paa den saa vil man først lægge merke til at det ikke er en jevnt høi befolkning. Den er en utpræget blanding av store og smaa, dog saaledes at de store har overtaket. Og undersøker man endnu nøiere vil man se at det kun er en del som har lysebrunt haar. Der findes en hel del andre med ganske lyse blondt og der findes ogsaa en mængde med mørkebrunt til sort haar.

Og likesaa med øinene. Hovedmassen har vel blaa øine, men der er dog et ganske stort antal som presenterer sig med brune øine. Begynder man saa at granske befolkningen nærmere saa vil man snart lægge merke til at der ingen forskjjel er paa de høie og de lave i andre henseender end høiden. Baade blandt de høieste og de laveste er der procentvis like mange sorthaarede, blondhaarede, blaaøiede og brunøiede. Og gaar man saa litt mere i detalj saa vil man se at der findes av skalletyper fra de mest utprægede dolichocephale til de mest utprægede brachycephale typer.

Da C. F. Larsen begyndte at studere de antropologiske forhold i Trondelagen var den opfatning endnu gjængs at brachycephalene var smaa samt mørke av haar og øine mens dolichocephalene var høie og blonde. Men da han begyndte sine studier i Trondelagen kom han snart til det resultat at den nævnte regel ikke holdt helt stik her. De trønderske brachycephaler var for en meget stor del blonde.

Og i 1901 beskrev han saa som en særskilt trøndertype den blonde brachycephal. Han hadde endnu dengang kun set typen i Trondhjemsfjordens sydøstlige vinkel. Ved sine undersøkelser i 1902 da han rak over større dele av Trondelagen kunde han konstatere at den fandtes utover hele stiftet, og han mente da at kunne konstatere at «typen» hadde sin største utbredelse i kystdistriktene samt i det sydøstlige hjørne av Trondhjemsfjorden. Det fremgaar av hans avhandling at han selv har været i tvil om her virkelig forelaa nogen eiendommelig trøndersk type. Han sier saaledes paa side 28 i sin avhandling om trønderskaller og trøndertyper «at den blonde brachycephal forekommer side om side og som det synes hyppig blandet med den blonde dolichocephal, og der kan bli tale om overgangsforskjøl som kan fremby særlige vanskeligheter. Det er dog vel ogsaa mulig, endog kanske sandsynlig at der ikke alene findes indvirkning av den ene gruppes kranieforhold paa den andens, men at der inden samme gruppe kan forekomme individer med meget forskjjøl kranieindex.»

Han kommer imidlertid til den opfatning at den trønderske blonde brachycephal hører til samme «hovedgruppe» som den vestlandske brachycephal.

I den samme avhandling prøver han ogsaa paa at beskrive en anden eiendommelig trøndertype «den trønderske mesocephal», som han mener er en lokal modification av den østlandske dolichocephale befolkning. Ved at sammenstille enkelte hode- og ansigtsmaal og indices hos mørkhaarede dolichocephaler, mesocephaler og brachycephaler mener han at kunne paavise særlige eiendommeligheter hos disse som særpræger dem likeoverfor de blonde dolichocephaler, mesocephaler og brachycephaler. Men han gjen- tar dog gang paa gang at overgangsformer er meget talrike. «Videre undersøkelse blandt norske befolkninger vil maaske lære, at der i virkeligheten blir tale om en fællestype med lokale modificationer.»

Som jeg allerede har berørt i et foregaaende avsnit er der nok nogen forskjjel paa befolkningen i de forskjellige dele av Trondhjems stift. Saaledes er befolkningen paa Søndmør gjennemgaaende noget lavere av vekst, mørkere av haar og øine end paa de fleste andre steder i Trøndelagen. Men disse eiendommeligheter er ikke nu knyttet til nogen enkelt skalletype. Baade brachycephaler og dolichocephaler er lavere av vekst og mørkere av haar paa Søndmøre end til eksempel paa Fosenhalvoen.

Og paa Fosenhalvoen er baade brachycephaler og dolichocephaler høiere av vekst, lysere av haar og øine end paa de fleste andre steder i stiftet. Og saaledes overalt i det av mig undersøkte omraade. Findes der da ingen karakteristiske antropologiske typer inden dette omraade? Forholder det sig ikke saa at der i Søndmøre endnu findes rester av en brachycephal urtype med for den karakteristiske antropologiske eiendommeligheter? Og findes der ikke i Nordmøre rester av en likesaa eiendommelig urtype av dolichocephaler?

Hvis de mørke brachycephaler i Søndmøre er en levning av en oprindelig brachycephal type saa var der jo ingen grund til at tro at ikke ogsaa det samme var tilfældet med den samme type av mørke brachycephaler i andre dele av Trøndelagen. Om end sparsomt saa findes de dog spredt utover hele Trøndelagen.

Efter mine undersøkelser (se tabel 28) saa skulde 3,5 % av befolkningen i Trøndelagen være mørke brachycephaler. Og likeledes maatte man vel gaa ut fra at hvis de lyse dolichocephaler i Nordmøre er levninger av en oprindelig type lyse dolichocephaler saa maatte det samme være tilfældet med de lyse dolichocephaler i alle andre dele av Trøndelagen. Og alt ialt findes der i Trøndelagen for tiden 8,7 % lyse dolichocephaler.

Jeg tror imidlertid at alle de «typer» vi for tiden har i Trøndelagen er krydsningsproduktiver.

Det viser sig nemlig som jeg har paavist i et tidligere avsnit at de mørke brachycephaler i hvert enkelt distrikt hvor man tar dem for sig har den gjennemsnitshøide som er eiendommelig for dette distrikt. I Søndmøre er de smaa og har den for dette distrikt typiske høide. Paa Fosenhalvøen (kystdistrikterne nordenfor Trondhjemsfjorden) er de meget høie og har den for dette distrikt typiske legemshøide. Og likedan med de lyse dolichocephaler. De er høie i Nordmøre og lave i Søndmøre. Men hvis de mørke brachycephaler var rester av en oprindelig uopblandet type saa maatte den selvfølgelig ha samme legemshøide i alle distrikter.

Nu vil man kanske si: nei selvfølgelig, de mørke brachycephaler som er høie, de er krydsningsprodukter, men derimot ikke de smaa. De er av «ren» type. Jeg tror nei. Ser man nærmere paa dem vil man snart se at endel av dem har smalt ansigt, andre bredt ansigt, endel av dem har smal og ret næse, andre bred og kort næse o. s. v. Ogsaa en anden kjendsgjærning gjør det lite sandsynlig at der endnu skulde findes rester av de oprindelige urtyper.

Saken er nemlig den at alle antropologiske eiendommeligheter veksler fra distrikt til distrikt, men som jeg før har paavist er de i de enkelte distrikter uforanderlige fra aar til andet. I et distrikt til eksempel hvor legemshøiden er 172 og hvor der er 78 % blaaøiede og som har en gjennemsnitlig cephalindex paa 79 der har baade dolichocephaler, brachycephaler og mesocephaler en gjennemsnitshøide paa 172 cm. og blandt alle skalletyper finder man ialfald tilnærmeelsesvis det samme forhold mellem blaaøiede og brunøiede. Undtagelser fra denne regel er saa sparsomme at de i virkeligheten bare bekræfter regelen. Men det er jo ganske utænkelig at dette skulde kunne bli tilfældet hvis der ved siden av krydsningsindividene ogsaa levde et større eller mindre antal av rentype individer i de forskjellige distrikter. Da maatte dette utvilsomt komme til at forrykke forholdstallet for de antropologiske eiendommeligheter som er specifikke for denne gruppe.

Men som jeg før har paavist er dette ikke tilfælde med nogen av de væsentligste antropologiske eiendommeligheter: legemshøide, haarfarve, øienfarve og cephalindex. (Muligens maa jeg her gjøre en reservation for Namdalens vedkommende).

Hvis jeg derfor med nogen ord skal karakterisere den nuværende trønderiske befolkning saa vil jeg si at det som mest karakteriserer den er at den har i høi grad præget av at være en overmaade godt opblandet «bastard» befolkning. Rene typer eksisterer neppe længer. Der kan være overmaade meget som taler for rigtigheten av dr. Andreas M. Hansens teori: En brachycephal type er krydset med en dolichocephal; den ene har været brunøiet den anden har været blaaøiet; den ene har været mørkhaaret den anden har været lyshaaret; den ene type har været liten av vekst,

den anden har været høi av vekst. Men ved krydsningerne har ialfald ingen av typerne kunnet holde fast ved sine oprindelige eiendommeligheter.

Den brachycephale type har faat sin forholdsvis portion av den dolichocephale types legemshøide og den dolichocephale type har faat sin forholdsvis portion av den brachycephale types store pigmentforraad o. s. v.

Og hos den nuværende befolkning er derfor disse oprindelige særegenheter ikke længer særegenheter for en enkelt type. Krydsningen har foregaaet ujevnt saa at til eksempel den brachycephale type er blit særlig høi av vekst og mere blaaøiet paa Fosenhalvoen end andre steder og den dolichocephale type er blit særlig liten av vekst i Trøndelagens indlandsbygder. Ved krydsningen av de to typer gjennem lange tider er der saaledes nu dannet et meget stort antal bastarder i Trøndelagen. Men i al denne vrimmel av bastarder er der dog endel som har overtaket. De forekommer ikke i samme mængde alle sammen. Og i de forskjellige dele av Trøndelagen har de forskjellige bastarder en forskjellig utbredelse og gir derved til en viss grad de forskjellige distrikter sit præg. Hvilke disse er har jeg paapekt under de forskjellige avsnit om legemshøiden, øinenes og haarets farve, skalletypen o. s. v. og skal derfor ikke her komme nærmere ind derpaa. Jeg kan derom nøie mig med at henvise til vedføjede tabel 72. Jeg har her nøiet mig med at vise hvorledes de 4 mest fremtrædende antropologiske eiendommeligheter har forholdt sig under denne krydsningsproces.

Jeg kommer herved til at regne med 24 forskjellige kombinationer. I rubrik 2 findes anført hvad der karakteriserer hver av disse 24 bastarder. I rubrikerne 3 til 9 findes anført utbredelsen av disse forskjellige bastarder i de forskjellige dele av Trondhjems stift.

Tabel 72.

1	2		3	4	5	6	7	8	9
			Namdalens distrikter	Kyskdistriktene nordenfor Trondhjemsfjorden	Trondhjemsfjordens bygder	Trondelagens dalføre	Nordmøres distrikter	Romsdals distrikter	Søndmøres distrikter
			0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
1	Dolichocephaler,								
	blaaøiete, lyshaarede,	store	5,6	4,2	3,8	3,6	5,8	5,3	1,2
2	— — »	smaa	5,2	2,5	3,6	7,2	5,4	5,1	3,6
3	— — mørkhaarede,	store	0,7	2,4	1,4	1,3	3,0	2,4	0,8
4	— — »	smaa	0,6	1,4	1,3	2,6	2,8	2,3	2,2
5	— brunøiete, lyshaarede,	store	0,4		0,3	0,2	0,6	1,5	0,1
6	— — »	smaa	0,3		0,3	0,4	0,4	1,4	0,3
7	— — mørkhaarede,	store		0,9	0,6	1,1	1,6	1,5	0,2
8	— — »	smaa		0,6	0,5	2,2	1,5	1,4	0,5
9	Mesocephaler,								
	blaaøiete, lyshaarede,	store	16,1	18,9	16,0	11,9	14,5	14,5	8,0
10	— — »	smaa	15,1	10,0	15,0	23,0	14,3	14,2	22,3
11	— — mørkhaarede,	store	4,0	12,0	6,1	5,5	5,7	7,9	3,8
12	— — »	smaa	3,6	7,5	5,8	10,0	5,6	7,7	10,8
13	— brunøiete, lyshaarede,	store	3,6	0,7	2,6	0,7	3,1	1,8	0,8
14	— — »	smaa	3,3	0,4	2,5	1,2	3,0	1,6	2,2
15	— — mørkhaarede,	store	2,9	5,1	3,1	1,9	4,2	4,6	2,6
16	— — »	smaa	2,6	2,8	3,0	3,5	4,0	4,3	8,3
17	Brachycephaler,								
	blaaøiete, lyshaarede,	store	8,8	10,0	11,3	5,3	6,2	7,0	4,1
18	— — »	smaa	8,4	5,7	11,0	10,2	6,0	6,6	12,0
19	— — mørkhaarede,	store	2,5	7,3	3,1	1,6	4,1	2,6	2,0
20	— — »	smaa	2,3	4,0	2,9	3,0	3,8	2,4	5,5
21	— brunøiete, lyshaarede,	store	4,3	0,9	1,0	0,5	0,8	1,4	0,5
22	— — »	smaa	4,2	0,6	0,9	0,8	0,6	1,3	1,7
23	— — mørkhaarede,	store	2,9	0,1	1,9	0,5	1,4	2,4	1,6
24	— — »	smaa	2,6	0,7	1,7	0,8	1,3	2,2	4,8

Som det vil sees av denne tabel er der i det hele og store tat ikke stor forskjel paa befolkningen i de forskjellige distrikter.

Eiendommelig for Namdalen er det at paafaldende mange av de dolichocephaler som findes her er blaaøiede og har lyst haar. Her findes forholdsvis færre mørkhaarede og brunøiede dolichocephaler end i de øvrige dele av Trondhjems stift. Heller ikke findes der i noget andet distrikt saa mange brunøiede brachycephaler.

I de utenfor Namdalen liggende sjødistrikter findes der kun 2,3 % brunøiede brachycephaler mens der i Namdalens indlandsbygder findes 14 % brunøiede brachycephaler. Som jeg allerede i et foregaaende kapitel har fremhævet synes Namdalens befolkning at utpræge sig fremfor enhver anden befolkning i det av mig undersøkte omraade derved at den er den mindst intimt opblandede del av distriktet.

Jeg er tilbøielig til at tro at det har en meget naturlig forklaring. Ingen anden del av Trøndelagen staar i en saa livlig rapport med Sverige som Namdalen. Gjennem Lierne staar befolkningen i Namdalen i en intim forbindelse med de tilstøtende dele av Sverige. Her foregaar en stadig indflytning av svensker likesom ogsaa egteskaper mellem svenske og norske er hyppigere i disse distrikter end i nogen anden del av Trøndelagen. Som det vil sees av den vedliggende kartskisse som er utarbeidet av den svenske antropolog dr. Lundberg er befolkningen i de tilstøtende svenske distrikter i utpræget grad dolichocephaler. Og dr. Lundberg meddeler at omkring 10 % av denne befolkning er dolichocephaler av oprindelig ren type α : de er blaaøiede, blondhaarede og høie. Det vil da være en noksaa naturlig forklaring paa at Namdalens dolichocephaler er mere blaaøiet, lyshaaret og høivoksen end i nogen anden del av Trøndelagen; der er ganske vist andre dele av Trøndelagen hvor der findes flere dolichocephaler til eksempel i Nordmøre og i dalførene søndenfor Trondhjemsfjorden. Men der er den forskjel paa dolichocephalene i Namdalen og til eksempel Nordmøre at av Namdalens dolichocephaler er 84 % blaaøiede og lyshaarede mens dolichocephalerne alle andre steder har langt flere brunøiede individer.

I Nordmøre til eksempel er kun 53 % av dolichocephalene blaaøiede og lyshaarede. Hvad det paafaldende store antal av brunøiede brachycephaler som findes i Namdalen angaar, saa tror jeg at det skyldes den lappebefolkning som findes i større antal her end i nogen anden del av stiftet.

Sjødistrikterne nordenfor Trondhjemsfjorden (Uttrøndelagen) samt distriktene rundt Trondhjemsfjorden faar sit særpræg ved sit store antal av høie, blaaøiede brachycephaler, Trøndelagens dalfører faar sit særpræg fremforalt ved befolkningens ringe legems- hoider samt ved det forholdsvis store antal dolichocephaler. Nord-

møres distrikter faar sit præg av de forholdsvis mange høie dolichocephaler, Romsdalsdistrikterne maa sies at være fri for ethvert særpræg, de danner overgangen mellem Nordmøre og Søndmøre og Søndmøre faar igjen sit særpræg ved de forholdsvis mange mørke smaa brachycephaler.

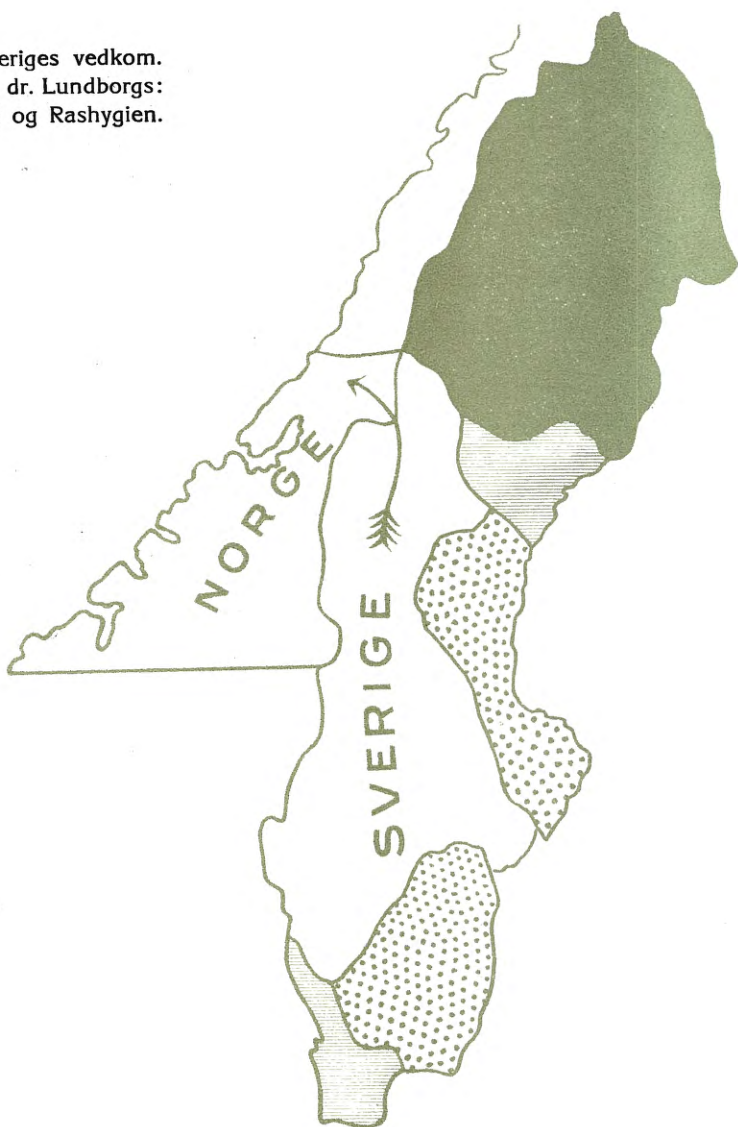
Men det som fremforalt falder i øinene ved undersøkelse av denne tabel 72 er netop den intime blanding av de 4 væsentligste egenskaper hos de to urtyper hvorav, ifølge dr. Andreas N. Hansen, den nuværende befolkning skal være fremgaat. Jeg opfører til slutning paa tabel 73 eksempler paa hver av de 24 «bastarder» som er opstaat ved krydsningen.

Det fremgaar av de foran refererte undersøkelser at ingen av de legemlige eiendommeligheter som har været særegne for de to urtyper, hvorav den nuværende befolkning maa antas utgaat har været sterkt bundne til nogen enkelte av typene.

Derfor kan selvfølgelig godt andre fysiske eller psykiske eiendommeligheter ha været mere fast bundne til den ene eller den anden av typerne.

Inden den befolkning som av mig er undersøkt er omkring 40 % beheftet med kroniske feil og sykdomme. Omtrent 20 % er beheftet med medfødte, typisk arvelige feil og sykdomme. Der er selvfølgelig intet utænkelig i at disse feil og sykdomme væsentlig skyldes den ene av de urtyper hvorav den nuværende befolkning er fremgaat. Og det er vel heller ikke utænkelig at disse feil og sykdomme fremdeles i fremtrædende grad er bundne til en enkelt type.

For Sveriges vedkom.
hentet fra dr. Lundborgs:
Rasbiologi og Rasygien.

betegner de landsdele hvor mindre end 5 % av befolkningen er av rent nordisk type.

betegner de landsdele hvor 6—8 % av befolkningen er av rent nordisk type.

betegner de landsdele hvor 8—10 % av befolkningen er av rent nordisk type.

betegner de landsdele hvor mere end 10 % av befolkningen er av rent nordisk type.

Tabel 73.

Typenumre cif. tabel 72	Løpenumre i mine tabeller	Hvorfra	Legems- høiden	Øientype	Haartype	Hodets bredde	Hodets længde	Index- cephaler
1	565	Rissen	173	2	7	14,6	20,1	72,7
2	866	Inderøen	165	2	5	14,2	19,4	73,1
3	831	Værdalen	175	2	9	14,6	20,5	71,2
4	613	Ytterøen	168	3	8	14,6	20,0	73,5
5	10	Ørskog	179	9	4	15,4	20,6	74,7
6	1874	Romsdal	168	9	7	14,7	20,3	72,5
7	847	Værdalen	184	9	10	14,7	19,8	74,2
8	43	Overhallen	166	10	9	14,1	19,2	73,4
9	562	Rissen	176	2	7	15,4	19,4	79,3
10	9	Ørskog	166	2	4	15,5	19,3	80,3
11	17	Dale	177	2	8	14,5	18,4	78,6
12	19	Vanelven	171	1	8	15,2	19,6	77,5
13	573	Værdalen	183	9	6	14,7	18,5	78,9
14	26	Ørsten	163	9	7	14,8	19,1	77,4
15	579	Lensviken	178	9	8	15,4	19,3	79,8
16	6	Skodje	160	9	9	15,6	20,0	78,0
17	21	Herø	176	2	6	15,9	18,0	88,2
18	584	Lensviken	166	1	4	15,2	18,6	81,8
19	861	Værdalen	173	2	8	15,6	18,3	85,3
20	593	Leksviken	162	2	9	16,4	19,5	89,0
21	20	Vanelven	172	9	6	15,4	18,4	83,7
22	1687	Sund og Vaagø	170	9	7	16,3	20,1	81,1
23	563	Rissen	179	10	9	15,8	18,7	84,5
24	3	Vestnes	162	9	10	16,1	18,8	85,6

Hovedtabeller vedrørende avsnittene IV, V, VI, VIII og IX.

1. Øienfarven
2. Haarfarven
3. Hodets største bredde (skallebredde)
4. Hodets største længde (skallelængde)
5. Længde-breddeindex
6. Legemshøide.

Saavel paa disse tabeller som paa alle de øvrige er øienfarven og haarfarven betegnet med tal. Med hensyn til betydningen av disse tal henvises til avsnittene om øine og haar. Samtlige løpenumre er fortløpende, undtagen: 2169, 2170, 2171, 2172 og 2173 som er opført efter løpenummer 369.

Legemshøiden er ikke beregnet efter disse tabeller. Derfor er den her ogsaa kun medtat for de distrikter hvor den er benyttet til beregning av forholdet mellem legemshøide og skalletype.

Fra distriktsgruppe I.
 Namdalsdistrikterne.

Tabel 74. Namdalseidet.

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
142	2	5	16,0	19,8	80,8
143	2	9	15,8	19,6	80,6
144	5	7	14,6	20,0	73,0
145	3	6	15,6	19,3	80,8
146	2	6	15,6	17,0	91,8
147	9	7	15,8	19,8	79,7
148	3	8	15,3	19,6	78,1
149	8	8	16,5	20,0	82,5
150	2	4	15,8	19,8	79,1
151	2	7	15,6	18,6	83,9
152	3	7	15,6	19,3	80,8
153	3	7	14,6	19,8	73,7
154	2	3	16,8	18,8	89,3
155	2	3	14,6	19,6	74,5
156	6	4	15,6	19,2	81,0
157	3	3	16,0	18,6	86,0
158	10	9	14,6	18,6	78,6
159	2	4	15,0	18,3	81,9
160	2	6	15,6	19,8	78,8
161	3	7	15,0	18,6	80,6
162	2	6	15,6	19,6	79,6
163	9	9	15,2	19,8	76,4

Tabel 75.

Namsos						Overhallen					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
164	9	7	14,4	18,2	79,1	189	7	7	15,0	18,0	83,3
165	2	3	16,2	19,2	84,3	190	2	8	15,5	18,2	85,1
166	2	8	14,6	18,8	77,6	191	7	6	15,8	18,8	84,5
167	1	8	15,2	19,8	76,4	192	9	7	15,4	18,2	85,1
168	2	8	14,8	19,0	77,8	193	7	7	16,0	18,8	85,1
169	2	8	15,8	18,8	84,01	194	2	6	16,7	19,5	85,6
170	2	4	14,3	19,6	72,9	195	2	7	14,8	18,6	78,9
171	9	9	14,6	18,6	78,4	196	2	6	14,5	19,8	73,2
172	2	3	16,2	18,6	87,1	197	7	4	15,6	18,4	84,7
173	2	6	14,8	19,5	75,9	198	2	6	14,6	19,8	73,7
174	4	10	14,8	19,5	75,9	199	1	6	15,6	18,6	83,9
175	3	7	15,4	19,0	81,0	200	1	3	14,6	18,6	78,4
176	2	6	14,2	18,5	76,7	201	8	7	15,2	19,6	77,5
177	2	4	15,4	19,4	79,3	202	3	4	15,3	19,2	79,6
178	2	6	14,6	18,2	79,6	203	9	7	14,6	18,0	81,1
179	2	4	13,6	18,2	74,7	204	2	7	15,6	19,0	82,6
180	10	8	15,3	18,3	83,6	205	2	6	16,2	18,8	86,1
181	2	4	17,0	19,8	85,8	206	2	8	16,2	19,4	83,4
182	3	4	15,4	18,2	84,5	207	9	9	15,0	18,2	82,4
183	2	8	15,0	19,7	76,1	208	3	3	15,2	19,6	77,5
184	2	8	15,0	19,3	78,0	209	3	7	15,2	20,2	75,2
185	8	9	16,0	19,4	82,4	210	2	7	14,8	18,6	78,9
186	2	6	15,6	19,4	80,0	211	2	4	15,7	19,9	77,7
187	2	4	14,8	19,8	74,7	212	2	7	14,7	19,7	74,6
188	2	8	15,8	19,4	81,4	213	2	6	15,6	19,0	82,6

Tabel 76.

Grong.

Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
214	2	6	14,3	18,0	79,2	234	1	6	16,2	19,8	81,8
215	7	5	16,0	20,4	78,4	235	2	6	14,6	19,0	76,8
216	2	6	15,2	19,6	77,5	236	2	7	14,6	19,0	76,8
217	2	7	15,0	19,4	77,5	237	2	7	15,6	19,6	79,6
218	2	4	14,8	18,8	78,7	238	3	6	15,4	19,6	78,5
219	3	8	14,7	17,1	83,0	239	3	9	15,3	18,9	80,9
220	1	7	14,8	19,2	77,0	240	2	4	14,8	18,4	80,2
221	2	6	15,0	18,2	82,4	241	3	8	15,6	18,8	82,9
222	6	7	15,0	19,3	78,0	242	2	3	14,3	19,2	74,4
223	2	5	14,5	18,2	79,3	243	2	2	15,8	19,3	81,8
224	2	9	14,4	18,2	79,1	244	3	9	14,8	19,1	77,4
225	10	10	15,8	18,8	84,01	245	2	4	14,9	19,2	77,6
226	2	8	15,6	18,8	82,9	246	2	7	14,8	18,2	81,2
227	9	8	15,8	18,8	84,01	247	10	8	15,2	19,8	76,4
228	7	7	15,3	18,1	84,4	248	9	9	15,8	20,4	81,4
229	6	7	15,6	19,1	82,6	249	2	7	15,6	18,2	85,6
230	9	9	15,0	19,6	76,5	250	7	6	14,6	18,5	78,9
231	2	4	16,6	19,8	83,8	251	10	9	16,0	18,6	86,0
232	8	5	15,3	19,2	79,6	252	8	8	15,4	19,6	78,5
233	2	7	13,8	18,8	73,3	253	2	7	16,0	20,1	79,6

Tabel 77.

Høilandet						Lierne					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
254	9	7	15,8	19,3	81,8	270	U.	M.	15,0	19,2	78,2
255	1	7	14,9	19,3	77,2	271	U.	M.	15,0	19,8	75,7
256	2	6	15,4	19,3	79,8	272	U.	M.	16,0	20,3	78,8
257	7	6	15,0	19,4	77,5	273	U.	M.	15,0	18,8	79,7
258	3	7	14,3	18,8	76,1	274	U.	M.	14,8	19,8	74,7
259	9	7	15,2	19,3	78,7	275	U.	R.	15,4	19,8	77,7
260	7	8	15,6	19,8	78,8	276	P.	S.	15,2	19,3	78,7
261	2	3	15,2	18,8	80,8	277	U.	R.	15,6	19,0	82,6
262	6	5	15,3	18,8	81,3	278	U.	M.	14,2	18,7	75,9
263	2	7	14,6	17,8	82,0	279	U.	M.	14,0	17,6	79,5
264	1	7	14,8	19,3	76,6	280	U.	M.	15,5	17,8	87,0
265	2	8	14,8	19,8	74,7	281	U.	M.	15,0	19,7	76,1
266	2	6	15,0	18,8	79,7	282	U.	R.	15,2	19,2	79,1
267	2	6	15,8	19,3	81,8	283	P.	M.	14,1	18,0	78,3
268	6	3	14,8	18,8	78,7	284	U.	L.	15,0	18,8	79,0
269	3	10	15,6	19,3	80,8	285	U.	L.	14,8	18,7	79,7
						286	U.	M.	14,3	19,3	74,1

Fra distriktsgruppe II.

Kystdistrikterne nordenfor Trondhjemsfjorden.

Tabel 78.

Leka

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
287	9	10	14,6	18,8	77,6
288	1	8	15,0	19,3	78,0
289	2	7	15,8	19,3	81,8
290	1	3	16,0	19,1	84,0
291	3	8	16,3	19,4	83,9
292	2	7	15,5	20,0	77,5
293	2	9	15,6	19,4	80,0
294	2	3	14,3	19,0	75,3
295	3	7	15,3	19,1	80,1
296	7	9	14,3	18,1	78,8

Tabel 79.

Nærø og Vikten						Kolvereid					
Løpnummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
297	2	4	15,8	19,0	83,1	322	3	9	15,6	20,0	78,0
298	2	6	15,2	19,0	80,0	323	2	7	15,0	19,2	78,2
299	2	7	15,2	19,8	76,4	324	2	10	15,4	19,2	80,2
300	5	6	15,9	20,4	77,9	325	2	7	15,4	19,8	77,7
301	2	7	14,2	19,1	74,4	326	8	8	14,4	19,5	73,8
302	6	8	14,2	18,7	75,9	327	2	7	15,2	19,4	78,7
303	6	9	15,2	19,3	78,7	328	2	7	15,5	18,2	85,1
304	2	4	15,5	18,6	83,4	329	2	7	14,5	19,7	73,6
305	1	9	14,6	19,4	75,3	330	5	8	15,3	19,6	78,1
306	5	9	14,5	18,6	77,8	331	7	8	14,9	19,0	78,2
307	6	9	15,1	18,8	80,3						
308	6	10	14,8	19,9	74,3						
309	9	9	15,8	19,7	80,1						
310	2	9	15,2	19,2	79,1						
311	2	7	14,8	19,3	76,6						
312	7	8	14,0	17,7	79,1						
313	1	6	15,4	18,6	83,0						
314	2	6	15,3	18,4	83,2						
315	9	9	14,7	18,6	78,6						
316	2	8	14,5	18,9	76,7						
317	3	9	15,1	20,2	75,5						
318	3	9	14,6	18,9	77,2						
319	2	6	15,6	20,3	76,8						
320	2	7	15,1	18,6	81,2						
321	1	7	14,9	19,3	77,2						

Tabel 80.

Fosnes

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
332	1	7	15,8	19,9	79,4
333	2	7	15,2	19,5	77,8
334	3	7	14,8	19,4	76,3
335	9	8	15,0	19,2	78,2
336	9	9	14,8	18,8	78,7
337	2	9	15,4	19,4	79,3
338	2	7	15,7	18,4	85,4
339	1	7	15,2	18,6	81,8
340	1	8	15,4	19,4	79,3
341	5	5	15,4	20,2	76,2
342	6	9	15,6	19,9	78,2
343	3	7	14,5	19,4	74,8
344	5	8	15,9	19,3	82,4
345	2	6	14,7	18,8	78,2
346	2	7	15,0	18,0	83,3
347	2	6	14,6	18,2	79,6
348	2	8	15,3	19,3	79,6
349	2	8	14,8	19,0	77,8
350	2	8	15,7	18,9	82,8
351	2	7	16,0	19,4	82,4
352	7	9	15,2	19,4	78,3
353	6	9	15,2	17,6	86,3
354	7	8	14,5	17,8	81,4
355	2	6	15,3	20,2	75,7
356	2	7	15,3	19,4	78,8

Tabel 81.

Flatanger						Flatanger					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex
357	2	7	15,8	18,6	84,9	380	9	8	14,5	18,4	78,6
358	2	8	16,1	17,7	90,9	381	2	9	15,6	19,2	81,0
359	2	7	15,0	19,2	78,2	382	5	9	15,8	20,3	77,8
360	2	7	14,6	19,7	74,1	383	9	9	14,8	19,0	77,8
361	8	8	14,9	19,7	75,6	384	9	8	15,8	19,6	80,6
362	9	9	14,5	18,4	78,6	385	2	8	14,7	19,5	75,4
363	2	7	14,8	18,4	80,2	386	2	6	13,9	18,7	74,3
364	2	9	15,6	19,2	81,0	387	2	4	15,3	18,6	82,4
365	3	5	15,4	19,5	78,8	388	6	9	15,2	17,6	86,3
366	5	9	15,8	20,3	77,8	389	3	7	14,8	19,4	76,3
367	2	7	14,7	17,9	82,0	390	5	5	15,4	20,2	76,2
368	2	6	15,3	18,6	82,4	391	2	4	13,9	18,7	74,3
369	2	4	13,9	18,7	74,3	392	2	8	15,7	19,8	82,8
370	2	8	14,7	19,5	75,4	393	2	8	15,7	18,4	85,4
371	9	9	15,8	19,6	80,6	394	2	6	14,7	18,8	78,2
372	9	8	14,8	19,0	77,8	395	3	7	14,5	19,4	74,8
373	3	5	15,4	19,5	78,8	396	3	5	15,4	19,5	78,8
374	2	7	14,7	17,9	82,0	2169	2	6	14,6	18,2	79,6
375	2	7	14,8	18,4	80,2	2170	2	8	15,7	18,9	82,8
376	2	8	15,8	18,6	84,9	2171	7	8	14,5	17,8	81,4
377	2	7	14,7	19,8	74,2	2172	9	8	15,0	19,2	78,2
378	2	7	15,0	19,2	78,2	2173	7	8	14,5	17,8	81,4
379	8	9	14,9	19,7	75,6						

Tabel 82.

Bjørnør

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
397	2	5	14,8	18,6	77,8
398	2	6	15,9	19,0	83,7
399	2	7	15,4	18,8	81,8
400	1	6	15,7	19,3	81,2
401	2	8	15,1	18,4	82,0
402	4	10	15,3	20,2	76,5
403	2	7	14,7	19,1	76,9
404	2	9	15,1	18,9	79,6
405	2	4	14,7	18,4	79,7
406	1	8	15,5	20,0	77,5
407	2	6	15,6	19,4	80,0
408	2	4	15,0	18,4	81,4
409	2	8	15,4	19,3	79,8
410	2	3	15,7	20,0	78,5
411	3	8	15,3	18,5	82,8
412	2	7	15,2	20,0	76,0
413	2	8	15,8	19,4	81,4
414	2	9	15,6	18,9	82,6
415	1	9	15,2	19,0	80,0
416	2	9	15,3	18,7	81,9
417	2	3	15,7	18,6	84,4
418	2	7	14,8	19,1	77,4
419	2	9	14,2	18,5	76,7
420	2	6	15,4	19,5	78,8
421	2	6	15,5	19,0	81,7
422	10	10	15,4	18,7	82,6
423	10	10	16,4	20,0	82,0
424	2	8	16,0	20,0	80,0
425	2	7	14,8	19,1	77,4
426	2	7	15,0	18,0	83,3
427	2	3	15,3	19,4	78,8
428	2	7	15,4	19,5	78,8
429	2	8	14,7	19,0	77,3

Tabel 83.

Aafjorden						Ørlandet					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
430	7	8	15,0	19,2	78,2	450	2	7	14,9	18,8	79,2
431	3	4	15,7	18,9	82,8	451	2	6	15,1	19,8	76,1
432	2	7	15,4	19,2	80,2	452	6	7	15,1	19,4	77,8
433	5	7	15,6	19,0	82,6	453	1	7	15,8	19,8	79,7
434	8	7	15,2	18,5	82,2	454	8	8	15,5	19,4	79,9
435	2	8	15,1	18,3	82,4	455	2	6	16,2	20,7	78,2
436	3	7	15,1	19,2	78,7	456	2	7	15,1	19,8	76,1
437	2	8	14,9	18,5	80,5	457	6	9	15,0	19,5	76,9
438	9	10	15,3	19,0	80,5	458	2	6	15,4	19,2	80,2
439	2	6	15,0	19,0	78,6	459	2	8	14,8	18,6	79,3
440	9	7	16,5	20,1	82,1	460	2	8	15,5	20,4	75,9
441	1	8	15,9	18,8	84,6	461	2	7	15,7	19,2	81,7
442	6	7	15,3	19,4	78,8	462	1	10	15,2	19,0	80,0
443	1	6	14,6	20,2	72,3	463	2	10	15,4	19,1	80,7
444	2	9	15,4	19,0	81,0	464	5	10	14,8	19,6	75,5
445	9	7	14,9	18,7	79,6	465	2	8	15,3	19,9	76,8
446	2	7	14,6	19,6	74,5	466	9	7	14,4	17,6	81,8
447	2	7	14,2	18,8	75,5	467	2	6	15,1	19,0	79,3
448	2	8	16,1	20,1	80,0	468	2	6	15,4	19,2	80,2
449	8	7	15,1	18,2	82,9	469	2	9	14,6	18,4	79,2

Tabel 84.

Bjugn						Hitteren og Fillan					
Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
470	3	7	15,8	19,2	82,2	495	2	10	15,4	20,4	75,4
471	4	6	15,1	19,2	78,7	496	5	10	15,6	19,6	79,6
472	2	7	15,0	17,8	84,2	497	2	4	14,6	17,5	83,4
473	2	7	14,9	19,6	76,0	498	2	6	14,9	20,0	74,5
474	3	8	14,9	19,2	77,6	499	1	4	15,4	18,6	83,0
475	2	5	15,1	19,6	77,0	500	7	9	15,6	19,2	81,0
476	6	8	15,6	18,4	85,1	501	3	9	15,5	19,2	80,6
477	1	6	15,3	19,9	76,8	502	2	8	14,9	18,2	81,8
478	2	4	15,5	19,4	79,9	503	2	4	14,7	18,2	80,4
479	2	5	16,0	18,8	85,1	504	2	6	14,6	17,8	82,0
480	2	6	15,2	19,4	78,3	505	10	9	14,4	19,4	74,2
481	7	9	14,6	19,1	76,4	506	1	9	15,4	19,7	78,1
482	3	8	15,1	19,8	76,1	507	2	4	15,2	18,1	83,9
483	3	8	15,9	19,9	79,8	508	4	8	14,8	18,9	78,2
484	2	5	15,2	18,9	80,4	509	9	9	15,8	20,1	78,6
485	2	8	15,3	19,4	78,8	510	2	9	15,4	19,3	79,8
486	3	10	15,0	19,3	78,0	511	1	2	15,3	19,8	77,1
487	3	7	15,4	19,4	79,3	512	2	7	15,8	19,4	81,4
488	2	7	15,4	19,0	81,0	513	7	7	15,3	20,1	76,1
489	3	7	15,5	19,3	80,3	514	2	7	14,9	19,8	75,2
490	3	8	15,7	18,9	82,8	515	2	3	13,8	18,7	73,8
491	2	10	15,5	18,4	84,7	516	6	7	15,0	19,3	78,0
492	4	9	15,3	19,3	79,2	517	1	2	15,4	18,6	83,0
493	3	8	15,3	18,7	81,9	518	2	4	15,5	19,4	79,9
494	2	9	16,2	20,1	80,6	519	2	9	14,9	19,1	77,9

Tabel 85.

Frøia

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- breddeindex
520	2	7	15,2	18,6	81,8
521	6	7	14,6	19,3	75,6
522	2	7	15,2	19,5	77,8
523	2	8	14,4	19,2	75,0
524	6	9	15,6	18,6	83,9
525	10	9	15,4	19,6	78,5
526	2	4	15,0	17,4	86,2
527	2	7	15,0	18,7	80,2
528	2	6	14,9	18,6	80,0
529	2	8	15,9	18,9	84,1
530	2	8	14,9	17,4	85,6
531	6	6	14,4	18,2	79,1
532	2	2	14,8	18,7	79,0
533	6	8	16,2	19,4	83,4
534	2	7	15,4	18,7	82,6
535	2	4	15,9	18,8	84,6
536	2	5	15,3	18,5	82,8
537	10	9	15,4	17,5	88,0
538	9	6	15,4	19,6	78,5
539	2	3	15,4	19,6	78,5
540	1	8	15,4	19,4	79,3
541	2	5	15,5	19,4	79,9
542	2	2	15,0	18,8	79,7
543	5	8	14,7	18,6	78,6
544	4	8	14,5	17,9	81,0
545	2	8	14,6	18,2	79,6
546	6	7	15,0	19,0	78,6
547	6	4	15,0	19,1	78,4
548	2	7	14,6	18,5	78,9
549	1	8	15,6	18,8	82,9
550	5	8	14,6	18,6	78,4
551	2	4	15,2	19,3	78,7
552	8	9	15,0	19,1	78,4

Tabel 86.

Fra distriktsgruppe III.
Distrikterne rundt Trondhjemsfjorden.

Rissen							Lensviken						
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Legemshøide	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Legemshøide
554	9	8	15,1	18,5	81,6	182	579	9	8	15,4	19,3	79,8	178
555	8	9	15,2	19,3	78,7	177	580	2	4	14,9	19,2	77,6	166
556	6	8	16,1	19,4	82,9	173	581	2	7	14,7	18,4	79,7	165
557	1	8	15,2	19,8	76,4	173	582	2	5	15,2	20,0	76,6	168
558	9	8	14,8	19,7	75,1	172	583	3	8	15,0	19,1	78,4	182
559	2	7	14,8	19,4	76,3	164	584	1	4	15,2	18,6	81,8	166
560	5	6	15,7	20,2	77,7	178	585	2	8	15,5	18,8	82,3	171
561	2	6	15,8	19,5	81,0	166	586	7	8	16,1	19,6	82,1	171
562	2	7	15,4	19,4	79,3	176	587	2	8	15,2	19,1	79,5	181
563	10	9	15,8	18,7	84,5	179	588	10	8	15,1	18,7	80,8	168
564	2	7	15,2	19,2	79,1	177							
565	2	7	14,6	20,1	72,7	173							
566	5	7	14,5	19,0	76,3	186							
567	10	9	15,1	19,6	77,0	176							
568	9	7	15,5	19,3	80,3	168							
569	2	6	15,6	18,5	84,5	171							
570	7	6	15,2	18,6	81,8	174							
571	7	7	14,4	18,6	77,3	172							
572	2	9	15,6	19,2	81,0	183							
573	9	6	14,7	18,5	78,9	183							
574	10	10	14,9	19,0	78,2	163							
575	2	8	15,7	19,4	80,9	175							
576	2	3	15,0	19,4	77,5	173							
577	2	7	14,7	19,0	77,3	172							
578	2	6	15,2	18,7	81,3	173							

Tabel 87.

Leksviken							Ytterøen						
Løpenummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Legemshøide	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Legemshøide	Længde- breddeindex
589	3	7	14,6	19,4	175	75,3	609	2	4	14,8	18,6	173	79,3
590	2	9	14,9	18,8	179	79,2	610	5	6	15,2	18,3	163	83,1
591	2	7	16,6	18,8	177	88,3	611	2	9	15,3	19,3	177	79,2
592	2	4	14,5	19,1	167	75,9	612	2	8	15,7	19,9	166	78,9
593	2	9	16,4	19,5	162	89,0	613	3	8	14,7	20,0	168	73,5
594	2	7	15,3	19,3	170	79,2	614	8	8	16,0	19,5	169	82,0
595	2	4	14,6	18,5	169	78,9	615	3	8	14,7	18,5	172	78,9
596	6	6	15,2	18,2	176	83,5	616	6	9	15,6	19,6	166	79,6
597	2	7	15,5	19,4	166	79,9	617	2	7	15,5	19,5	175	79,4
598	2	8	15,8	19,8	180	79,7	618	2	8	15,6	19,6	170	79,6
599	5	7	16,0	19,5	180	82,0							
600	2	8	15,7	20,5	175	76,6							
601	2	9	15,5	19,6	156	79,0							
602	2	6	14,6	18,0	169	81,1							
603	2	8	15,5	19,5	174	79,4							
604	7	9	15,4	19,6	170	78,5							
605	2	6	15,2	18,9	177	80,4							
606	2	6	15,1	19,1	183	79,0							
607	2	8	15,5	18,8	175	82,3							
608	8	7	14,7	19,0	167	77,3							

Tabel 88.

Trondhjem						Trondhjem					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
619	2	4	14,5	18,4	78,6	644	2	8	14,7	18,9	77,8
620	2	5	14,6	18,7	78,0	645	2	5	14,9	19,5	76,4
621	2	6	15,5	20,0	77,5	646	2	7	15,3	19,6	78,1
622	2	5	15,2	19,2	79,1	647	2	3	15,8	20,2	78,2
623	2	6	15,2	19,0	80,0	648	2	4	14,9	19,2	77,6
624	2	7	15,0	19,2	78,2	649	2	7	15,7	20,0	78,5
625	2	7	15,0	18,2	82,4	650	2	6	14,6	19,2	76,0
626	2	7	15,7	20,0	78,5	651	2	2	14,8	18,8	78,7
627	10	10	14,6	19,1	76,4	652	2	6	15,5	19,0	81,7
628	2	7	15,3	20,2	75,7	653	2	2	15,5	19,8	78,2
629	5	8	14,6	19,0	76,8	654	2	8	15,6	19,0	82,6
630	2	4	15,4	19,6	78,5	655	2	6	15,8	19,7	80,1
631	3	3	16,1	19,1	84,4	656	2	3	14,7	19,2	76,5
632	3	7	14,8	19,7	75,1	657	2	8	14,8	18,8	78,7
633	2	4	15,3	18,5	82,8	658	2	6	14,4	18,5	77,7
634	2	7	16,3	20,6	79,2	659	2	6	15,4	20,6	74,7
635	2	9	15,3	19,0	80,5	660	2	7	14,9	18,4	80,6
636	9	6	15,2	18,4	82,6	661	2	3	15,2	19,8	76,4
637	2	8	15,9	18,9	84,1	662	2	7	15,7	19,0	82,6
638	² / ₆	7	15,4	18,6	83,0	663	2	8	14,6	18,6	78,4
639	2	8	14,3	18,7	76,8	664	4	6	15,0	19,0	78,6
640	2	6	14,8	18,7	79,0	665	2	6	15,5	19,4	79,9
641	2	6	15,2	18,5	82,2	666	2	8	15,8	20,2	78,2
642	9	9	15,5	19,3	80,3	667	2	4	13,8	18,2	75,8
643	2	7	14,9	19,2	77,6	668	2	4	15,4	19,0	81,0

Tabel 89.

Frosta						Malvik					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex
669	1	4	14,8	19,2	77,0	694	10	7	15,2	19,3	78,7
670	3	7	16,0	20,0	80,0	695	2	7	15,5	18,7	83,0
671	6	8	15,5	18,6	83,4	696	2	7	15,1	20,0	75,5
672	2	8	15,2	18,3	83,1	697	2	6	15,9	19,5	81,4
673	2	9	16,2	19,2	84,3	698	1	4	13,8	19,0	72,6
674	9	4	15,6	18,6	83,9	699	3	6	15,0	19,0	78,6
675	6	6	15,5	19,0	81,7	700	2	7	14,6	18,5	78,9
676	2	7	14,7	19,0	77,3	701	2	7	15,0	19,0	78,6
677	2	4	15,3	18,8	81,3	702	3	9	15,9	19,1	83,2
678	1	8	15,8	19,2	82,2	703	2	8	15,5	18,0	85,8
679	6	7	15,5	19,5	79,4	704	2	4	15,4	17,8	86,5
680	6	4	15,2	18,5	82,2	704	9	8	15,5	18,9	82,0
681	8	4	15,5	18,3	84,9	705	2	4	15,7	19,1	82,1
682	10	8	15,0	18,5	81,0	706	2	8	14,7	17,8	82,5
683	1	7	15,4	19,7	78,1	707	2	6	15,1	19,1	79,0
684	1	4	14,6	18,2	79,6	708	2	9	14,7	19,0	77,3
685	8	9	15,3	19,6	78,1	709	2	3	15,7	19,2	81,7
686	2	5	14,9	18,8	79,2	710	1	6	15,0	19,0	78,6
687	7	6	15,2	19,4	78,3	711	2	4	15,3	18,9	80,9
688	2	3	15,3	19,1	82,7	712	2	8	16,0	18,8	85,1
689	2	4	14,9	18,5	80,5	713	2	9	14,5	19,5	74,3
690	7	9	14,9	18,9	78,7	714	2	3	15,0	19,1	78,4
691	3	6	15,0	18,9	78,8	715	5	4	14,4	18,7	76,9
692	2	8	15,4	20,1	76,6	716	2	8	15,0	18,6	80,6
693	2	4	14,8	18,9	78,2						

Tabel 90.

Aasen						Melhus					
Løpenummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddedeindex	Løpenummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddedeindex
718	6	8	15,3	18,7	81,9	738	6	7	15,2	19,8	76,4
719	1	4	14,9	19,0	78,2	739	2	8	15,1	19,5	77,3
720	9	9	15,9	19,7	80,6	740	2	7	14,8	18,8	78,7
721	6	9	15,3	19,2	79,6	741	1	7	14,8	18,3	80,7
722	8	10	15,0	19,4	77,5	742	2	5	15,9	19,1	83,2
723	1	4	15,1	19,6	77,0	743	6	7	16,1	19,7	81,6
724	2	4	15,6	20,1	77,6	744	2	7	15,4	19,8	77,7
725	5	7	15,6	20,2	77,2	745	3	7	15,8	19,0	83,1
726	1	4	15,2	19,7	76,9	746	6	8	15,0	19,2	78,2
727	2	6	15,5	18,9	82,0	747	6	8	15,1	20,1	75,1
728	4	5	16,1	18,8	85,6	748	7	7	14,4	17,8	80,9
729	1	3	15,1	20,5	73,6	749	5	9	15,4	19,2	80,7
730	5	10	15,4	18,7	82,6						
731	4	7	15,5	20,9	74,1						
732	2	6	15,5	18,9	82,3						
733	2	4	15,1	18,3	82,4						
734	3	8	15,2	19,1	79,5						
735	2	7	15,3	19,1	80,1						
736	5	6	15,7	19,3	81,2						
737	2	9	15,4	18,8	81,8						

Tabel 91.

Strinden						Strinden					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
750	7	4	14,8	18,7	79,0	770	3	7	15,3	19,9	76,8
751	2	5	16,1	19,6	82,1	771	2	10	14,6	19,6	74,5
752	2	7	15,0	20,2	74,3	772	2	7	15,8	18,8	84,0
753	2	4	14,8	19,2	77,0	773	6	3	16,4	19,0	86,2
754	2	3	15,2	19,2	79,1	774	10	8	14,7	19,6	75,0
755	5	4	16,5	19,6	84,1	775	2	8	15,8	19,5	81,0
756	2	8	15,1	18,8	80,3	776	3	7	14,4	18,3	78,5
757	2	8	14,7	19,4	75,8	777	2	4	14,8	19,4	76,3
758	2	6	14,5	18,7	77,4	778	2	4	15,1	18,7	80,8
759	8	8	15,6	20,1	77,6	779	1	4	16,0	20,0	80,0
760	9	4	15,1	19,7	76,6	780	2	7	15,0	18,6	83,2
761	2	3	15,8	18,2	86,8	781	2	7	15,6	19,2	81,0
762	7	8	14,5	19,4	74,8	782	7	7	14,3	18,0	79,2
763	9	7	15,8	19,4	81,4	783	2	6	15,4	19,1	80,7
764	2	4	15,1	18,5	81,6	784	3	7	14,7	19,6	75,0
765	2	5	14,8	19,2	77,0	785	2	6	15,1	18,5	81,6
766	9	7	14,5	19,0	76,3	786	3	9	14,9	19,6	76,0
767	2	4	15,0	18,6	80,6	787	2	5	15,7	18,8	83,6
768	3	7	15,0	19,0	78,6	788	3	5	15,5	19,0	81,7
769	2	7	14,1	19,3	73,1	789	2	6	15,4	19,5	78,8

Tabel 92.

Ørkedalen							Ørkedalen						
Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
790	179	6	8	14,8	18,5	79,7	810	176	1	4	15,1	19,0	79,3
791	176	2	7	15,2	18,6	81,8	811	171	2	8	14,7	19,1	76,9
792	165	7	4	15,3	19,2	79,6	812	177	2	7	15,2	19,8	76,4
793	161	2	4	15,0	19,7	76,1	813	165	7	4	14,9	19,1	77,9
794	168	2	7	15,8	20,0	79,0	814	180	2	4	14,8	20,6	71,3
795	168	7	4	14,4	18,6	77,3	815	163	5	4	15,2	19,0	80,0
796	176	1	4	15,9	19,0	83,7	816	167	3	6	16,1	19,4	82,9
797	164	2	4	15,3	19,5	78,3	817	166	2	4	14,8	19,6	75,5
798	166	10	10	15,8	19,8	79,7	818	169	8	8	14,6	18,4	79,2
799	181	2	4	15,4	18,7	82,6	819	183	2	4	15,1	20,7	73,3
800	163	9	4	15,1	19,4	77,8	820	173	7	6	15,3	19,4	78,8
801	164	2	7	15,4	18,7	82,6	821	166	2	4	15,2	17,5	86,8
802	165	3	4	14,6	18,7	78,0	822	170	2	4	15,2	19,0	80,0
803	163	2	4	14,9	18,9	78,7	823	177	2	8	14,7	19,3	76,1
804	169	10	9	15,5	19,5	79,4	824	169	2	7	15,6	19,1	81,7
805	161	1	4	15,8	18,0	87,7	825	173	2	7	15,3	20,0	76,5
806	171	5	4	15,4	19,0	81,0	826	163	2	4	14,6	18,1	80,4
807	166	2	9	14,4	19,8	74,7	827	160	9	7	15,0	19,8	75,7
808	172	3	6	15,8	20,4	75,9	828	166	2	4	14,8	17,9	82,6
809	177	3	10	15,5	18,7	80,8	829	170	2	6	15,3	19,1	80,1

Tabel 93.

Værdalen

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Legems- høide	Længde- bredde- index
830	2	7	14,4	18,8	166	76,6
831	2	9	14,6	20,5	175	71,2
832	2	8	14,8	19,6	170	75,5
833	6	6	15,6	19,8	174	78,8
834	2	8	16,2	20,1	182	80,6
835	2	6	15,0	19,6	180	76,5
836	10	8	16,4	19,4	175	84,4
837	7	10	14,8	17,8	174	83,1
838	2	9	15,2	19,9	183	76,2
839	5	6	16,0	19,5	177	82,0
840	2	5	14,7	19,2	172	76,5
841	2	4	15,5	20,5	179	75,6
842	9	9	14,8	19,1	180	77,4
843	10	10	15,6	19,5	173	79,8
844	2	4	14,7	18,6	173	78,6
845	2	6	15,4	18,9	174	81,5
846	2	7	15,2	18,2	170	83,5
847	9	10	14,7	19,8	184	74,2
848	1	2	15,6	19,3	180	80,8
849	5	9	15,4	20,3	169	75,8
850	2	9	15,4	18,2	175	84,5
851	2	6	14,7	19,2	168	76,5
852	3	9	14,5	19,1	173	75,9
853	2	8	15,3	18,5	175	82,8
854	2	9	14,4	17,9	167	80,4
855	2	6	15,8	18,5	172	85,4
856	3	9	15,2	19,3	166	78,7
857	9	9	15,3	19,4	173	78,8
858	2	7	15,6	20,6	176	75,4
859	2	7	15,3	19,7	178	77,6
860	2	9	15,3	19,3	167	79,2
861	2	8	15,6	18,3	173	85,3
862	2	7	15,6	20,5	183	76,0

Tabel 94.

Inderøen							Inderøen						
Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Legemshøide	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Legemshøide	Længde- breddeindex
863	9	8	14,8	17,8	174	83,1	880	2	4	16,2	20,5	182	79,0
864	3	7	15,0	19,2	176	78,2	881	9	9	14,8	19,5	175	75,9
865	5	8	16,0	18,6	172	86,0	882	3	9	15,4	18,6	174	83,0
866	2	5	14,2	19,4	165	73,1	883	3	9	16,4	19,2	176	85,4
867	2	8	15,2	19,4	176	78,3	884	2	7	14,7	18,1	177	81,0
868	2	9	15,1	18,8	174	80,3	885	5	7	14,9	18,8	176	79,2
869	5	7	15,1	18,8	171	80,3	886	2	6	16,3	19,4	165	83,9
870	10	9	14,8	18,3	161	80,7	887	2	6	15,0	18,6	179	80,6
871	2	7	15,8	19,4	172	81,4	888	3	8	15,2	19,1	164	79,5
872	2	9	15,4	19,8	166	77,7	889	2	8	15,4	20,6	181	74,7
873	3	4	15,3	20,1	181	76,1	890	2	8	15,6	18,2	169	85,3
874	2	6	16,2	19,6	174	82,6	891	2	8	15,2	18,4	176	82,6
875	9	7	16,3	20,0	169	81,1	892	2	8	14,0	18,1	170	77,3
876	2	8	15,5	19,3	177	80,3	893	5	8	14,2	19,2	172	73,9
877	1	8	15,6	20,6	165	75,4	894	6	7	15,2	18,7	166	81,3
878	2	7	15,0	19,6	170	76,5	895	2	8	15,4	18,6	180	83,0
879	2	3	15,2	18,3	165	83,1							

Tabel 95.

Værran

Løpe- nr.	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Legems- høide	Længde- breddeindex
896	2	4	15,4	19,1	179	80,7
897	5	8	15,2	18,7	169	81,3
898	2	9	15,9	20,3	171	78,3
899	2	4	15,4	19,3	169	79,8
900	5	7	15,7	18,8	182	83,6
901	6	8	15,8	20,2	169	78,2
902	3	7	16,4	20,1	169	81,6
903	6	7	14,9	18,7	167	79,6
904	3	8	15,2	19,1	169	79,5

Tabel 96.

Sparbu

Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex
905	U.	M.	15,9	19,6	81,1	930	U.	S.	15,0	19,8	75,7
906	U.	R.	15,0	19,2	78,2	931	U.	R.	15,1	19,3	81,8
907	U.	R.	15,5	18,0	83,4	932	U.	R.	15,1	19,9	75,8
908	U.	M.	14,4	18,6	77,3	933	U.	S.	15,5	19,9	77,8
909	U.	M.	15,6	18,3	85,3	934	U.	L.	14,8	17,8	83,1
910	U.	M.	15,0	18,6	80,6	935	U.	R.	15,3	19,5	78,3
911	P.	S.	15,4	19,0	81,0	936	U.	M.	14,8	18,8	78,7
912	U.	S.	15,1	20,0	75,5	937	P.	S.	15,2	19,5	77,8
913	U.	M.	15,6	19,6	79,6	938	U.	S.	14,3	17,6	81,2
914	U.	M.	15,5	17,9	86,4	939	P.	S.	14,8	19,2	77,0
915	U.	M.	15,0	19,0	78,6	940	U.	S.	15,3	19,0	80,5
916	P.	S.	15,1	18,2	82,9	941	U.	S.	14,5	18,8	77,1
917	P.	M.	15,6	18,6	83,9	942	U.	S.	15,8	18,6	84,9
918	U.	R.	14,9	19,9	74,8	943	U.	M.	14,7	19,7	74,6
919	U.	M.	14,6	18,9	77,2	944	U.	R.	15,4	19,6	78,5
920	P.	S.	15,0	20,0	75,0	945	U.	R.	15,0	19,8	75,7
921	U.	M.	15,7	18,6	84,4	946	U.	S.	14,6	19,3	75,6
922	U.	S.	15,1	19,8	76,1	947	U.	M.	14,8	18,0	82,2
923	U.	M.	14,8	18,7	79,0	948	U.	M.	15,2	18,2	83,5
924	U.	S.	15,6	18,6	83,9	949	U.	M.	15,3	19,3	79,2
925	U.	R.	16,2	20,7	78,2	950	U./P.	S.	15,8	20,1	78,6
926	U.	R.	15,0	18,1	82,8	951	U.	R.	15,8	18,8	84,0
927	P.	M.	15,3	19,8	77,1	952	U.	M.	14,7	19,9	73,8
928	U.	M.	15,0	19,9	75,3	953	P.	S.	15,3	19,2	79,2
929	U.	M.	15,3	18,8	81,3	954	U.	M.	15,6	18,3	85,3

Tabel 97.

Stod

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- breddeindex
955	P.	S	15,3	19,3	79,2
956	U.	R.	15,1	19,1	79,0
957	U.	M.	15,4	20,0	77,0
958	U.	R.	15,2	19,9	76,2
959	U.	R.	15,0	19,8	75,7
960	U.	L.	16,3	19,7	82,6
961	U.	R.	15,0	17,3	86,7
962	U.	M.	14,0	19,3	72,6
963	U.	M.	14,0	18,9	74,1
964	U.	M.	15,6	18,7	83,4
965	U.	M.	15,6	19,2	81,0
966	U.	M.	14,6	18,3	79,4
967	U.	S.	14,8	18,2	81,2
968	U.	M.	14,8	19,6	75,5
969	U.	S.	15,0	19,3	78,0
970	U.	M.	15,8	18,6	84,9
971	P.	M.	15,1	19,0	79,3
972	U.	L.	15,6	18,0	86,6
973	U.	M.	15,6	18,8	82,9
974	U.	M.	14,8	19,0	77,8
975	U.	S.	14,9	18,5	76,4
976	U.	L.	14,7	19,3	76,1
977	P.	M.	14,5	18,8	77,1
978	U.	M.	15,6	18,6	83,9
979	U.	S.	14,8	19,1	77,4
980	U.	M.	15,8	19,8	79,7
981	U.	M.	14,9	19,6	76,0
982	U.	R.	16,2	18,9	85,7
983	U.	M.	14,6	21,0	69,5
984	U.	M.	15,3	17,2	88,9
985	U.	M.	15,4	18,6	83,0
986	P.	S.	16,4	19,1	85,8
987	U.	S.	15,8	19,1	82,1
988	P.	M.	15,0	19,8	75,7
989	U.	M.	14,3	18,0	79,2
990	U.	R.	15,6	18,5	84,5

Tabel 98.

Beitstaden

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
991	5	8	14,75	18,50	78,9
992	2	6	15,00	18,50	81,0
993	2	3	15,00	20,0	75,0
994	2	3	14,75	18,75	78,1
995	3	9	15,00	18,00	83,3
996	2	10	15,00	19,60	76,5
997	9	8	15,1	19,70	76,6
998	9	7	15,4	19,2	80,2
999	2	6	15,0	18,0	83,3
1000	2	5	15,6	18,2	85,7
1001	8	8	15,0	18,2	82,4
1002	1	6	15,5	19,8	78,2
1003	9	3	14,5	19,2	75,4
1004	2	8	15,8	18,8	84,0
1005	2	6	15,2	20,0	74,0
1006	9	8	15,9	19,0	83,7
1007	2	4	14,2	18,4	77,1
1008	2	6	16,5	19,7	83,7
1009	2	6	15,6	18,2	85,7
1010	5	6	15,6	20,0	78,0
1011	10	8	14,75	18,75	78,1
1012	2	4	16,2	19,8	81,8
1013	10	8	15,0	19,2	78,2
1014	1	4	15,8	19,6	80,6
1015	2	4	15,8	18,6	84,9
1016	2	9	14,75	18,8	78,2
1017	2	6	15,0	18,8	79,7
1018	2	7	15,3	19,3	79,2
1019	2	7	16,8	19,8	84,7
1020	2	3	15,2	19,5	77,8
1021	2	6	15,3	18,8	81,3

Tabel 99.

Børsen						Snaasen					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1022	2	7	15,2	18,8	80,8	1047	P.	M.	15,2	18,8	80,8
1023	2	6	15,6	20,0	78,0	1048	U.	S.	14,2	17,7	80,2
1024	2	7	15,2	18,7	81,3	1049	U.	L.	14,9	17,9	82,6
1025	8	9	16,3	20,7	78,7	1050	P.	S.	15,6	19,1	81,7
1026	7	8	16,4	20,0	82,0	1051	U.	R.	15,4	18,7	82,6
1027	2	6	14,6	18,4	79,2	1052	U.	L.	14,2	18,6	76,3
1028	2	4	15,5	19,2	81,4	1053	U.	M.	14,3	18,6	76,8
1029	9	8	16,1	19,0	84,7	1054	U.	M.	15,4	18,7	82,6
1030	2	8	15,0	19,3	78,0	1055	P.	M.	14,6	18,2	79,6
1031	2	6	15,8	19,5	81,6	1056	U.	M.	15,4	19,3	79,8
1032	3	8	15,1	19,1	79,0	1057	U.	M.	16,6	20,2	82,1
1033	4	9	15,7	19,2	81,7	1058	U.	M.	14,6	18,6	78,4
1034	2	6	16,0	19,1	84,0	1059	P.	M.	16,8	18,4	91,2
1035	6	6	15,2	19,0	80,0	1060	U.	S.	16,2	18,4	88,0
1036	2	3	15,7	19,2	81,7	1061	U.	R.	15,0	17,1	87,7
1037	3	9	15,2	20,2	75,2	1062	P.	S.	15,7	19,3	81,2
1038	10	8	15,4	18,8	81,8	1063	P.	M.	15,1	19,1	79,0
1039	3	7	15,5	18,2	85,1	1064	U.	M.	15,3	17,8	85,9
1040	2	8	15,3	19,1	80,1	1065	U.	M.	14,5	18,9	76,7
1041	2	6	14,2	18,9	75,2	1066	U.	M.	15,1	19,9	75,8
1042	3	4	15,5	19,6	79,0						
1043	2	4	14,4	18,6	77,3						
1044	2	5	15,7	19,3	81,2						
1045	3	8	15,4	20,1	76,6						
1046	2	3	15,0	20,5	73,1						

Fra distriktgruppe IV.

Indlandsbyggerne (dalførere) søndenfor Trondhjemsfjorden.

Her er ikke medtat nogen av de dalfører som grændser til Trondhjemsfjorden.

Tabel 100.

Meldalen							Meldalen						
Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1097	173	2	4	14,8	19,3	76,6	1114	172	2	8	15,6	19,0	82,6
1098	153	5	4	15,5	18,8	82,3	1115	167	2	7	15,0	18,3	81,9
1099	171	10	9	14,8	18,9	78,2	1116	174	2	7	15,1	19,4	77,8
1100	166	2	6	15,9	20,1	79,1	1117	178	2	9	15,2	19,4	78,3
1101	164	2	6	14,8	20,1	73,7	1118	169	2	6	15,7	19,1	82,1
1102	173	2	5	15,4	20,2	76,2	1119	169	2	8	14,6	18,8	77,6
1103	164	9	7	15,4	18,5	83,4	1120	169	2	9	14,7	19,1	76,9
1104	170	2	8	14,8	18,0	82,2	1121	177	5	8	14,4	18,3	78,5
1105	166	8	7	14,4	18,0	79,6	1122	175	2	8	14,8	19,0	77,8
1106	173	2	7	15,4	19,5	78,8	1123	176	10	9	14,8	18,2	81,2
1107	176	9	9	15,0	18,7	80,2	1124	162	6	6	15,0	18,1	82,8
1108	169	10	7	15,3	20,3	75,3	1125	169	2	4	15,2	19,2	79,1
1109	179	2	4	15,1	18,9	79,6	1126	159	2	5	14,8	18,6	78,9
1110	165	1	4	15,6	20,0	78,0	1127	170	10	10	16,0	20,0	80,0
1111	168	2	8	15,0	18,8	79,7	1128	172	2	7	15,2	20,0	76,0
1112	177	6	7	15,2	20,4	74,5	1129	168	5	8	15,2	20,0	76,0
1113	179	1	4	15,0	19,0	78,6							

Tabel 101.

Horg							Støren						
Løpnummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1130	173	2	4	14,7	18,9	77,8	1146	172	9	10	14,7	18,4	79,7
1131	166	2	4	15,2	19,2	79,1	1147	180	2	4	15,2	20,5	74,1
1132	179	2	4	15,6	19,3	80,8	1148	185	1	2	14,8	19,8	74,7
1133	166	4	4	16,5	19,5	84,5	1149	175	2	6	15,0	18,8	79,7
1134	166	3	4	14,5	18,5	78,3	1150	172	9	7	14,5	18,7	77,4
1135	180	2	2	15,2	18,0	84,3	1151	169	2	4	14,8	19,2	77,0
1136	166	3	7	15,8	18,7	84,5	1152	179	2	6	16,0	21,1	79,6
1137	177	2	3	15,7	19,3	81,2	1153	171	2	4	16,4	20,6	79,6
1138	168	3	6	14,6	19,3	75,6	1154	171	2	8	14,8	19,4	76,3
1139	169	2	6	15,3	19,1	80,1	1155	180	2	5	15,7	21,5	73,0
1140	179	3	3	15,3	20,1	76,1	1156	175	4	6	16,0	20,3	78,8
1141	174	2	3	15,5	20,5	75,6	1157	177	2	6	15,0	18,6	80,6
1142	170	2	5	14,7	19,9	76,3	1158	162	2	8	15,2	18,2	83,5
1143	167	1	3	15,6	20,0	78,0	1159	168	2	3	15,8	19,5	81,0
1144	170	9	4	15,0	19,6	76,5	1160	169	2	8	14,3	18,8	76,1
1145	167	10	3	16,1	19,8	81,3	1161	174	2	4	15,6	19,1	81,7
							1162	171	10	8	15,9	18,5	85,9
							1163	175	2	4	16,1	21,2	75,9
							1164	174	3	7	15,1	20,2	74,8
							1165	173	3	6	14,5	18,2	79,3
							1166	162	2	4	15,8	19,4	81,4
							1167	170	2	7	16,5	20,3	81,2

Tabel 102.

Ø. Stjørdalen og Meraker

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
1067	7	7	16,3	18,7	87,1
1068	3	4	15,8	19,3	81,8
1069	2	7	15,4	19,6	78,5
1070	2	3	15,2	19,5	77,8
1071	1	5	15,5	19,7	78,6
1072	9	8	14,9	20,3	73,4
1073	2	6	15,8	18,7	84,5
1074	2	7	15,3	19,9	76,8
1075	2	8	15,7	19,6	80,1
1076	2	7	15,2	19,3	78,7
1077	2	4	15,0	19,4	77,5
1078	1	3	16,5	20,2	81,7
1079	2	4	14,2	18,2	78,0
1080	5	5	15,3	18,5	82,8
1081	2	4	15,5	20,0	77,5
1082	2	6	14,8	19,1	77,4
1083	2	6	14,8	20,2	73,3
1084	5	6	14,8	18,9	78,2
1085	2	6	14,8	20,5	72,2
1086	2	7	15,4	19,0	77,3
1087	2	8	15,7	19,3	79,8
1088	6	6	14,9	20,3	77,3
1089	2	7	15,4	18,3	81,2
1090	2	6	14,9	21,0	73,3
1091	2	8	14,6	18,3	81,2
1092	2	7	15,7	18,3	79,4
1093	2	8	16,0	20,0	78,5
1094	2	4	15,0	21,0	76,2
1095	2	6	15,0	18,8	79,7
1096	1	7	15,6	18,3	85,1

Tabel 103.

Horg 1915						Singsaas 1915					
Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1168	3	6	16,0	20,0	80,0	1188	1	6	15,3	17,6	86,3
1169	2	4	15,5	18,7	83,0	1189	2	9	14,4	19,1	75,4
1170	3	6	14,8	19,4	76,3	1190	6	7	14,9	19,5	76,4
1171	2	6	15,6	18,9	82,6	1191	2	7	15,0	20,5	73,1
1172	3	8	16,1	20,3	79,2	1192	9	8	14,5	18,8	77,1
1173	10	9	15,0	18,0	83,3	1193	5	6	15,2	19,1	79,5
1174	4	8	15,6	19,6	79,6	1194	7	8	14,5	18,9	76,7
1175	2	4	15,5	19,2	80,6	1195	6	8	15,8	19,3	81,8
1176	2	7	15,1	18,9	79,6	1196	2	7	15,8	19,4	81,4
1177	2	7	14,5	17,8	81,4	1197	2	6	15,2	20,1	75,6
1178	1	2	15,4	18,8	81,8	1198	10	9	15,0	20,0	74,9
1179	6	8	15,6	18,3	85,3	1199	2	6	15,1	17,5	86,2
1180	2	3	14,9	20,0	74,5	1200	5	6	16,6	20,7	80,2
1181	6	9	16,0	19,0	84,2	1201	2	5	15,5	20,6	75,1
1182	1	4	15,4	18,6	83,0	1202	2	8	15,6	20,5	76,0
1183	5	5	15,7	19,9	78,9	1203	10	10	15,0	20,0	74,9
1184	7	8	14,7	19,6	75,0	1204	1	7	15,4	19,5	78,8
1185	2	4	15,3	19,1	80,1	1205	6	8	16,0	20,7	77,3
1186	1	4	15,3	19,1	80,1	1206	2	4	16,5	18,4	89,7
1187	1	8	15,5	19,3	80,3	1207	8	8	15,0	20,0	74,9

Tabel 104.

Holtaalen						Røros					
Løpnummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1208	2	7	14,6	19,0	76,8	1228	2	4	14,7	19,1	76,9
1209	2	7	15,8	19,7	80,1	1229	5	5	14,8	18,7	79,0
1210	5	8	15,6	20,4	76,3	1230	5	8	14,8	20,2	73,3
1211	5	8	15,2	19,4	78,3	1231	2	7	15,3	18,7	81,9
1212	2	9	14,8	19,0	77,8	1232	2	7	15,9	20,0	79,5
1213	2	8	15,7	18,8	83,6	1233	2	8	15,2	18,1	83,9
1214	2	7	14,8	18,2	81,2	1234	2	5	15,7	19,7	79,7
1215	8	9	15,6	19,1	82,6	1235	5	7	15,8	19,4	81,4
1216	2	8	15,4	20,4	75,4	1236	6	7	15,0	18,8	79,7
1217	3	7	15,2	19,7	76,9	1237	2	8	15,2	19,4	78,3
1218	2	7	15,2	19,2	79,1	1238	3	10	14,6	18,4	79,2
1219	2	8	15,6	19,0	82,6	1239	2	7	15,0	18,8	79,7
1220	2	9	15,0	19,4	77,5	1240	2	4	15,0	18,4	81,4
1221	2	9	15,4	19,8	77,7	1241	2	6	14,3	20,2	70,8
1222	9	10	15,6	19,6	79,6	1242	2	4	14,6	18,2	79,6
1223	5	6	14,8	19,1	77,4	1243	1	8	15,7	20,5	76,6
1224	2	6	15,0	19,3	78,0	1244	2	7	14,6	18,8	77,6
1225	2	7	14,9	19,0	78,2	1245	6	8	16,3	20,2	80,7
1226	2	8	15,2	19,6	77,5	1246	2	8	15,4	19,8	77,7
1227	6	7	15,1	19,4	77,8	1247	10	8	15,3	21,0	72,8
						1248	10	8	15,2	19,7	76,9
						1249	8	9	14,8	19,2	77,0
						1250	1	8	14,6	17,6	82,9
						1251	2	4	16,4	21,0	78,0
						1252	2	7	15,7	18,6	84,4

Tabel 105.

Rennebu						Sokkendalen					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1253	2	7	15,4	19,4	79,3	1269	6	8	15,4	20,1	76,6
1254	5	9	15,2	19,4	78,3	1270	1	4	15,7	20,4	76,9
1255	5	10	15,2	19,2	79,1	1271	2	4	15,1	19,9	75,8
1256	10	9	15,0	20,2	74,3	1272	2	7	14,8	20,4	72,5
1257	2	7	15,8	20,4	77,4	1273	2	4	14,6	19,4	75,3
1258	2	3	15,0	19,3	73,9	1274	2	6	16,4	20,5	80,2
1259	2	6	14,6	19,4	75,3	1275	2	3	15,0	20,5	73,1
1260	2	7	14,6	19,4	75,3	1276	2	6	15,2	19,9	76,2
1261	2	9	16,8	21,0	80,0	1277	2	6	15,8	17,8	88,7
1262	2	9	14,9	19,9	74,8	1278	2	5	16,1	20,0	80,4
1263	2	3	15,6	20,4	76,3	1279	2	8	15,0	18,9	78,8
1264	5	9	15,1	19,1	79,0	1280	2	4	15,5	19,7	78,6
1265	3	8	14,6	19,0	76,8						
1266	2	9	15,2	19,0	80,0						
1267	5	7	15,2	19,2	79,1						
1268	2	6	15,0	19,5	76,9						

Tabel 106.

Opdal						Selbo						
Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Lægmsenhøide
1281	10	8	15,6	19,7	79,2	1306	2	8	15,5	19,0	81,7	169
1282	3	8	15,6	19,2	81,0	1307	5	5	15,4	20,0	77,0	179
1283	2	5	16,1	19,0	84,2	1308	1	9	15,0	18,6	80,6	161
1284	5	9	15,0	19,7	76,1	1309	5	7	15,6	19,2	81,0	170
1285	6	4	14,7	18,6	78,6	1310	2	6	16,2	19,9	81,4	174
1286	2	3	15,7	19,7	79,7	1311	5	9	15,1	19,5	77,3	178
1287	2	4	14,8	19,8	74,7	1312	2	7	14,8	19,2	77,0	176
1288	1	4	15,2	20,2	75,2	1313	7	10	14,7	19,0	77,3	177
1289	10	8	14,4	19,8	72,7	1314	2	8	14,8	19,5	75,9	167
1290	7	8	15,4	20,2	76,2	1315	4	6	15,0	18,2	82,4	171
1291	2	6	14,4	18,8	76,6	1316	5	7	15,0	19,9	75,3	174
1292	2	7	14,4	19,0	75,8	1317	7	9	15,6	20,6	76,0	177
1293	2	9	15,4	19,6	78,5	1318	2	4	15,4	19,1	80,7	177
1294	2	6	14,9	19,6	76,0	1319	2	8	15,3	18,7	81,9	171
1295	10	9	16,0	20,0	80,0	1320	2	6	14,1	18,4	76,6	179
1296	2	3	14,8	18,4	80,2	1321	2	6	14,8	18,4	80,2	170
1297	1	9	15,5	20,5	75,6	1322	2	9	14,8	19,4	76,3	177
1298	2	4	14,4	18,0	79,6	1323	10	9	14,8	20,7	71,5	170
1299	3	10	15,4	19,9	77,3	1324	9	9	15,6	19,6	79,6	173
1300	1	4	15,1	19,1	79,0	1325	2	6	15,6	18,8	82,9	165
1301	2	5	14,8	19,4	76,3	1326	2	4	15,9	21,0	75,7	179
1302	2	5	14,7	20,7	71,7	1327	2	6	16,6	20,2	82,1	174
1303	1	3	15,0	19,8	75,7	1328	6	5	15,5	20,1	77,1	170
1304	3	7	14,6	20,3	71,9	1329	2	8	15,2	18,4	82,2	170
1305	1	8	14,9	20,2	74,1	1330	2	6	16,3	19,5	83,5	167

Fra distriktsgruppe V.

Nordmøre.

Tabel 107.

Rindalen

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index	Legems- høide
1331	2	4	14,9	18,9	78,7	159
1332	6	9	14,3	18,8	76,1	167
1333	2	8	15,6	18,5	84,5	160
1334	5	8	15,2	19,8	76,4	177
1335	2	6	15,2	18,8	80,8	164
1336	2	7	15,3	19,0	80,5	166
1337	2	6	14,9	18,5	80,5	173
1338	2	7	14,7	18,3	80,1	172
1339	7	8	14,6	20,1	72,7	178
1340	9	6	13,8	18,6	74,1	166
1341	5	8	15,5	19,7	78,6	178
1342	6	8	14,1	19,0	74,1	171
1343	2	7	15,1	19,3	78,3	171
1344	2	8	14,5	19,1	75,9	172
1345	10	9	15,1	20,0	75,5	174
1346	9	7	14,7	19,3	76,1	170
1347	2	10	14,7	19,5	75,4	168
1348	5	10	15,3	19,6	78,1	175

Tabel 108.

Surendalen							Stangvik					
Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1349	181	1	6	15,0	20,4	73,5	1374	1	4	15,4	18,7	82,6
1350	177	5	8	15,2	19,2	79,1	1375	2	6	15,4	18,3	84,1
1351	173	5	8	14,8	19,8	74,7	1376	2	6	14,0	19,2	72,9
1352	177	2	6	14,6	19,9	73,4	1377	2	7	13,4	18,4	72,8
1353	170	2	6	14,7	20,9	70,3	1378	3	8	15,4	20,3	75,8
1354	165	7	8	15,1	19,4	77,8	1379	1	8	14,9	19,4	76,8
1355	175	2	8	15,2	20,1	75,6	1380	5	5	15,0	19,5	76,9
1356	164	2	6	15,5	19,5	79,4	1381	9	7	14,8	20,4	72,5
1357	162	2	8	15,2	19,8	76,4	1382	6	8	15,5	20,1	77,1
1358	175	3	8	14,8	19,9	74,3	1383	2	8	15,5	20,5	75,6
1359	170	2	7	14,9	19,2	77,6	1384	6	10	15,8	19,3	81,8
1360	174	1	8	15,0	19,4	77,5	1385	2	7	15,2	19,1	79,5
1361	175	1	7	14,7	19,8	74,2	1386	2	6	15,2	19,7	76,9
1362	173	9	8	14,3	18,3	78,0	1387	8	9	14,6	19,0	76,8
1363	172	2	5	15,4	20,0	77,0	1388	5	8	15,1	19,3	78,3
1364	178	³ / ₇	9	15,5	19,8	78,2	1389	2	8	14,5	19,7	73,6
1365	173	2	6	15,7	19,8	79,2	1390	6	8	14,1	19,3	73,1
1366	163	2	8	15,3	18,1	84,4						
1367	175	2	9	15,5	19,7	78,6						
1368	173	9	7	15,5	19,7	78,6						
1369	174	2	6	14,5	19,8	73,2						
1370	169	2	6	14,8	19,8	74,7						
1371	176	2	7	15,0	19,1	78,4						
1372	174	8	8	14,7	19,7	74,6						
1373	173	2	9	14,8	19,8	74,7						

Tabel 109.

Tingvold og Strømsneset						Halse og Tustern					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1391	8	4	14,9	19,3	77,2	1409	8	5	15,3	19,0	80,5
1392	6	10	15,8	20,0	77,1	1410	2	9	15,2	20,0	76,0
1393	7	9	16,1	20,2	79,6	1411	2	8	15,4	20,6	74,7
1394	10	9	14,7	18,9	77,8	1412	3	6	16,3	20,2	80,7
1395	2	8	13,5	18,3	73,7	1413	5	8	16,2	20,2	80,2
1396	1	6	14,4	19,6	73,4	1414	2	9	14,8	19,6	75,5
1397	2	9	15,1	19,0	79,3	1415	8	4	16,1	19,2	84,0
1398	3	8	15,6	19,1	81,7	1416	8	6	15,6	19,6	79,6
1399	5	9	15,2	20,8	73,0	1417	3	9	14,6	18,6	78,4
1400	9	7	15,4	20,0	77,0	1418	2	7	14,7	20,0	73,5
1401	2	8	15,2	20,4	74,5	1419	1	6	15,7	19,2	81,7
1402	2	7	14,9	19,3	77,2	1420	3	9	15,6	19,4	80,0
1403	2	6	14,4	18,7	76,9	1421	3	5	15,2	20,0	76,0
1404	1	6	14,9	19,9	74,8	1422	9	8	15,7	19,5	80,5
1405	8	8	15,2	19,3	78,7	1423	1	9	15,3	18,7	81,9
1406	10	7	13,9	19,0	73,0	1424	7	8	15,3	19,1	80,1
1407	5	6	14,2	19,5	72,6	1425	2	6	15,2	19,9	76,2
1408	9	8	14,6	19,7	74,1						

Tabel 110.

Hevne						Hevne					
Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1426	9	10	14,4	18,8	76,6	1451	9	8	15,0	20,5	73,1
1427	9	4	14,6	18,3	79,4	1452	2	6	14,8	19,1	77,4
1428	3	10	15,6	21,1	73,0	1453	2	6	15,8	20,6	76,7
1429	4	6	15,2	20,3	74,4	1454	2	7	15,1	19,8	76,1
1430	10	9	15,4	18,6	83,0	1455	2	7	15,2	19,6	77,5
1431	2	7	15,4	20,5	75,1	1456	2	10	14,7	19,2	76,5
1432	2	8	15,6	19,2	81,0	1457	5	8	14,8	18,6	78,9
1433	1	2	15,3	20,0	76,5	1458	2	8	14,7	17,7	83,0
1434	2	7	14,2	19,8	71,7	1459	2	4	15,1	19,6	77,0
1435	9	10	16,1	20,1	80,0	1460	2	6	15,6	19,6	79,6
1436	10	8	15,7	20,3	77,3	1461	6	8	16,0	19,1	84,2
1437	2	10	14,8	19,1	77,4	1462	2	4	15,8	18,9	83,0
1438	4	9	16,9	19,9	84,9	1463	2	7	15,6	18,8	82,9
1439	2	4	15,6	20,9	74,6	1464	9	8	15,8	19,8	79,7
1440	2	8	15,1	18,6	82,4	1465	10	10	15,0	19,8	75,7
1441	2	7	15,6	18,8	82,9	1466	2	7	15,3	18,3	83,6
1442	2	7	15,0	19,0	78,6	1467	2	8	16,0	18,4	86,9
1443	2	9	15,6	18,6	83,9	1468	2	4	15,6	18,8	82,9
1444	1	4	15,7	18,9	82,8	1469	2	4	15,2	19,6	77,5
1445	3	4	15,6	19,0	82,6	1470	2	4	15,1	19,3	78,3
1446	9	10	14,2	20,6	68,9	1471	2	4	15,7	20,2	77,7
1447	10	10	15,9	20,2	78,7	1472	2	6	15,2	18,8	80,8
1448	2	6	15,8	20,2	78,2	1473	7	9	15,6	19,9	78,4
1449	2	3	15,3	19,8	77,1	1474	2	7	14,7	18,6	78,6
1450	2	5	15,6	19,4	80,0	1475	2	6	15,6	20,0	78,0

Tabel 111.

Aure						Aure					
Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddindex
1477	2	8	15,3	18,6	82,4	1497	9	10	15,3	19,3	79,2
1478	3	9	16,0	20,3	78,8	1498	9	6	14,0	19,0	73,6
1479	9	9	14,6	18,6	78,4	1499	2	7	14,2	17,9	79,2
1480	2	8	15,0	18,6	80,6	1500	2	7	15,1	19,9	75,8
1481	9	7	15,2	20,2	75,2	1501	2	3	14,7	19,0	77,3
1482	10	10	14,8	19,8	74,7	1502	4	7	15,0	19,0	78,6
1483	2	5	15,2	19,5	77,8	1503	2	8	15,1	18,6	81,2
1484	2	6	14,6	18,6	78,4	1504	2	10	14,7	19,9	73,8
1485	2	8	15,3	18,8	81,3	1505	2	10	14,8	20,3	72,9
1486	3	4	16,0	19,6	81,6	1506	2	5	15,6	19,9	78,4
1487	2	8	15,6	18,9	82,6	1507	9	9	14,9	18,6	80,3
1488	2	3	15,7	19,0	82,6	1508	2	7	15,1	19,2	78,7
1489	2	5	15,6	18,8	82,9	1509	2	4	15,7	19,0	82,6
1490	2	7	15,4	19,4	79,3	1510	2	8	15,1	19,1	79,0
1491	2	5	15,7	20,0	78,5	1511	7	9	15,7	19,6	80,1
1492	2	9	15,3	19,6	78,1	1512	2	6	16,1	18,6	86,5
1493	8	8	15,6	18,6	83,9	1513	2	9	14,3	18,8	76,1
1494	2	5	15,8	19,3	81,8	1514	2	8	15,2	19,6	77,5
1495	2	4	15,0	18,8	79,7	1515	2	4	14,2	17,9	79,2
1496	2	8	14,1	18,5	76,2	1516	2	6	14,4	19,1	75,4

Tabel 112.

Kværnes						Kværnes					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1517	3	9	15,6	19,0	82,6	1537	2	4	15,0	19,5	76,9
1518	2	8	16,0	18	88,8	1538	2	4	16,0	19,6	81,6
1519	2	4	15,0	19	78,6	1539	2	7	16,6	19,4	85,5
1520	2	9	15,1	18,6	81,2	1540	9	6	14,6	18,6	78,4
1521	2	6	15,7	18,5	84,9	1541	2	6	15,2	19,8	76,4
1522	2	4	15,6	19,8	78,4	1542	9	7	14,7	19	77,3
1523	2	7	15,0	19,6	76,5	1543	2	7	15,0	19,2	78,2
1524	2	4	15,0	19,0	78,6	1544	2	7	15,4	19,9	79,3
1525	9	10	14,9	18,3	81,2	1545	2	6	15,8	18,6	84,9
1526	2	4	15,8	19,0	83,1	1546	2	7	15,1	17,9	84,3
1527	9	4	15,9	19,2	82,9	1547	7	7	15,1	19,7	76,6
1528	2	7	15,7	19,5	80,5	1548	2	7	15,3	19,6	78,1
1529	10	7	14,8	19,4	76,3	1549	2	3	15,3	20,5	74,6
1530	2	4	14,8	19,8	74,7	1550	2	7	16	19	84,2
1531	10	7	15,5	9,6	79,0	1551	2	7	15	19,8	75,7
1532	2	8	15,0	18	83,3	1552	2	6	14,4	19,2	75,0
1533	2	8	16,0	19,6	84,2	1553	2	4	15,0	18,1	82,9
1534	2	6	15,6	19,6	79,6	1554	2	7	15	19,9	75,3
1535	2	3	15,4	17,3	89,0	1555	2	7	15	19,2	78,2
1536	2	3	15,6	18,4	85,1	1556	2	7	15	19	78,6

Tabel 113.

Edø						Sundalen					
Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1557	5	4	15,4	19,9	77,3	1577	10	9	15,1	19,9	75,8
1558	2	8	14,8	20,3	72,9	1578	1	4	15,8	20,9	75,6
1559	2	8	15,2	19,7	76,9	1579	2	8	14,2	18,6	76,3
1560	2	8	15,2	19,3	78,7	1580	9	7	15,3	20,0	76,5
1561	2	7	15,7	19,0	82,6	1581	1	2	14,6	19,0	76,8
1562	5	9	15,5	18,1	85,2	1582	4	7	14,6	19,0	76,8
1563	2	4	14,8	18,1	80,2	1583	2	3	15,0	19,7	76,1
1564	9	10	15,6	18,9	82,6	1584	4	4	14,8	19,4	76,3
1565	3	4	15,3	18,6	82,4	1585	7	4	14,5	19,0	76,3
1566	1	4	15,6	19,4	80,0	1586	4	6	14,3	20,2	70,8
1567	2	7	15,0	19,9	75,3	1587	2	6	14,6	20,8	70,2
1568	2	5	15,6	18,9	82,6	1588	2	4	16,6	20,6	80,6
1569	2	8	14,3	18,5	77,2	1589	8	7	15,3	19,6	78,1
1570	8	4	15,6	19,3	80,8	1590	2	6	15,0	20,6	72,8
1571	5	5	15,7	18,6	84,4	1591	2	4	15,7	18,4	85,4
1572	3	9	15,3	18,8	81,3	1592	9	10	15,6	19,7	79,2
1573	9	8	15,5	19,0	81,7	1593	2	7	15,2	19,8	76,4
1574	2	9	15,8	20,0	79,0	1594	2	7	15,4	19,5	78,8
1575	2	7	15,1	19,5	77,3	1595	2	3	14,7	20,4	72,1
1576	10	8	16,2	19,9	81,4	1596	9	10	14,7	19,7	74,6
						1597	2	3	15,7	20,0	78,5
						1598	10	9	14,7	19,0	77,3
						1599	10	8	14,8	20,0	74,0
						1600	2	8	15,3	19,8	77,1
						1601	2	7	15,3	20,2	75,7

Tabel 114.

N. Kristiansund (1914)						N. Kristiansund (1914)					
Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddindex	Løpenummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddindex
1602	2	4	15,2	18,7	81,3	1627	2	4	15,1	19,0	79,3
1603	9	6	16,0	17,8	89,8	1628	2	7	14,8	19,0	77,8
1604	2	6	14,9	19,0	78,2	1629	2	4	14,4	18,4	78,1
1605	2	4	14,9	20,1	74,1	1630	2	3	15,3	19,5	78,3
1606	2	7	15,2	19,1	79,5	1631	2	8	15,1	18,3	82,4
1607	2	4	15,1	18,3	82,4	1632	2	6	13,8	17,9	77,1
1608	2	4	15,4	19,2	80,2	1633	5	8	15,2	19,3	78,7
1609	2	4	14,6	19,2	76,0	1634	8	8	15,2	19,0	80,0
1610	2	7	14,5	19,7	73,6	1635	2	6	15,4	20,0	77,0
1611	10	10	14,6	18,5	78,9	1636	2	5	14,8	18,7	79,0
1612	2	3	14,7	18,7	78,4	1637	2	4	15,3	19,2	79,6
1613	2	4	15,3	19,7	77,6	1638	3	8	15,8	19,0	83,1
1614	2	4	16,5	20,1	82,1	1639	3	8	15,2	19,1	79,5
1615	2	8	15,3	20,0	76,5	1640	2	4	14,8	18,8	78,7
1616	10	8	14,3	18,1	78,8	1641	2	6	15,6	20,7	74,9
1617	2	6	15,4	19,0	81,0	1642	2	7	15,0	18,5	81,0
1618	3	7	14,8	17,8	83,1	1643	9	7	15,5	19,5	79,4
1619	2	9	15,3	18,9	80,9	1644	2	4	15,4	18,7	82,6
1620	2	4	15,4	18,6	83,0	1645	3	8	14,8	17,2	86,0
1621	1	3	15,1	19,5	77,3	1646	2	7	14,2	18,7	75,9
1622	2	4	14,5	18,7	77,4	1647	2	8	15,9	19,9	79,8
1623	2	6	14,6	19,1	76,4	1648	2	7	15,9	20,1	79,1
1624	2	4	15,3	19,3	79,2	1649	2	3	15,5	20,9	77,8
1625	2	7	15,2	18,7	81,3	1650	2	8	15,2	18,8	80,8
1626	2	4	14,9	18,8	79,2	1651	2	8	14,4	18,4	78,1

Fra distriktsgruppe VI.

Tabel 115.

Romsdalen

Sund og Vaagø (1891)							Sund og Vaagø (1891)						
Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddedeindex	Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddedeindex
1652	170	1	4	15,8	20,1	78,6	1677	176	2	3	15,0	19,2	78,2
1653	179	1	4	15,5	19,4	79,9	1678	176	2	7	15,1	19,2	78,7
1654	172	1	4	15,0	18,9	78,8	1679	179	2	7	15,3	18,9	80,9
1655	167	2	8	15,8	19,8	79,7	1680	169	9	9	15,9	19,8	80,2
1656	177	2	8	15,5	20,0	77,5	1681	166	2	4	16,1	19,9	80,9
1657	157	2	9	15,6	19,6	79,6	1682	172	2	8	15,7	19,1	82,1
1658	179	9	10	15,1	19,7	76,6	1683	170	1	7	15,3	18,6	82,4
1659	176	3	2	14,8	18,3	80,7	1684	170	8	9	15,1	17,7	85,3
1660	178	8	7	14,8	17,8	83,1	1685	162	9	9	14,9	18,3	81,2
1661	178	2	6	15,3	19,9	76,8	1686	169	2	8	15,1	18,7	80,8
1662	165	1	4	15,3	18,3	83,6	1687	190	9	7	16,3	20,1	81,1
1663	168	1	3	16,4	18,8	87,2	1688	170	2	6	15,9	19,0	83,7
1664	183	2	3	16,0	19,1	84,0	1689	168	2	4	15,1	18,5	81,6
1665	171	2	6	14,6	18,4	79,7	1690	173	2	9	14,5	19,1	75,9
1666	168	2	6	15,7	19,9	78,9	1691	178	2	8	16,3	20,3	80,3
1667	170	2	5	15,3	19,1	80,1	1692	172	2	4	14,8	18,7	79,0
1668	169	1	7	15,6	19,6	79,6	1693	174	8	8	15,3	19,6	78,1
1669	171	9	8	15,6	19,9	78,2	1694	173	2	9	15,6	19,1	81,7
1670	178	2	5	15,9	19,4	81,9	1695	170	2	8	15,9	18,9	84,1
1671	186	2	8	14,8	19,2	77,0	1696	168	2	3	16,2	19,2	84,3
1672	172	1	3	16,1	19,6	82,1	1697	171	2	7	15,0	18,6	80,6
1673	173	10	8	14,8	19,4	76,3	1698	170	2	4	14,9	19,7	75,6
1674	175	2	8	14,8	19,7	75,1	1699	173	2	6	16,1	19,6	82,1
1675	167	2	4	15,1	18,6	81,2	1700	174	2	8	15,3	18,9	80,9
1676	171	2	7	15,5	19,6	79,0							

Tabel 116.

Sund og Vaagø (1892)						Sund og Vaagø (1892)					
Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex	Løpnummer	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex
1701	2	6	16,0	19,7	81,2	1726	2	5	14,9	19,7	75,6
1702	2	9	14,7	19,5	75,4	1727	2	8	15,0	19,1	78,4
1703	9	8	14,9	18,6	80,6	1728	8	6	15,2	20,3	74,8
1704	2	4	15,4	19,8	77,7	1729	2	9	15,7	19,8	79,2
1705	2	3	15,8	18,7	84,5	1730	2	4	14,9	19,7	75,6
1706	2	7	14,7	18,0	81,6	1731	2	4	15,3	18,7	81,8
1707	2	6	14,9	18,6	80,3	1732	2	6	14,7	18,2	80,4
1708	10	9	15,2	17,6	86,3	1733	8	9	16,0	19,1	84,0
1709	2	7	15,7	19,0	82,6	1734	1	6	15,5	18,6	83,4
1710	2	4	15,6	19,4	80,0	1735	1	8	15,2	18,6	81,8
1711	2	7	14,8	20,1	73,7	1736	2	4	15,8	18,8	84,01
1712	2	4	14,8	18,9	78,2	1737	7	7	15,8	18,0	87,7
1713	10	9	15,1	19,3	78,3	1738	2	8	15,3	18,3	83,6
1714	2	7	15,9	19,9	79,8	1739	2	7	14,9	18,3	81,2
1715	3	7	15,5	19,8	78,2	1740	2	7	15,7	19,5	80,5
1716	2	7	15,8	20,3	77,8	1741	2	6	15,2	18,9	80,4
1717	2	7	15,2	19,2	79,1	1742	2	6	15,1	19,0	79,3
1718	9	8	15,4	19,1	80,7	1743	2	8	16,0	19,8	80,8
1719	3	7	15,0	18,2	82,4	1744	2	8	14,7	18,8	78,2
1720	2	8	15,3	19,4	81,4	1745	8	4	15,3	19,3	79,2
1721	3	5	16,1	20,0	80,4	1746	2	3	14,6	18,7	78,0
1722	2	4	15,8	20,2	78,2	1747	3	10	14,6	19,2	76,0
1723	2	7	14,8	19,8	74,7	1748	2	8	15,6	18,7	83,4
1724	1	8	14,8	19,0	77,8	1749	2	6	15,7	18,7	83,9
1725	2	7	14,8	19,2	77,0	1750	2	6	15,3	18,8	81,3

Tabel 117.

Molde

Løpe- nummer	Legems- høide	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
1751	170	2	6	15,2	18,8	80,8
1752	177	2	8	15,7	18,6	84,4
1753	179	2	7	15,9	20,0	79,5
1754	160	10	8	14,2	17,8	79,7
1755	170	5	9	14,9	19,6	76,0
1756	166	3	8	15,2	19,0	80,0
1757	162	3	8	16,0	20,0	80,0
1758	169	1	4	14,9	18,9	78,7
1759	175	9	10	14,6	17,7	82,6
1760	168	10	8	16,0	20,0	80,0
1761	174	5	8	14,7	18,9	77,8
1762	175	2	6	14,7	19,4	75,8
1763	173	2	7	15,5	18,7	83,0
1764	175	9	7	15,0	19,9	75,3
1765	164	2	7	14,8	18,1	81,7
1766	181	5	7	15,4	20,0	77,0
1767		5	7	16,0	18,7	85,5

Tabel 118.

Bolsø							Vestnes						
Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex	Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- bredeindex
1768	173	3	8	14,9	19,3	77,2	1793	179	5	7	15,3	20,1	76,1
1769	163	1	4	15,2	19,0	80,0	1794	176	2	8	15,4	19,6	78,5
1770	174	7	10	15,6	18,8	82,9	1795	169	9	8	15,0	19,1	78,4
1771	171	1	3	15,6	19,5	79,8	1796	167	2	7	15,1	19,1	79,0
1772	183	2	7	15,0	18,7	80,2	1797	178	2	5	14,6	19,2	76,0
1773	170	6	9	14,8	18,6	78,9	1798	169	5	9	14,5	19,7	73,6
1774	178	7	10	15,0	18,5	81,0	1799	180	6	8	16,1	20,4	79,0
1775	181	8	8	15,4	20,5	75,1	1800	182	2	5	15,4	18,5	83,4
1776	170	2	4	14,5	19,2	75,5	1801	174	6	8	15,7	19,4	80,9
1777	171	2	6	14,8	18,8	78,7	1802	174	9	9	14,6	19,2	76,0
1778	175	2	4	15,0	18,4	81,6	1803	178	2	8	15,0	18,8	79,7
1779	165	2	7	16,2	21,1	76,7	1804	167	2	2	15,0	19,2	78,2
1780	171	4	6	15,2	20,4	74,5	1805	168	2	5	15,3	17,6	86,9
1781	178	2	7	15,1	18,9	79,6	1806	170	2	6	15,1	19,4	77,8
1782	169	2	8	15,8	19,5	81,0	1807	184	2	8	14,8	19,0	77,8
1783	184	2	7	15,0	19,6	76,5	1808	178	1	4	16,5	19,1	86,4
1784	165	2	3	14,9	19,3	77,2	1809	175	2	8	15,0	18,8	79,7
1785	171	5	4	15,3	18,1	84,0							
1786	174	7	7	15,4	19,8	77,4							
1787	177	3	9	14,5	18,8	77,1							
1788	175	3	8	14,7	18,7	78,4							
1789	180	5	8	14,9	19,1	77,9							
1790	175	3	8	14,6	18,4	79,2							
1791	177	6	8	15,8	19,3	81,8							
1792	173	7	10	15,0	19,5	76,9							

Tabel 119.

Nesset

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
1810	2	4	14,9	19,9	74,8
1811	2	6	14,1	18,7	75,4
1812	2	6	14,9	19,4	76,8
1813	2	8	14,6	18,9	77,2
1814	2	8	14,4	19,0	77,8
1815	2	8	15,7	19,4	80,9
1816	2	8	15,7	20,2	77,7
1817	2	7	15,2	20,7	73,4
1818	2	4	15,6	19,0	82,6
1819	2	7	16,6	19,6	87,3
1820	2	4	15,3	19,1	80,1
1821	9	8	15,8	19,7	80,1
1822	9	10	14,7	20,2	72,8
1823	2	7	14,2	19,4	73,1
1824	2	7	14,4	19,8	72,7
1825	2	4	15,2	20,0	76,0
1826	2	3	14,9	19,2	77,6
1827	2	8	15,7	19,2	81,7
1828	2	3	16,2	19,0	85,2
1829	5	9	15,6	18,6	83,9
1830	2	7	14,8	18,7	79,0
1831	10	10	15,7	19,1	82,1
1832	2	3	15,1	19,2	78,7
1833	2	7	14,8	19,6	75,5
1834	2	7	14,7	18,7	78,4
1835	2	4	14,8	19,4	76,3
1836	2	8	14,8	19,3	76,6
1837	2	7	14,7	19,4	75,8
1838	2	4	15,3	20,2	75,7
1839	2	3	14,7	19,0	77,3
1840	2	2	14,7	20,0	73,5
1841	2	8	14,8	17,8	83,1
1842	2	7	14,2	18,9	75,5

Tabel 120.

Vegø

Løpe- nummer	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
1843	2	8	15,0	18,7	80,2
1844	5	9	15,9	18,9	84,1
1845	2	4	14,9	19,7	75,6
1846	9	7	15,0	19,4	77,5
1847	10	8	15,6	19,6	79,6
1848	3	6	15,6	20,4	76,3
1849	10	8	15,2	18,7	81,3
1850	2	10	15,3	19,0	80,5
1851	2	7	15,3	19,4	78,8
1852	3	10	14,3	18,9	75,8
1853	3	8	15,5	19,5	79,4
1854	3	9	15,6	19,9	78,2
1855	10	9	14,7	18,7	78,4
1856	3	10	15,6	18,9	82,6
1857	2	6	15,1	19,0	79,3
1858	2	6	15,8	19,8	79,7
1859	3	8	15,5	19,6	79,0

Tabel 121.

Romsdal 1913						Romsdal 1913					
Løpenummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Øjenfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
1860	2	8	14,9	19,2	77,6	1885	2	6	15,3	19,0	80,5
1861	2	7	14,2	18,7	75,9	1886	5	6	15,2	18,6	81,8
1862	2	7	15,4	19,7	78,1	1887	5	10	15,2	20,0	76,0
1863	10	8	15,9	18,6	85,4	1888	1	6	14,9	19,6	76,0
1864	5	7	14,8	20,0	74,0	1889	2	6	15,5	19,8	78,2
1865	2	7	14,8	20,3	72,9	1890	2	6	14,7	18,2	80,4
1866	2	7	14,4	19,1	75,4	1891	7	7	15,7	18,9	82,8
1867	10	9	15,3	18,9	80,9	1892	7	7	15,7	18,9	82,8
1868	10	4	15,6	18,9	82,6	1893	2	3	15,8	18,8	84,0
1869	2	3	15,6	20,6	75,3	1894	2	6	15,7	19,9	78,9
1870	2	6	15,6	19,2	81,0	1895	7	4	14,9	20,8	72,1
1871	10	9	15,0	20,5	73,1	1896	1	2	15,7	19,2	81,7
1872	2	6	16,2	20,4	79,6	1897	7	7	15,5	20,0	77,5
1873	2	6	15,2	19,2	79,1	1898	9	10	15,0	19,1	78,4
1874	9	7	14,7	20,3	72,5	1899	2	9	14,9	19,8	75,2
1875	1	6	14,5	19,8	73,2	1900	7	6	15,0	19,7	76,1
1876	3	10	14,7	20,7	71,0	1901	9	6	15,0	19,0	78,6
1877	2	7	15,1	20,7	72,9	1902	3	6	15,0	19,3	78,0
1878	10	10	16,0	19,8	80,4	1903	7	9	14,8	20,3	72,9
1879	9	7	14,7	18,9	77,8	1904	8	10	14,7	18,7	78,4
1880	2	4	15,9	20,4	77,9	1905	7	9	15,2	19,7	76,9
1881	5	9	15,5	20,0	77,5	1906	3	6	14,6	19,0	76,8
1882	2	6	14,8	19,5	75,9	1907	2	6	15,6	20,7	74,8
1883	2	9	15,8	20,4	77,4	1908	7	4	15,3	19,4	78,8
1884	8	6	15,7	19,7	79,7	1909	2	9	15,4	19,2	80,1

Fra distriktsgruppe VII.

Tabel 122.

Søndmøre.

Aalesund 1914							Aalesund 1914						
Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddedeindex	Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddedeindex
1910	160	8	7	15,2	19,1	79,5	1935	179	2	10	14,8	18,8	78,7
1911	168	3	8	15,4	18,5	83,4	1936	174	3	6	14,6	18,8	77,6
1912	176	2	6	15,0	19,0	78,6	1937	166	3	8	14,0	17,2	87,2
1913	179	3	6	14,6	19,2	76,0	1938	169	2	8	16,5	19,6	84,1
1914	178	1	6	15,7	19,5	80,5	1939	180	6	8	15,8	19,6	80,6
1915	177	2	4	16,4	19,4	84,4	1940	164	2	10	15,0	17,5	85,7
1916	163	9	6	15,8	19,1	82,7	1941	177	2	4	14,4	18,8	76,6
1917	177	9	9	15,0	19,5	76,9	1942	166	10	9	15,4	19,4	79,3
1918	155	3	7	14,5	17,7	82,5	1943	164	2	7	15,0	18,5	81,0
1919	172	10	4	15,0	19,4	77,5	1944	172	2	8	14,7	19,0	77,3
1920	168	3	6	14,7	17,7	83,0	1945	168	3	7	15,4	19,5	78,8
1921	175	3	9	15,4	19,6	78,8	1946	181	10	10	15,2	18,0	84,3
1922	179	2	6	15,0	19,4	79,3	1947	172	2	7	14,7	18,7	78,4
1923	168	5	8	15,0	17,7	84,8	1948	167	2	3	15,2	19,0	80,0
1924	177	1	4	15,2	18,5	82,2	1949	167	3	7	14,5	19,5	74,3
1925	170	2	4	15,4	18,7	82,6	1950	167	2	6	14,5	19,4	74,8
1926	157	3	6	14,5	19,2	75,5	1951	170	2	4	15,2	18,3	83,1
1927	164	10	4	15,3	20,0	76,5	1952	160	2	8	14,5	19,1	75,9
1928	172	2	4	16,1	19,3	83,5	1953	160	2	7	15,3	18,8	81,3
1929	177	2	8	13,8	18,6	74,2	1954	172	2	7	14,8	17,8	83,1
1930	176	10	4	14,0	18,0	77,8	1955	154	10	8	14,6	20,2	72,3
1931	173	2	6	15,6	17,9	87,1	1956	172	2	7	14,2	17,8	79,7
1932	171	2	8	15,9	20,8	76,4	1957	183	2	8	15,2	19,6	77,5
1933	180	2	4	15,5	19,4	79,9	1958	169	2	4	14,5	19,2	75,5
1934	163	2	10	15,8	19,6	80,6	1959	171	2	8	14,5	19,8	73,2

Tabel 123.

Borgund

Løpe- nummer	Legems- høide	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
1960	163	5	8	15,4	19,5	78,8
1961	172	6	7	14,9	18,9	78,7
1962	176	5	6	14,9	19,2	77,6
1963	166	10	9	15,0	19,0	78,6
1964	180	2	4	15,7	19,2	81,7
1965	167	2	8	15,4	19,2	80,2
1966	175	2	6	14,5	19,4	74,8
1967	168	2	4	15,5	19,3	80,3
1968	178	6	4	14,8	19,2	77,0
1969	163	9	7	16,0	18,4	86,9
1970	171	2	7	15,9	19,4	81,9
1971	163	9	9	14,5	19,6	79,0
1972	174	2	7	16,0	19,1	84,0
1973	162	8	7	15,4	18,3	84,1
1974	165	6	8	15,3	19,0	80,5
1975	167	2	7	15,3	19,9	76,8
1976	165	2	5	15,0	18,5	81,0
1977	170	6	9	14,3	19,0	75,3
1978	171	7	9	15,6	18,4	85,1
1979	169	2	6	15,1	18,8	80,3
1980	167	2	6	15,6	20,4	76,3
1981	176	10	8	14,6	18,8	77,6
1982	168	2	8	15,5	19,1	81,4
1983	173	7	9	15,4	19,4	79,3
1984	170	10	9	15,0	18,2	82,4
1985	171	2	2	14,4	19,0	75,8
1986	174	8	9	15,4	18,9	81,5
1987	173	7	8	15,8	19,1	82,7
1988	177	3	8	14,9	19,5	76,4
1989	170	5	8	16,0	18,8	85,1
1990	174	2	4	15,0	19,0	78,6
1991	167	9	7	15,3	20,0	76,5
1992	166	2	6	15,3	20,3	75,3

Tabel 124.

Dale

Løpe- nummer	Legems- høide	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
1993	169	2 *	9	14,5	18,7	77,4
1994	168	5	8	15,8	20,0	79,0
1995	168	8	9	15,9	19,2	82,4
1996	171	3	7	14,8	19,4	76,3
1997	176	2	6	15,0	19,3	78,0
1998	172	9	8	16,1	19,1	84,4
1999	177	10	9	16,1	18,9	85,1
2000	171	2	7	16,3	20,7	78,7
2001	171	2	7	15,2	17,6	86,3
2002	167	2	7	15,6	19,4	80,0
2003	171	2	5	15,3	18,5	82,8
2004	171	2	7	15,6	19,3	80,8
2005	180	2	7	15,1	19,2	78,7
2006	174	6	8	15,4	18,8	81,8
2007	164	2	4	15,9	19,9	79,8
2008	164	2	4	13,6	18,6	73,1
2009	166	9	8	15,7	20,6	76,1
2010	176	2	6	15,2	19,3	78,7
2011	164	2	7	15,3	19,5	78,3
2012	166	2	8	14,9	18,9	78,7
2013	177	2	4	15,8	20,4	77,4
2014	164	2	6	14,7	18,7	78,4
2015	174	2	8	15,0	18,0	83,3
2016	167	3	5	14,8	19,4	76,3
2017	170	2	4	15,5	19,6	79,0
2018	175	2	6	15,5	19,8	78,2
2019	174	2	6	16,9	19,0	88,9
2020	172	8	8	15,4	19,4	79,3
2021	170	2	5	15,6	18,8	82,9
2022	168	2	2	15,6	20,0	78,0
2023	172	2	8	14,8	19,1	77,4
2024	155	2	8	15,2	18,1	83,9
2025	177	8	9	15,9	19,2	82,4

Tabel 125.

Ørskog og Søkkelven							Haram						
Løpnummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpnummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
2026	177	2	7	16,1	19,6	82,1	2045	166	2	7	15,2	20,5	74,1
2027	181	8	6	14,7	20,5	72,0	2046	176	7	7	15,1	19,3	78,3
2028	170	5	8	15,9	20,7	76,8	2047	177	8	6	15,1	18,6	81,2
2029	167	2	4	15,6	18,6	83,9	2048	173	2	6	15,6	19,7	79,2
2030	169	9	9	15,1	18,7	80,8	2049	166	5	6	14,4	18,9	76,2
2031	160	5	8	15,5	19,3	80,3	2050	158	5	6	15,2	19,1	79,5
2032	171	3	7	15,5	19,3	80,3	2051	173	9	9	14,8	18,8	78,7
2033	165	3	9	15,4	19,1	80,7	2052	168	2	4	15,0	19,1	78,4
2034	173	2	6	16,3	19,7	82,6	2053	175	2	8	15,3	19,2	79,6
2035	175	7	10	15,4	18,8	81,8	2054	170	2	8	14,8	18,6	79,3
2036	172	2	4	15,5	19,6	79,0	2055	173	2	9	15,8	19,2	82,2
2037	168	2	9	15,8	19,4	81,4	2056	168	1	7	14,7	19,9	73,8
2038	178	10	8	14,5	18,6	78,0	2057	167	2	4	15,8	18,9	83,0
2039	169	5	10	15,8	19,1	82,7	2058	176	9	8	15,6	19,4	80,9
2040	170	2	9	15,2	19,2	79,1	2059	173	7	9	15,4	19,7	78,1
2041	169	2	6	15,2	18,7	81,3	2060	177	1	6	15,6	19,4	80,0
2042	175	3	4	15,3	19,9	76,8	2061	177	2	4	15,3	18,6	82,4
2043	177	2	8	14,7	19,2	76,5	2062	172	6	7	15,6	20,0	78,0
2044	164	3	6	15,4	19,4	79,3							

Tabel 126.

Vanelven							Sunelven						Skodje							
Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfارve	Skallebredde	Skallelængde	Længde-bredeindex	Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfارve	Skallebredde	Skallelængde	Længde-bredeindex	Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfارve	Skallebredde	Skallelængde	Længde-bredeindex
2063	176	2	7	16,0	19,7	81,2	2069	170	2	4	16,0	18,6	86,0	2081	168	2	6	15,0	19,2	78,2
2064	182	9	9	15,5	19,5	79,4	2070	169	5	6	15,8	20,5	77,1	2082	175	2	7	14,8	19,4	76,3
2065	175	2	7	16,1	19,3	83,5	2071	171	10	9	14,7	19,2	76,5	2083	174	2	6	15,4	20,2	80,2
2066	175	2	7	15,4	18,3	84,1	2072	174	5	6	14,8	19,1	77,4	2084	178	5	6	14,8	19,8	74,7
2067	175	9	10	15,4	19,5	78,8	2073	173	2	4	15,1	19,2	78,7	2085	176	2	7	14,9	18,7	79,6
2068	167	4	6	15,1	18,9	79,6	2074	170	5	9	14,1	18,8	75,0	2086	169	9	7	16,2	19,4	83,4
							2075	161	2	7	15,2	19,3	78,7	2087	162	2	6	14,6	19,2	76,0
							2076	170	2	5	15,2	19,6	77,5	2088	168	9	10	14,1	18,5	76,2
							2077	175	2	9	15,8	19,1	82,7	2089	168	2	7	15,4	18,4	83,7
							2078	175	2	8	14,6	19,5	74,9	2090	167	6	7	15,3	19,0	80,5
							2079	180	2	9	15,2	19,3	78,7							
							2080	163	2	9	13,6	17,8	76,4							

Tabel 127.

Sande og Herø

Løpe- nr.	Legems- høide	Øien- farve	Haar- farve	Skalle- bredde	Skalle- længde	Længde- bredde- index
2091	169	9	10	15,8	19,8	79,7
2092	178	2	4	15,8	20,2	78,2
2093	169	6	8	15,3	19,5	78,3
2094	171	5	8	15,3	19,1	80,1
2095	167	2	2	14,8	18,1	81,7
2096	169	9	10	15,6	20,6	75,4
2097	173	9	8	15,5	19,6	79,0
2098	164	2	4	16,0	19,6	81,6
2099	168	2	7	15,7	18,7	83,9
2100	170	2	6	16,4	19,6	83,6
2101	166	2	8	15,4	19,1	80,7
2102	170	1	6	15,0	19,0	78,6
2103	170	2	7	15,1	18,6	81,2
2104	168	2	7	15,2	20,3	74,8
2105	170	2	6	17,0	19,3	88,1
2106	172	2	8	14,7	19,5	75,4
2107	172	10	8	16,0	20,3	78,8
2108	171	2	6	16,0	19,9	80,4
2109	172	5	7	15,8	18,9	83,0
2110	161	2	7	15,2	19,0	80,0
2111	170	10	9	15,0	18,9	78,8
2112	165	1	9	15,4	19,4	79,3
2113	179	2	6	15,5	18,7	83,0
2114	169	2	7	16,0	19,1	84,0
2115	165	2	4	15,5	18,6	83,4
2116	168	2	8	16,0	19,4	82,4
2117	163	5	9	15,8	18,6	84,9
2118	173	2	8	15,5	18,6	83,4
2119	163	10	8	15,6	17,2	90,7
2120	177	2	7	15,5	19,3	80,3
2121	176	6	6	16,1	20,3	79,2
2122	171	2	8	14,6	18,7	78,0
2123	167	9	10	15,4	20,1	76,6
2124	164	2	8	15,8	19,4	81,4
2125	168	2	8	15,4	19,6	78,5
2126	172	2	4	15,3	19,8	77,1

Tabel 128.

Volden							Ørsten						
Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex	Løpenummer	Legemshøide	Øienfarve	Haarfarve	Skallebredde	Skallelængde	Længde- breddeindex
2127	183	5	8	15,7	20,3	77,3	2152	168	2	6	15,6	19,4	80,0
2128	169	2	2	14,5	19,1	75,9	2153	174	9	9	15,3	19,7	77,6
2129	168	10	8	15,4	19,6	78,5	2154	160	10	10	16,3	19,8	82,3
2130	175	9	8	15,4	18,7	82,6	2155	159	3	7	15,5	19,5	79,4
2131	169	9	7	15,8	18,8	84,0	2156	164	10	9	14,6	19,5	74,9
2132	175	5	4	15,6	19,1	81,7	2157	175	2	8	16,0	20,9	76,0
2133	168	3	8	15,8	18,6	84,9	2158	170	5	3	15,0	19,1	78,4
2134	168	6	8	15,1	18,2	82,9	2159	171	2	4	15,8	19,8	79,7
2135	163	2	7	14,5	18,8	77,1	2160	166	9	7	15,2	19,3	78,7
2136	180	2	4	15,3	19,4	78,8	2161	176	6	7	15,0	19,5	76,9
2137	172	2	7	14,9	19,1	77,9	2162	173	2	6	15,6	20,2	77,2
2138	173	7	10	15,7	19,6	80,1	2163	172	9	8	15,7	19,4	80,9
2139	169	2	8	14,7	19,1	76,9	2164	168	2	4	15,2	18,7	81,3
2140	159	2	7	15,8	19,7	80,1	2165	161	2	4	14,9	19,2	77,6
2141	162	2	7	15,2	19,6	77,5	2166	169	5	7	15,0	18,8	79,7
2142	169	2	8	15,5	19,0	81,7	2167	183	10	7	16,2	20,2	80,2
2143	184	2	8	15,3	19,2	79,6	2168	170	10	10	16,0	18,8	85,1
2144	179	2	6	15,7	19,6	80,1							
2145	176	2	7	15,5	19,0	81,7							
2146	187	2	3	15,4	19,9	77,3							
2147	172	2	4	14,7	18,6	78,6							
2148	172	3	8	14,6	18,3	79,4							
2149	164	6	8	14,8	19,8	74,7							
2150	174	10	10	14,6	19,2	76,0							
2151	170	2	8	15,2	19,6	77,5							

Literaturfortegnelse

1. C. F. Larsen: Trønderkranier og Trøndertyper. Kristiania vidensk. selskaps skrifter 1903.
2. C. F. Larsen: Norske kranietyper. Kristiania vidensk. selskaps skrifter 1901.
3. C. F. Larsen: Norske brachycephaler i Nyt magasin for viden- skaben. Bd. 40.
4. C. F. Larsen: Om de somatiske tegn paa de to befolkningers optræden i Norge i Nyt magasin for naturvidenska- ben. Bd. 37.
5. Arbo, C. O. E.: «Norske brachycephaler» i Nyt magasin for naturvidenskaben. Bd. 40.
6. Arbo, C. O. E.: Den blonde brachycephal og dens sandsynlige udbredningsfelt i Kristiania videnskabsselsk. forhandlin- ger 1906.
7. Arbo, C. O. E.: Er der foregaat indvandringer i Norden i Ymer 1900?
8. Rudolf Martin: Lehrbuch der Anthropologi 1914.
9. Johannes Ranke: Der Mensch 1912.
10. Giuffrida-Ruggeri V.: Homo sapiens, 1913.
11. Hoernes, M. 1909: Natur und Urgeschichte des Menschen.
12. Støren, E., distriktslæge: Meldalen i det 19de aarhundrede. (Tidsskrift for den norske lægeforening. No. 8 1901).
13. Steensby, H. P., dr. phil.: Foreløbige betragtninger over Danmarks raceanthropologi i Meddelelser om Danmarks anthropologi. Bd. 1 1907.

Rettelse:

I 2den linie fra neden paa side 54 skal der staa mindre istedet for større.

Paa side 85 linie 10 fra oven skal staa 59—128 istedetfor 61—115.

BUCCINUM HYDROPHANUM HANCK.

A HIGH-ARCTIC RELICT IN
THE TRONDJHEM FJORD

BY

O. NORDGAARD

DET KGL NORSKE VIDENSKABERS SELSKABS SKRIFTER 1917. NR. 3

AKTIETRYKKERIET I TRONDHJEM
1918

During a dredging excursion to the outer part of the Trondhjem fjord in the summer of 1917 we obtained a peculiar *Buccinum* which I immediately judged to be specially interesting. The find was made at Gjeitneset, opposite to the wellknown dredging-station of Røberg, at the inner end of the channel between Røberg and Agdenes. The dredge was working at a depth of 400—200 m. At these depths, quite oceanic physical conditions prevail, with a temperature of 6—7° C. and a salinity about 35 ‰. Under such circumstances we should expect to find only southern or boreal animals, not arctic ones. At the same locality were also seen well developed specimens of *Lima excavata* FABR., which species does not belong to the arctic fauna. On examining the said *Buccinum*, however, I found it to be the species *hydrophanum* HANCK. Only one specimen was obtained.

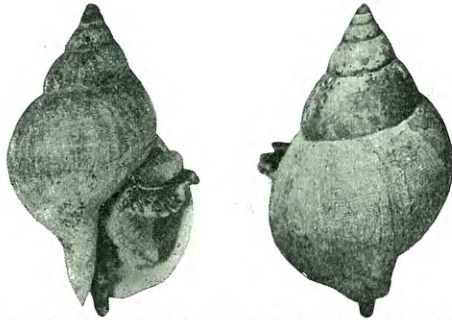

Fig. 1. *Buccinum hydrophanum* HANCK.
From Gjeitneset in the Trondhjem fjord, ca. 300 m., ⁶/₆ 1917.

Fig. 1 shows the appearance of the specimen obtained. Total length 39 mm., length of the aperture 24 mm., length of the spire 20 mm. The form should, I presume, be referred to var. *tumidula* G. O. SARS.

I give here some references for the occurrence of the species.

On the Norw. North Atl. Exp. 1876—1878, *B. hydrophanum* was obtained at the following stations:¹

¹ HERMAN FRIELE, Mollusca I, *Buccinidae*, p. 31, tab. 3, figs. 20—23.

Station	Lat. N.	Long.	Depth m.	Temp. C ^o	Bottom
18	62 ^o 44'	1 ^o 48' E.	753	÷ 1,0	Clay
124	66 ^o 41'	6 ^o 59' E.	640	÷ 0,9	Coarse clay
164	68 ^o 21'	10 ^o 40' E.	836	÷ 0,7	Sabulous clay
192	69 ^o 46'	16 ^o 15' E.	1187	÷ 0,7	Sabulous clay
200	71 ^o 25'	15 ^o 41' E.	1134	÷ 1,0	Clay
223	70 ^o 54'	8 ^o 24' W.	128	÷ 0,6	Dark-grey Sabulous clay
251	68 ^j 6'	9 ^o 44' E.	1159	÷ 1,4	Clay
267	71 ^o 42'	37 ^o 1' E.	271	÷ 1,6	Clay, stones
326	75 ^o 31'	17 ^o 50' E.	225	1,6	Clay
338	76 ^o 16'	17 ^o 49' E.	267	÷ 1,1	Rocky
357	78 ^o 3'	11 ^o 18' E.	229	1,9	Clay
363	80 ^o 3'	8 ^o 28' E.	475	1,1	Clay
366	79 ^o 35'	11 ^o 17' E.	112	÷ 2,2	Clay

The typical form occurred at stations 251 and 366, var. *elata* was commonly found at moderate depths and var. *morchi* was obtained at stations 18, 124, 164, 192, 200.

On the Michael Sars exp. 1900, *B. hydrophanum* was taken at the following localities:¹

Stat.	Lat. N.	Long.	Depth	Temp. C ^o
7	63 ^o 6'	2 ^o 64' E.	910	÷ 1,07
10	64 ^o 53'	10 ^o 0' W.	600	÷ 0,69
13	66 ^o 42'	26 ^o 40' W.	550	0,11
25	Jan Mayen		100	÷ 0,40
26	Jan Mayen			
62	74 ^o 15'	16 ^o 50' E.	250	2,10

On the «Armauer Hansen» expedition 1914, the same species was obtained at st. 4, 62° 15' Lat. N., 0° 15' Long. E., d. ca. 800 m., temp. ÷ 0,23^j C. According to JAMES GRIEG², 4 specimens

¹ HERMAN FRIELE, Mollusken der ersten Nordmeerfahrt des Fischereidampfers «Michael Sars» 1900 unter Leitung vom Herrn Dr. JOHAN HJORT Berg. Mus. Aarb. 1902, Nr. 3, S. 6.

² Evertebratfaaunaen paa havdypet utenfor «Tampen». Berg. Mus. Aarb. 1914, nr. 3, p. 14.

were taken, all being referred to var. *tumidula* G. O. SARS¹. The largest specimen measured 60,5 mm.

The only Norwegian fjord where *B. hydrophanum* lives in any quantity is the Varangerfjord². C. DONS has kindly informed me that in Tromsø museum there are some few specimens from Vardø and Vadsø, taken at a depth of 100—200 m. The largest specimen in the collection is 45 mm. long.

Several specimens of *B. hydrophanum* were collected by the 2. Norw. Arctic Exp. in the North American Polar Archipelago, at depths about 8 to 6 m.³. JAMES GRIEG states (l. c. p. 33) that the varieties *tumidula* and *elata* occurred. The largest specimen of *elata* had the following dimensions: L. 70,5 mm., b. 35,5 mm., aperture 32 mm. From Greenland are recorded, besides the typical form, several varieties by POSSELT and AD. S. JENSEN⁴.

According to DAUTZENBERG et H. FISCHER⁵ the species was obtained on the expedition of Prince ALBERT I in 1898 at Spitsbergen and east of Iceland. Var. *tumidula* G. O. SARS and var. *mørchi* FRIELE were taken in the Icefjord and var. *elata* FRIELE north of Spitsbergen.

As to distribution, I may cite DAUTZENBERG et FISCHER (l. c. p. 136): «La distribution géographique de cette espèce boréale s'étend des côtes arctiques de la Sibérie à la mer de Kara, la Nouvelle-Zemble, la Terre de François-Joseph, la côte septentrionale de la presqu'île de Kola, le Finmark, le Spitzberg, Jan Mayen, le Groenland, la détroit de Davis et le banc de Terre-Neuve Habitat bathymétrique: 4 à 1186 m.» To this may be added: The cold area of the Norwegian Sea and the North American Polar Archipelago. *B. hydrophanum* has now also been found as a relict in the Trondhjem fjord.

B. hydrophanum has been observed by P. A. ØYEN⁶ in quaternary deposits of the Trondhjem district, viz. at Ørlandet at the entrance of the Trondhjem fjord, and at Nidaros brick-field in

¹ Mollusca Regionis Arcticæ Norvegiæ, p. 263, tab. 25, figs. 5, 6.

² J. SPARRE-SCHNEIDER, Nogle bemærkninger om hysens næringsforhold, tillige et bidrag til kundskaben om Vardøhavets skaldækte mollusker. Tromsø Mus. Aarsh. 16 (1893), p. 16.

³ JAMES GRIEG, Brachiopods and Molluscs. Rep. 2. Norw. Arct. Exp. 1898—1902. Nr. 20, p. 32—33.

⁴ Conspectus Fannæ, Groenlandiæ. Brachiopoda et Mollusca, p. 207—210, tab. 2, figs. 13, 14, 15.

⁵ Résultats des campagnes scientifiques, fasc. 37, p. 133—136. Monaco, 1912.

⁶ Kvartærstudier i Trondhjemsfeltet, III. D. kgl. n. vid. selsk. skr. 1914, nr. 6, p. 444.

the town of Trondhjem. W. C. BRØGGER¹ records the species from the older *Yoldia*-clay in southern Norway. The following varieties occurred: Var. *elata* FRIELE, var. *fusco-rufescens* POSSELT et JENSEN, var. *texturata* POSSELT et JENSEN. Specimens of *elata* measured 75—80 mm.

Hence we may conclude that the said species was of quite common occurrence in Norwegian waters during the glacial period, when the physical conditions of the sea were similar to those of high-arctic waters at the present time. The fact that this species has lived in the Trondhjem fjord since the glacial period also points to a great power of endurance. Under normal conditions, the thermo-biological minimum for the species has up to the present been found to be $\div 2^{\circ},1$ C., and the thermo-biological maximum $2^{\circ},1$ C., but in the Trondhjem fjord it is living at a temperature between 6 and 7 degrees. It is worth noting that *B. hydrophanum* has shown a great power of variation.

From the English Crag the species is noted by F. W. HARMER², who records var. *tumidula* G. O. SARS from Waltonian and Little Oakley.

Printed 17/7 1918.

¹ Om de senglaciale og postglaciale nivaæforandringer i Kristianiafeltet, p. 44.

² The Pliocene Mollusca of Great Britain, Part I, p. 103, pl. 9, fig. 9. London, 1914.

COELENTERATES IN THE PUBLIC-
ATIONS OF J. E. GUNNERUS
A CONTRIBUTION TO THE HISTORY OF NORWEGIAN ZOOLOGY

(WITH ONE PLATE AND FIVE FIGURES IN THE TEXT)

BY

DR. HJALMAR BROCH

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKABS SKRIFTER 1917. NR. 4

AKTIETRYKKERIEET I TRONDHJEM
1918

During the years 1761—68 the bishop JOHAN ERNST GUNNERUS exhibited an intense activity in the sphere of zoological research, the results of which appeared in a series of publications, now mostly overlooked, although many of them deserve the denomination of classic investigations. Of course, the technical facilities of those past times were greatly inferior to those of our century; nevertheless many of his papers, especially those dealing with somewhat larger organisms, might even today serve as patterns, owing to the accuracy of design and description. This is clearly illustrated from my words in a recent paper on Stylasteridae¹) where we find in the report of *Stylaster gemmascens*, the declaration that «his drawings are the best which have ever been given of the species».

I do not here intend to give an exhaustive review of the animals, the descriptions of which have been drawn up by GUNNERUS; this would be a far too comprehensive work in this place, and would probably exceed the powers of any single zoologist of our time. The production of GUNNERUS embraces a great many zoological groups, now dealt with by almost as many specialists, and although we may say that the specialisation of our recent zoologists results from the enormous development of zoological science in the past century, we are nevertheless compelled to acknowledge that it is also partly due to the fact that wide-ranging capacities comparable with GUNNERUS are seldom met with. Among later Norwegian zoologists, we may be allowed to say that we can only compare him with such great spirits as MICHAEL SARS and G. O. SARS. I shall therefore here confine myself to the treatment of the coelenterates described in the papers of GUNNERUS, and try to give a report on that part of his production which deals with this group.

The following papers of GUNNERUS treat of coelenterates:

1. Om en Søevext allevegne ligesom besat med Frøehuse, Gorgonia resedæformis. Det Trondhjemske Selskabs Skrifter. Anden Deel. Kiøbenhavn 1763.
2. Om et Sø-Træ, henhørende til Gorgonias Linnæi, og som kan kaldes Gorgonia Flabelliformis. Det Trondhjemske Selskabs Skrifter. Tredie Deel. Kiøbenhavn 1765.

¹) Stylasteridae. The Danish Ingolf-Expedition, vol. V, 5 p. 12.

3. Beskrifning På trenne Norrska Sjö-Kräk, Sjö-Pungar kallade. Kungl. Vetenskaps Akademiens Handlingar För År 1767 [Acta] Vol. XXVIII. Stockholm 1767.
4. Om nogle Norske Coraller. Det Trondhjemske Selskabs Skrifter. Fierde Deel. Kiøbenhavn 1768.
5. Om Grund-Vedden eller Hav-Granen, Alcyonio arboreo Linn. Det Trondhjemske Selskabs Skrifter. Fierde Deel. Kiøbenhavn 1768.
6. Actinia polymorpha. En Søe-Pung. Det Kongelige Norske Videnskabers Selskabs Skrifter. Femte Deel. Kiøbenhavn 1774.

In the first named paper, GUNNERUS describes and figures an octocoral, which he names *Gorgonia resedæformis*. Of his excellent drawings one is here reproduced as fig. A. No doubt can prevail as to the identity of this species. The specimens described by GUNNERUS were sent to him from several localities along the west coast of Norway. It is the same species, which PALLAS¹⁾ named *Gorgonia reseda*, and which has mostly been mentioned as *Gorgonia* or *Primnoa lepadifera*, the specific name later on introduced by LINNÉ²⁾.

The interpretation of the species as a *Gorgonia*, i. e. as an octocoral, was not at first adopted by LINNÉ. GUNNERUS sent him a specimen, and LINNÉ, in a letter, gives as his opinion that the animal in question is a colony of barnacles: «*Gorgonia resedæformem* dudum a Te accepi tam splendido specimine et absoluto, ut inter zoophyta simile non vidi nec umquam videbo. Zoophyton si quodquod aliud vere stupendum, cum gemmæ ejus sunt Lepades s. Balani»³⁾). Later investigations have, nevertheless, shown that GUNNERUS was right in placing the species in the group *Gorgonia* of that time, which in our time comprises most of the *Gorgonaria*. It is also now commonly acknowledged that we ought to maintain the specific name given by GUNNERUS, and that the species described in this paper must be named *Primnoa resedæformis* (GUNNERUS).

In his next paper on corals, GUNNERUS describes another octocoral, which he names *Gorgonia flabelliformis*. The figures given by GUNNERUS are also here convincing; we can, no doubt, identify the species with *Paramuricea placomus* (LINNÉ). GUNNERUS is himself in doubt, whether the species in question is identical with the *Gorgonia placomus* of LINNÉ'S *Systema naturæ* ed. 10. But he

¹⁾ Elenchus Zoophytorum p. 204.

²⁾ *Systema naturæ*, ed. XII, vol. II, p. 1289.

³⁾ DAHL, O.: Biskop Gunnerus' virksomhed, fornemmelig som botaniker etc. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Det kgl. norske Videnskabers Selskabs Skrifter 1898, p. 42.

finds that the description of LINNÉ is rather deficient, and therefore provisionally names it anew as *Gorgonia flabelliformis*. This mode of proceeding speaks in favour of GUNNERUS. There is often occasion to regret that recent systematical and geographical zoologists carelessly identify specimens with deficiently described

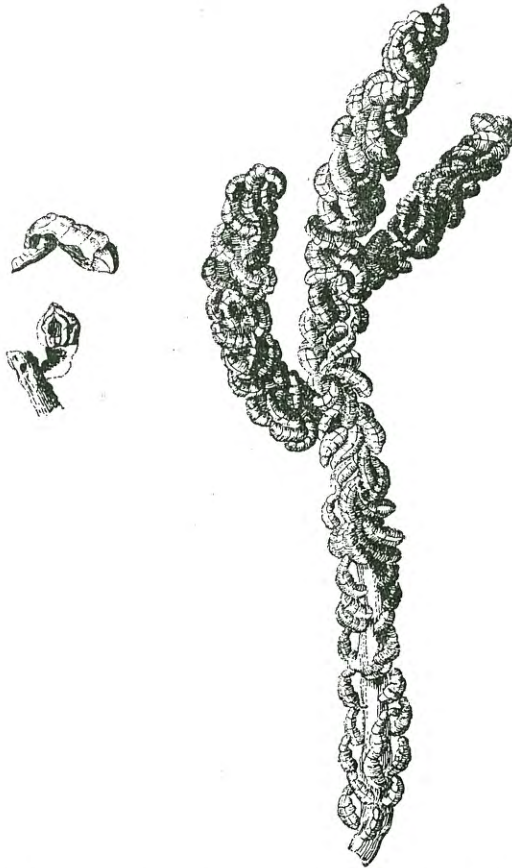

Fig. A. Three of the original drawings of *Primnoa* (*Gorgonia*) *resedæformis*.
 GUNNERUS 1763, tab IX, fig. 2.

species, often from biogeographically different regions, instead of giving careful descriptions of their specimens; in this respect GUNNERUS is here far ahead even of many recent zoologists; his description is careful and his dates in no way contribute to the biogeographical and systematical confusion. In this respect we

could wish that later investigators of corals had taken GUNNERUS for their model. — In his paper «Om nogle Norske Coraller» GUNNERUS himself amends his identification, and names the species *Gorgonia placomus*. This identification must be considered as correct.

The next paper in which GUNNERUS deals with a coelenterate was published in the Kongl. Vetenskaps Academiens Handlingar För År 1767. This paper must be noted as very important, comprising the original descriptions of the holothurians *Cucumaria frondosa* (GUNNERUS) and *Stichopus tremulus* (GUNNERUS). The third species here described is a seanemone, identified by GUNNERUS as *Actinia senilis* LINNÉ. The modern systematic arrangement of the seanemones is based upon anatomical details, and it is in most cases impossible from drawings of external features alone to identify the species. From the description we learn that the species in question has tentacles with terminal pores; its general colour is light reddish. GUNNERUS points out that STRØM has mentioned the species in his work «Søndmørs Beskrivelse»; the seanemone in question is thus found on the west coast of Norway. Although the details given are by no means sufficient, we may by aid of the accompanying figures, infer that the *Actinia senilis* of GUNNERUS probably is an *Urticina*.

I have consulted Professor Dr. O. CARLGREN, the eminent Swedish investigator of actinians, on these questions. In a letter he writes as follows: «GUNNERI actinia af 1767 är otvifvelaktigt en *Urticina* (*Tealia*) och helt säkert för öfrigt identisk med *Madoniactis lofotensis* DANIELSSEN och den vid Bergen förekommande, som jag förelöpande kallat *Urticina crassiformis* forma *laevis* (se APPELLÖFS embryologiska afhandling öfver *Urticina*¹⁾; den har ej några sugvårtor. Angående artens benämning och begränsning, råder stor förbistring. Jag för min del anser den ej identisk med RAPP'S *A. coriacea* = vissa auktorers *Urticina* (*Tealia*) *crassicornis*, då denna har tydliga sugvårtor, bandade tentakler och är mera en grundvattensform med för öfrigt mer sydlig utbredning, utan den bör skiljas från denna; möjligen är den identisk med «*Rhodactinia*» *davisii* och en ras af denna. *Rh. davisii* föder lefvande ungar d. v. s. ungarne utvecklas till mycket långt framskridit stadium i gastrovascularhålan (se min uppsats i Biol. Centralbl.²⁾ om yngelvård), under det att den Bergenska formen enl. APPELLÖF ej är yngelbärande. Jag har emellertid provisoriskt kallat den för *Urticina* (*Tealia*) *lofotensis*, då den helt säkert er iden-

¹⁾ APPELLÖF, A.: Studien über Actinien-Entwicklung. Bergens Museums Aarbog 1900, p. 4.

²⁾ CARLGREN, O.: Die Brutpflege der Actiniarien. Biol. Centralbl., Bd. XXI, p. 468.

tisk med DANIELSSENS *M. Lofotensis*. För öfrigt är synonymiken öfver denna o. *Rhodactinia* synnerligen invecklad, då man (och äfven jag själf) sammanblandat *Rh. Davisii* med en annan form som ej är en *Urticina* utan tillhör ett annat slägte; men dessa hafva en saa stor likhet äfven i anatomiskt afseende med hvarandra att jag först efter et noggrannt studium af nässelkapslarne, som är betydligt olika hos respektiva former, kunnat klara upp förhållandena. Jag har för öfrigt ej fullt avslutat dessa undersökningar, men skall göra det med det snaraste.» [«*The Actinia* described by GUNNERUS in 1767 is no doubt an *Urticina* (*Tealia*), and certainly even identical with *Madoniactis lofotensis* DANIELSSEN, and with the species occurring near Bergen which I provisionally denominated *Urticina crassicornis* forma *laevis* (comp. APPELLÖF'S treatise on the embryology of *Urticina*); it has no suckers. The species, however it may be denominated, as well as its limitation, has caused much confusion. For my own part I do not consider the species identical with *Actinia coriacea* RAPP = *Urticina* (*Tealia*) *crassicornis* of some authors, as this species is provided with distinct suckers and striped tentacles, and moreover, is a shallow-water form of more southern distribution. The species in question therefore must be specifically separated from the last mentioned one, and may be looked upon as identical with, and even a race of «*Rhodactinia*» *davisii*. *Rhodactinia davisii* is viviparous, i. e., the young ones develop in the gastro-vascular cavity to a stage far advanced (comp. my treatise in the Biol. Centralbl. on care of the young) whereas, according to APPELLÖF, the Bergen form does not breed. However, I have provisionally named the species *Urticina* (*Tealia*) *lofotensis*, as it is surely identical with *Madoniactis lofotensis* DANIELSSEN. In fact the synonymy of the latter and the *Rhodactinia* is rather intricate, as *Rhodactinia davisii* has been confounded with another form, which is indeed no *Urticina*, but belonging to another genus. However, the likeness between them, even anatomically, is so great that, only on a thorough examination of the nematocysts, I was able to realize the relations, the nematocysts of the respective forms being rather different. I have not yet finished these investigations, but I expect I shall shortly bring them to a conclusion.»]

By far the largest paper, GUNNERUS has published concerning coelenterates, is his treatise «Om nogle Norske Coraller». In this paper the following species of coelenterates are mentioned: *Madrepora pertusa* LINNÉ, *Gorgonia placomus* LINNÉ, *Madrepora virginea*, *Millepora tarandicornis*, *Millepora muricata* LINNÉ, *Millepora Norwegica*, and *Isis hippuris* LINNÉ. In the last section of the paper named, GUNNERUS incidentally mentions some foreign coral species from his collections, viz. *Madrepora labyrinthiformis*

LINNÉ, *Madrepora astroites* LINNÉ, and *Millepora* or *Madrepora damicornis* L.

Madrepora pertusa is doubtless *Lophohelia prolifera* (PALLAS) as is also maintained by JUNGERSEN¹⁾. Among his localities GUN-

Fig. B. *Lophohelia prolifera* (*Madrepora pertusa*).
GUNNERUS 1768 tab IV, fig. 1.

NERUS also mentions Stadsbygden on the Trondhjemsfjord; this means the classic locality round Røberg, a locality later on more

¹⁾ Aleyonarian and Madreporarian Corals in the Museum of Bergen, collected by the Fram-Expedition 1898—1902 and by the «Michael Sars» 1900—1906. Bergens Museums Aarbog 1915—16 p. 37.

thoroughly studied by the late Director of the zoological department of our Museum, VILHELM STORM, by the Rev. A. M. NORMAN, and by many other Norwegian and foreign zoologists who have lived in Trondhjem or visited the Trondhjemsfjord for purposes of study. GUNNERUS also tells us that his finest specimens are from this locality, where they have been brought up from 80 fathoms depth or more by the fishermen when fishing for Norway haddock (*Sebastes norvegicus*). These details as to the depth from where GUNNERUS procured his specimens are of great interest. We might otherwise have thought of a fusion of *Lophohelia prolifera* and *Lophohelia (Amphelia) ramea* (PALLAS); but the latter species generally lives deeper, and in the Trondhjemsfjord is not normally met with in the upper 300 metres. On the other hand, the fishermen do not here fish for Norway haddock at so great depths as 300 metres or more. The figure given by GUNNERUS, and here reproduced in fig. B, is moreover, one of the best drawings ever given of *Lophohelia prolifera* and thus corroborates the identity of *Madrepora pertusa*.

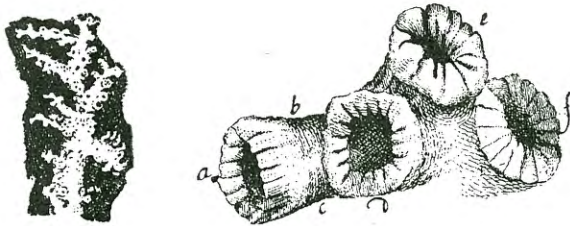

Fig. C. Two of the original figures of *Madrepora virginea* (= *Stylaster gemmascens*). GUNNERUS 1768 tab. VIII, figs. 2 and 4.

Gorgonia placomus is, as earlier pointed out, *Paramuricea placomus* (LINNÉ) of recent times.

Of his *Madrepora virginea* GUNNERUS has given excellent drawings, two of which are here reproduced as fig. C. There can exist no doubt as to the identity of this species; it is the hydrocoralline *Stylaster gemmascens* (ESPER) of recent papers. GUNNERUS erroneously identifies it with the *Madrepora virginea* of LINNÉ¹). LINNÉ'S species, however, inhabits the American and Mediterranean waters, and is no doubt specifically different from our northern species; to this may be added that LINNÉ'S species is evidently a coral. GUNNERUS' *Madrepora virginea* on the other

¹) Systema naturæ ed. X, vol. I p. 798.

hand inhabits the western coast of Norway, and is found at Søndmør, as is evident from the statements of GUNNERUS that it is mentioned by STRØM in his «Søndmørs Beskrivelse». It is rather common in the Trondhjemsfjord, and although GUNNERUS does not note its appearance here, we may be allowed to believe that some of his specimens are from this fjord, where the species is not infrequently met with by the fishermen when fishing for Norway haddock.

Millepora tarandicornis is a bryozoan. In a previous paper concerning the coelenterates stated by GUNNERUS¹⁾, I have tried to determine *Millepora muricata* of GUNNERUS as most probably a form of Bryozoan. O. NORDGAARD now points out to me that this hypothesis is untenable, alleging that GUNNERUS in his description mentions that the branches are provided with closely set, obliquely upwards directed protuberances, each with a distal hole in which a starlike figure is discernible. GUNNERUS mentions those holes and figures by the term of «Stjerne-Rør» (star-tubes). The protuberances are especially well developed in the distal parts of the colony, whereas in the basal parts they are less prominent or even immersed. The back side of the colony is almost destitute of star-tubes. GUNNERUS refers to the drawing given by CLUSIUS²⁾. The particulars cited might suggest a colony of an *Eunephthya*. On the other hand, other of GUNNERUS' statements contradict this supposition. Where stars are wanting, or between the starlike openings, GUNNERUS has by the aid of his magnifying-glass observed everywhere on the surface of the colony small, longitudinal tubes with terminal openings devoid of starlike organisation. Moreover, he has counted in the stars 12 to 16 rays, a fact which can hardly agree with an octocoral. It is, therefore, at present impossible to settle the identity of GUNNERUS' *Millepora muricata* although everything suggests its being a coral or a hydrocoral. Although the specimen in question was sent to him by the Rev. I. S. BULL who resided at Griip, we cannot absolutely deny the possibility of its being an exotic species.

The species named *Millepora Norvegica* is a Stylasterid. The specimen described in the paper came from Nordmør, on the western coast of Norway. GUNNERUS points out that the colony exhibits a pronounced foreside with many pores, whereas the pores are more scantily distributed on the hinder side of the colony. He also gives excellent details as to the configuration of the single starlike pores, and, in consideration of these, expres-

¹⁾ Nesledyr (Coelenterater) i biskop Johan Ernst Gunnerus' avhandling (Johan Ernst Gunnerus 1718—1918, Mindeblade utgit av Det kgl. Norske Videnskabers Selskab). Trondhjem 1918, p. 102.

²⁾ Exoticorum libri decem. 1605, Liber VI, cap. 7, p. 123.

ses his doubts, as to whether the species should not rather be ranged with the genus *Madrepora* LINNÉ instead of with the genus *Millepora* LINNÉ. He has nevertheless placed it among the *Millepora*. There exists no doubt that the species in question is, *Stylaster (Allopora) norvegica* (GUNNERUS) of our times (comp fig. D), and that the description given by GUNNERUS is the first

Fig. D. Drawing of *Millepora Norvegica* (= *Stylaster norvegica*).
GUNNERUS 1768, tab. IV, fig. 20.

we have of this characteristic species, which is a character organism of our warmer, north Atlantic regions.

The last northern coral which GUNNERUS describes in this paper, is named *Isis hippuris* LINNÉ. GUNNERUS had at his disposal